

Zlatko Vidačković

Hrvatska novinska kritika i suvremena nacionalna kinematografija

K&K
Kulturni klub

Zlatko Vidačković

Hrvatska novinska kritika i suvremena nacionalna kinematografija

Kulturni klub, 2024.

IMPRESSUM

Dr. sc. Zlatko Vidačković, nasl. doc.

Hrvatska novinska kritika i
suvremena nacionalna kinematografija

Nakladnik Kulturni klub

Za nakladnika Katarina Marić

Urednik Prof. dr. sc. Iva Rosanda Žigo

Izvršni urednik Željko Anzulović

Recenzenti

Prof. u miru dr. sc. Stjepan Malović

Dr. sc. Bruno Kragić, znan. suradnik

Lektura i korektura Katarina Marić

Grafičko oblikovanje MET

Napomena Ova knjiga temelji se na doktorskoj disertaciji "Trendovi novinske kritike hrvatskog dugometražnog igranog filma od 2001. do 2019. godine" obranjenoj 2. ožujka 2023. na Poslijediplomskom studiju informacijskih i komunikacijskih znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, izrađenoj pod mentorstvom doc. dr. sc. Jelene Jurišić i izv. prof. dr. sc. Nikše Sviličića

**Kulturni klub zahvaljuje na financijskoj potpori
za znanstvenu djelatnost:**

Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih
Republike Hrvatske

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih

Zagreb, prosinac 2024.

ISBN 978-953-59055-2-3

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
Filmska kritika kao novinarski žanr.....	5
Cilj istraživanja i hipoteze	6
Metodologija istraživanja	7
Kvantitativno-kvalitativna analiza sadržaja filmskih kritika	7
Dubinski strukturirani intervjui s filmskim kritičarima	9
2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	10
Vrijednosni sud filmskih kritičara dnevnih novina o hrvatskim igranim filmovima	10
Povezivanje zaključaka kritika sa širim društvenim pitanjima	27
Povezanost vrijednosnih sudova s ukazivanjem na aktualne društvene probleme	35
Senzacionalizam uredničkih naslova novinskih kritika hrvatskih filmova	53
Rezultati istraživanja metodom strukturiranog dubinskog intervjua	61
3. RASPRAVA	63
4. ZAKLJUČAK	68
5. LITERATURA	71
6. PRILOZI	74
Upitnik (kodni list) za filmske kritike	74
Protokol dubinskog strukturiranog intervjua s filmskim kritičarima	75
Popis analiziranih novinskih kritika	76
7. ŽIVOTOPIS AUTORA	102

UVOD

U središtu je ove knjige, zasnovane na doktorskoj disertaciji *Trendovi novinske kritike hrvatskih dugometražnih igranih filmova od 2001. do 2019.* obranjenom 2023. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, znanstveno istraživanje suvremene hrvatske novinske filmske kritike. Tema disertacije i knjige odabrana je zbog nedovoljne istraženosti hrvatske filmske kritike, kao i suvremenog hrvatskog dugometražnog igranog filma te njegove kritičke recepcije. Razdoblje od 2001. godine odabrano je jer je početkom tog perioda došlo do značajnih političkih i društvenih promjena koje su se reflektirale na promjenu načina odabira filmskih projekata koji su dobivali državnu i inozemnu potporu (osnivanje Vijeća za film, ulazak u Eurimages), kao i na tematiku hrvatskih dugometražnih igranih filmova i redateljski pristup obradi relevantnih društvenih pitanja. Razdoblje je zaključeno posljednjom predpandemijskom godinom, 2019., iza koje dolazi do promjena koje treba obuhvatiti novim istraživanjem.

Primjenom različitih metoda analiza medijskog teksta, kvantitativno-kvalitativnom analizom sadržaja i dubinskim intervjuima s kritičarima dnevnih novina analizirani su različiti aspekti novinskih kritika i suvremenih hrvatskih filmova. S obzirom na to da ova knjiga teži pokazati i osobitosti suvremene hrvatske novinske filmske kritike u teorijskom kontekstu novinske kritike, propitivale su se i teorijske postavke o novinskoj filmskoj kritici.

S obzirom na to da se knjiga bavi filmskom kritikom i posredno filmom, nužan je bio pristup iz dviju grana - novinarstva i masovnih medija iz polja informacijskih i komunikacijskih znanosti. Pritom treba naglasiti da se knjiga hrvatskim filmom bavi primarno kao masovnim medijem, tj. porukama koje on prenosi prema mišljenju kritike, a sekundarno kao umjetnošću.

Rezultati dobiveni ovom doktorskom knjigom pružaju znanstveni uvid u osobitosti suvremene hrvatske novinske filmske kritike, ali će pridonijeti i pozicioniranju novinske filmske kritike u kontekstu novinarskog diskursa. Ukazuje se na specifičnosti novinske filmske kritike kao novinarskoga žanra kojega u tom smislu valja razumjeti i izvan užih poveznica s književnosti i filmologijom. Jednako tako, izneseni su i trendovi i promjene u načinu praćenja, analiziranja i kritičkog vrednovanja nacionalnog filma u hrvatskom dnevnom tisku. Stoga će knjiga relevantan doprinos proučavanju suvremene nacionalne novinske filmske kritike, ali i suvremenog hrvatskog novinarstva uopće. Valja naglasiti kako će se predloženi model istraživanja moći, uzevši u obzir specifičnosti kazališnih i književnih predložaka, primijeniti i na novinsku književnu i kazališnu kritiku. Također su utvrđene osobitosti suvremenog hrvatskog filma kao masovnog medija današnjice iz perspektive dnevne novinske filmske kritike, u kontekstu informacijskih i komunikacijskih znanosti.

Filmska kritika kao novinarski žanr

Novinarski žanrovi

Novinarske forme često se nazivaju žanrovima (Obradović, 2008), iako neki autori, poput Obradovića, predlažu termin "novinarski rodovi" koji se dalje dijele na vrste. Jevtović, Petrović i Aracki (2014) ističu da globalizacija i digitalizacija mijenjaju tradicionalnu paradigmu novinarstva, a novi mediji transformiraju dinamiku, strukturu i estetiku sadržaja. Vasilj (2018) naglašava da suvremeno novinarstvo potiče hibridizaciju (prožimanje) novinarskih žanrova, a s vremenom jedni nastaju, drugi se prilagođavaju, a treći potpuno nestaju. Ringoot i Utard navode da je pitanje novinarskog žanra ponovno aktualizirano u pogledu profiliranja sadržaja koji se objavljuju, ali i kao potpora medijima, novinarima i recipijentima, dok autori poput Grossea ističu instinktivno prepoznavanje žanrova kroz dominantnu namjeru. Vasilj (2018) predlaže klasifikaciju novinarskih žanrova u informativne (vijest, izvješće, prikaz), komentatorsko-analitičke (komentar, analiza, kritika), narativne (reportaža, feljton) i dijaloške (intervju, anketa).

Kritika i novinska kritika

Belke (1973) definira kritiku kao "prosudbeni književni oblik s najjačom uporabnom funkcijom", a Nikčević (2011) ističe dvostruko značenje pojma – kao objektivne prosudbe i negativne ocjene. Životić (1987) naglašava da je novinska kritika integralni dio društvene kritike te da se mora prilagoditi informativnom karakteru novina. Plenković (1993) vidi kritičara kao posrednika između umjetnosti i publike, koji kao vrsni poznavatelj umjetnosti pomaže građanima u razlikovanju vrijednih ostvarenja od šunda i kiča. Carlson (1999) smatra da kritičar treba analizirati umjesto donositi subjektivne vrijednosne sudove. Kudrjavcev (2001) naglašava potrebu za neovisnošću kritičara, a Malović (2005) upozorava na opasnost da recenzije postanu reklama. Kristensen (2015) ističe da su digitalizacija i komercijalizacija redefinirale kulturno novinarstvo, dok Crnojević-Carić (2016) kritizira tabloidizaciju kritike. Riegert, Roosvall i Widholm (2018) primjećuju da se povećava zastupljenost novinarstva u kulturi, ali da kritika gubi uporište. Stanić (2019) naglašava da je kritika pokušaj opravdanja ukusa autora, dok Kristensen (2019) smatra da je kritički diskurs pomogao legitimaciji novih kulturnih područja poput popularne glazbe i televizijskih serija.

Filmska kritika i novinska filmska kritika

Turković (1986) naglašava da je filmska kritika usmjerena na vrijednosni odnos prema filmu, dok Žigo (2015) ističe potrebu za temeljnim filmološkim znanjem kritičara. Hrvatska enciklopedija (2004) navodi da se filmska kritika razvila od informativnih formi početkom 20. stoljeća do analitičkih pristupa 1950-ih i širenja žanrovske kritike 1970-ih. Corrigan (2012) razlikuje nekoliko pristupa filmskoj kritici – povijesni, nacionalni, žanrovski, autorski, formalistički i ideološki. Frey (2014) pokazuje da se kriza filmske kritike ponavlja kroz povijest, dok Kersten i Janssen (2017) zaključuju da je filmska kritika danas najprisutnija novinska kritika i da ona reafirmira film kao umjetnost. Šakić (2009) primjećuje da internet redefinira filmsku kritiku, dok McDonald (2007) i Carroll (2009) inzistiraju na važnosti estetske evaluacije. Keathley (2011) ističe razvoj video eseja kao novog oblika filmske kritike, a Kaiser (2012) da se umjetnost ne smije vrednovati natjecanjem u popularnosti, inače će se umjetnost koja podilazi ukusu najšire publike uvijek smatrati najboljom.

Iako digitalizacija na globalnoj razini omogućava veći pristup filmskim kritikama, najcjenjeniji ostaju tekstovi renomiranih kritičara iz prestižnih publikacija. U obilju audiovizualnog sadržaja gledatelju treba kvalitetan vodič i preporuka za odabir onog najkvalitetnijeg, a to mu može pružiti upravo filmska kritika. Novinska filmska kritika, unatoč izazovima novih medija, zadržava relevantnost i utjecaj zbog profesionalnog angažmana kritičara i povjerenja publike.

Cilj istraživanja i hipoteze

Cilj istraživanja bio je utvrditi trendove i promjene u načinu praćenja, analiziranja i kritičkog vrednovanja hrvatskog dugometražnog igranog filma u dnevnom tisku u kontekstu hrvatskog sociokulturnog okruženja u 21. stoljeću.

Posebni ciljevi istraživanja bili su utvrditi:

- promjene u razini afirmativnosti kritika hrvatskog dugometražnog igranog filma u razdoblju od 2001. do 2019. godine u hrvatskim dnevnim novinama;
- razinu povezivanja zaključaka kritika i širih društvenih pitanja; Utvrditi razinu afirmativnosti kritike prema filmovima za koje smatra da ukazuju na aktualne društvene probleme;
- razinu senzacionalizma uredničkih naslova kritika;
- osobitosti suvremene hrvatske novinske filmske kritike, tj. pozicionirati je i definirati kategorijama i odrednicama prvenstveno novinarskoga žanra;
- osobitosti suvremenog hrvatskog filma, prvenstveno kao masovnog medija današnjice, iz perspektive informacijskih i komunikacijskih znanosti, ali i filmološki.

Kako bi se utvrdilo stanje za zadane ciljeve, postavljene su sljedeće hipoteze:

1. U razdoblju od 2001. do 2019. godine u hrvatskim dnevnim novinama kritička recepcija dugometražnog igranog filma promijenila se iz pretežno negativne u pretežno pozitivnu
2. Novinske kritike hrvatskih filmova, sukladno teorijskim osobitostima, odlikuje dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima
3. Hrvatski novinski filmski kritičari afirmativnije su pisali o hrvatskim filmovima za koje su smatrali da ukazuju na aktualne društvene probleme, nego o onima za koje nisu
4. Urednički naslovi novinskih kritika hrvatskih filmova nisu senzacionalistički, nego objektivno odražavaju stavove autora

Sve hipoteze testirane su kvantitativno-kvalitativnom analizom sadržaja te dubinskim strukturiranim intervjuima. Također je korištena i inferencijalna statistika, odnosno metode kvantitativne analize usporedbe više prosjeka kako bi se formalno testirala treća hipoteza.

Metodologija istraživanja

Kvantitativno-kvalitativna analiza sadržaja metoda je korištena za glavno istraživanje novinskih filmskih kritika u cilju testiranja postavljenih hipoteza. Deskriptivnom statističkom analizom pristupilo se opisu prikupljenih kvantitativnih i kvalitativnih podataka. Također se koristila i inferencijalna statistika odnosno metode kvantitativne analize usporedbe više prosjeka (ANOVA) kako bi se formalno testirala treća hipoteza H3. Konačno, koristila se i kvalitativna metoda strukturiranih intervjua s filmskim kritičarima kojom su testirane sve hipoteze, te su ti rezultati uspoređeni s onima kvantitativno-kvalitativne analize sadržaja.

Za potrebe ove knjige već u fazi pripremnog istraživanja provedeno je šestomjesečno pretraživanje arhivske novinske građe u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici i *online* arhivima te izdvajanje svih tekstova relevantnih za istraživanje, a to su novinske kritike hrvatskih filmova iz triju dnevnih listova koji su kroz to cijelo razdoblje kontinuirano kritički pratili hrvatski film – iz *Jutarnjeg lista*, *Večernjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* od 2001. do 2019. godine (N = 589).

S obzirom na to da je cilj istraživanja pokazati osobitosti suvremene hrvatske novinske filmske kritike u teorijskom kontekstu novinske kritike te trendove i promjene u načinu praćenja, analiziranja i kritičkog vrednovanja hrvatskog dugometražnog igranog filma u dnevnom tisku u kontekstu hrvatskog sociokulturnog okruženja u 21. stoljeću, propitivale su se i teorijske postavke. Iva Rosanda Žigo kao glavnu osobinu novinske filmske kritike izdvaja nedostatak dubljega kritičkoga rasuđivanja te dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima (2015: 109).

Kvantitativno-kvalitativna analiza sadržaja filmskih kritika

Središnje istraživanje ove knjige je kvantitativno-kvalitativna analiza sadržaja filmskih kritika hrvatskog dugometražnog igranog filma, kojom su testirane sve četiri hipoteze ovog rada u cilju ostvarenja zadanih ciljeva, odnosno utvrđivanja: promjena u razini afirmativnosti kritika hrvatskog dugometražnog igranog filma u razdoblju od 2001. do 2019. godine u hrvatskim dnevnim novinama, razine povezivanja zaključaka kritika i širih društvenih pitanja, razine afirmativnosti kritike prema filmovima za koje smatra da ukazuju na aktualne društvene probleme te razine senzacionalizma uredničkih naslova kritika.

Prema Krippendorfu, analiza sadržaja jedna je od najznačajnijih metoda u društvenim znanostima, a upravo analiziranje teksta u kontekstu njegove upotrebe razlikuje ovu metodu od ostalih (Kunić, 2021: 68). On navodi i da moderna analiza sadržaja prisiljava istraživače da planiraju, provode, komuniciraju, reproduciraju i kritički procjenjuju njihove analize, a riječ je o istraživačkoj tehnici za stvaranje ponovljivih i valjanih zaključaka iz teksta u skladu s kontekstom u kojem se koriste. Analiza sadržaja donosi zaključke iz zadanog teksta na posebno istraživačko pitanje. Zaključci su mnogo sistematičniji, eksplicitniji i ponovljiviji nego obično iščitavanje teksta i poruka. Analiza sadržaja uzima u obzir kontekst i zato istraživaču dopušta procesuiranje podataka koji su važni, imaju značenje, informativni su i reprezentativniji od drugih i može se baviti velikom količinom podataka, zaključuje Krippendorff (2004, prema Kunić, 2021: 68). On smatra i da su se različiti oblici kvalitativne analize sadržaja vjerojatno pojavili kao odgovor na kvantitativnu analizu novina

ili na površne rezultate istraživanja izvedenih primjenom analize sadržaja sredinom prošlog stoljeća.

Prema Berelsonu (1952) i Kaljević (1972), kvalitativna se analiza sadržaja javlja u dva oblika. U prvom obliku se kvantitativnoj analizi „dodaje kvalitativna dimenzija tako što se radi bogatstva teksta navode relevantni dijelovi sadržaja u izvornoj formi, koji ilustriraju učestalost javljanja kategorija i potvrđuju izvedene zaključke“ (Kaljević, prema Manić, 2014: 40). U drugom obliku je riječ o pažljivom čitanju reprezentativnih dijelova ili cjelokupnog sadržaja, koji je predmet proučavanja, radi formuliranja kategorija na koje će biti primijenjena kvantitativna analiza (Manić, 2014: 40). Oba spomenuta oblika primijenjena su u ovom istraživanju.

Upitnik (kodni list) konstruiran posebno za potrebe ovog istraživanja ispunjen je za svaku pojedinu novinsku kritiku. Upitnik je sadržavao temeljne podatke o tekstu (naziv novina, autor, datum objave, naziv filma, redatelj filma), te četiri skale od jedan do pet (vidi prilog 1.). Prva se odnosila na vrijednosni sud kritike, u rasponu od izrazito negativne (1) do izrazito pozitivne kritike (5). Drugom skalom procijenjeno je u kolikoj mjeri kritiku odlikuje dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima, u rasponu od nikakvog (1) do izrazitog (5). Trećom skalom procijenjeno je u kojoj mjeri autor teksta smatra da film ukazuje na aktualne društvene probleme, u rasponu od nimalo (1) do izrazito (5). Četvrtom skalom procijenjeno je u kolikoj su mjeri urednički naslovi tekstova senzacionalistički, u rasponu od nimalo (1) do izrazito (5). Nakon ispunjavanja svih upitnika, podaci su se kodirali, obradili, usporedili, grafički prikazali i analizirali.

Analiza sadržaja je obuhvatila kritike objavljene u razdoblju od 1. siječnja 2001. do 31. prosinca 2019. godine (19 godina). Za potrebe istraživanja prikupljene su sve objavljene filmske kritike hrvatskih dugometražnih igranih filmova iz *Jutarnjeg lista*, *Večernjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* od 2001. do 2019. godine.

Jedinice analize bile su sve filmske kritike hrvatskih filmova iz triju dnevnih listova koji su kroz to cijelo razdoblje kontinuirano kritički pratili hrvatski film, u tiskanim izdanjima i na *web-* stranicama novina. Prikupljeno je 589 novinskih kritika. Sve su one analizirane uz pomoć analitičke matrice posebno izrađene za ovo istraživanje (vidi prilog 1.).

U istraživanje nisu uključeni tekstovi o hrvatskim dugometražnim igranim filmovima koji se nisu mogli klasificirati kao filmske kritike, tj. nisu sadržavali vrijednosni sud o filmovima (na primjer tekstovi o snimanju filmova, najave prije premijernog prikazivanja, izvještaji s premijera i sl.)

Analitička matrica upotrijebljena za analizu kritika sadržava 10 kategorija (prilog 1.)

Tijekom analize sadržaja tražio se odgovor na sljedeća pitanja:

- kakav je bio vrijednosni sud o filmovima iznesen u pojedinim kritikama hrvatskih dugometražnih igranih filmova u *Jutarnjem listu*, *Večernjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji*?
- u kojoj mjeri su zaključci pojedinih kritika imali veze sa širim društvenim pitanjima?
- U kojoj mjeri su po mišljenju autora pojedinih kritika obrađeni filmovi ukazivali na aktualne društvene probleme?
- u kojoj su mjeri urednički naslovi pojedinih kritika bili senzacionalistički, odnosno objektivno odražavali stavove autora?

Dubinski strukturirani intervjui s filmskim kritičarima

Kao drugo istraživanje obavljena su tri intervjua s filmskim kritičarima *Jutarnjeg lista* (Jurica Pavičić), *Večernjeg lista* (Arsen Oremović) i *Slobodne Dalmacije* (Marko Njegić) koji su u tim listovima bili autori najviše kritika o hrvatskom filmu. Pitanja intervjua izvedena su iz hipoteza.

S obzirom na broj ispitanika, intervjui su bili individualni. S obzirom na način postavljanja pitanja, prema Crowfordovoj inačici podjele, intervjui su bili strukturirani, a ova vrsta intervjua omogućila je pouzdanu usporedbu odgovora. S obzirom na način provedbe intervjua, intervjui su provedeni putem e-pošte. Pitanja intervjua bila su izvedena iz hipoteza.

1. U kojoj mjeri i na koji način zaključci vaših kritika imaju veze sa širim društvenim pitanjima?
2. U kojoj mjeri i na koji način po vašem mišljenju zaključci većine filmskih kritika hrvatskih filmova u hrvatskim dnevnim novinama imaju veze sa širim društvenim pitanjima?
3. U kojoj mjeri ste pisali afirmativnije kritike o hrvatskim filmovima koji su ukazivali na aktualne društvene probleme, nego o onima koji nisu?
4. U kojoj mjeri su po vašem mišljenju ostale hrvatske dnevne novine objavljivale afirmativnije kritike o hrvatskim filmovima koji su ukazivali na aktualne društvene probleme, nego o onima koji nisu?
5. U kolikoj su mjeri urednički naslovi vaših kritika hrvatskih filmova bili senzacionalistički, odnosno objektivno odražavala vaše stavove?
6. U kolikoj su mjeri po vašem mišljenju urednički naslovi novinskih kritika hrvatskih filmova u ostalim dnevnim listovima bili senzacionalistički, odnosno objektivno odražavali stavove autora?

Ispitanicima je predložen usmeni polustrukturirani intervju, no intervjui su provedeni kao strukturirani putem e-pošte na zahtjev intervjuiranih kritičara, koji su smatrali da intervju licem u lice, preko *chat*-servisa ili telefonski intervju nije primjeren zahtjevnosti i složenosti pitanja (koja se odnose na 19 godina kritičkog praćenja domaće kinematografije), te da na pitanja mogu kvalitetnije odgovoriti putem elektronske pošte, kada imaju više vremena za promišljanje i formuliranje odgovora.

Kako bi se korigirali nedostaci intervjuiranja putem elektronske pošte, u slučajevima kada je primijećeno da određeno pitanje ispitanici nisu dobro razumjeli, upućeno im je dodatno pojašnjenje. Također, u slučajevima kada je neki odgovor bio preoskudan, od ispitanika je zatražena dopuna. Svi ispitanici odgovorili su na sva postavljena pitanja.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Vrijednosni sud filmskih kritičara dnevnih novina o hrvatskim igranim filmovima

Rezultati istraživanja prikazuju se tabelarno prema redoslijedu prikazivanja filmova na Pulskom filmskom festivalu za svaku godinu od 2001. do 2019. U tablicama je iskazana prosječna ocjena izračunata za svaki pojedini film iz svih upitnika analiziranih filmskih kritika objavljenih za vrijeme Pulskog filmskog festivala te za vrijeme kino distribucije. Kritikama su dodijeljene vrijednosti (ocjene) od jedan do pet: jedinica označava izrazito negativnu kritiku, dvojka umjereno negativnu, trojka neutralnu (osrednju), četvorka umjereno pozitivnu, a petica izrazito pozitivnu.

Tablica 1. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 48. Pulskom filmskom festivalu 2001.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Polagana predaja</i>	Bruno Gamulin	2,5
<i>Posljednja volja</i>	Zoran Sudar	3,25
<i>Sami</i>	Lukas Nola	3
<i>Ajmo žuti</i>	Dražan Žarković	3,2
<i>Holding</i>	Tomislav Radić	2,33
<i>Kraljica noći</i>	Branko Schmidt	3
Ukupna prosječna ocjena		2,88

Tablica 1. pokazuje kako su ocjene filmova prikazanih na 48. Pulskom festivalu bile poprilično ujednačene. Raspon ocjena bio je od 2,33 do 3,25., dakle nijedan film nije imao umjereno pozitivnu ocjenu (te godine nije dodijeljena ni nagrada kritike *Oktavijan*).

Tablica 2. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 49. Pulskom filmskom festivalu 2002.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>24 sata</i>	Kristijan Milić, Goran Kulenović	3,67
<i>Fine mrtve djevojke</i>	Dalibor Matanić	4,43
<i>Ne dao bog većeg zla</i>	Snježana Tribuson	3,4
<i>Potonulo groblje</i>	Mladen Juran	2,2
<i>Prezimiti u Riju</i>	Davor Žmegač	2,8
<i>Serafin, svjetioničarev sin</i>	Vicko Ruić	1,2
<i>Sjećanje na Georgiju</i>	Jakov Sedlar	1,25
Ukupna prosječna ocjena		2,71

Iduće godine ukupna prosječna ocjena bila je još niža – 2,71. No raspon ocjena kritičara bio je velik, od dvije izrazito negativne ocjene do visokih 4,43 za *Fine mrtve djevojke* Dalibora Matanića.

Tablica 3. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 50. Pulskom filmskom festivalu 2003.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Infekcija</i>	Krsto Papić	2,25
<i>Ispod crte</i>	Petar Krelja	3,6
<i>Konjanik</i>	Branko Ivanda	3,6
<i>Onaj koji će ostati neprimijećen</i>	Zvonimir Jurić	2,5
<i>Svjedoci</i>	Vinko Brešan	3,75
<i>Svjetsko čudovište</i>	Goran Rušinović	1,67
<i>Tu</i>	Zrinko Ogresta	4,16
<i>Milost mora</i>	Jakov i Dominik Sedlar	3
Ukupna prosječna ocjena		3,07

Tablica 3. pokazuje značajne razlike ocjena filmova prikazanih na 50. Pulskom festivalu. Raspon njihovih ocjena bio je od 1,67 do 4,16, a čak su četiri filma imala ocjenu iznad 3,5. Ukupna prosječna ocjena filmova prvi put je prešla 3,00 (iznosila je 3,07).

Tablica 4. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 51. Pulskom filmskom festivalu 2004.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>100 minuta Slave</i>	Dalibor Matanić	2,8
<i>Družba Isusova</i>	Silvije Petranović	2,33
<i>Oprosti za kung fu</i>	Ognjen Sviličić	4,17
<i>Slučajna suputnica</i>	Srećko Jurdana	1,8
<i>Ta divna splitska noć</i>	Arsen Anton Ostojić	4,67
<i>Doktor ludosti</i>	Fadil Hadžić	2
<i>Duga mračna noć</i>	Antun Vrdoljak	3,2
Ukupna prosječna ocjena		3,00

Na 51. Pulskom festivalu također su zabilježene značajne razlike ocjena filmova. Raspon njihovih ocjena bio je od 1,8 do 4,67. Prvi put jedan je film dobio izrazito pozitivnu prosječnu ocjenu (4,67) – *Ta divna splitska noć* Arsena Antona Ostojića.

Tablica 5. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 52. Pulskom filmskom festivalu 2005.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Dva igrača s klupe</i>	Dejan Šorak	3,25
<i>Pušća Bistra</i>	Filip Šovagović	1,67
<i>Seks, piće i krvoprolije</i>	Boris T. Matić, Zvonimir Jurić, Antonio Nuić	3
<i>Što je Iva snimila 21. listopada 2003.</i>	Tomislav Radić	4
<i>Lopovi prve klase</i>	Fadil Hadžić	1,67
<i>Snivaj zlato moje</i>	Neven Hitrec	3,33
Ukupna prosječna ocjena		2,82

52. Pulski filmski festival 2005. godine obilježio je pad prosječnih ocjena u odnosu na prethodna dva izdanja. Raspon ocjena je velik, od 1,67 do 4,00. Ukupna prosječna ocjena pada ispod 3,00 (2,82).

Tablica 6. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 53. Pulskom filmskom festivalu 2006.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Karaula</i>	Rajko Grlić	3,67
<i>Što je muškarac bez brkova</i>	Hrvoje Hribar	3,86
<i>Duh u močvari</i>	Branko Ištvančić	2,8
<i>Sve džaba</i>	Antonio Nuić	4,2
<i>Volim te</i>	Dalibor Matanić	4
<i>Trešeta</i>	Dražen Žarković	3
<i>Put lubenica</i>	Branko Schmidt	3,6
<i>Libertas</i>	Veljko Bulajić	2,4
Ukupna prosječna ocjena		3,44

Na 53. Pulskom filmskom festivalu 2006. zabilježena je dotad najviša ukupna prosječna ocjena: 3,44. Većina od 8 filmova – njih pet – imala je prosječnu ocjenu vrlo dobar (iznad 3,5). Raspon ocjena bio je umjeren, od 2,4 do 4,2.

Tablica 7. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 54. Pulskom filmskom festivalu 2007.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Pjevajte nešto ljubavno</i>	Goran Kulenović	3
<i>Pravo čudo</i>	Lukas Nola	2,33
<i>Armin</i>	Ognjen Sviličić	4,6
<i>Kradljivac uspomena</i>	Vicko Ruić	1
<i>Moram spavat', anđele</i>	Dejan Aćimović	3,33
<i>Živi i mrtvi</i>	Kristijan Milić	4,25
Ukupna prosječna ocjena		3,09

Na 54. Pulskom filmskom festivalu 2007. zabilježen je izrazito veliki raspon prosječnih ocjena, od 1 do 4,6. Prvi put jedan je film dobio prosječnu ocjenu 1,00 (*Kradljivac uspomena* Vicka Ruića), a drugi put je zabilježena prosječna izrazito pozitivna ocjena (4,6 za *Armin* Ognjena Sviličića).

Tablica 8. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 55. Pulskom filmskom festivalu 2008.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Buick Riviera</i>	Goran Rušinović	4,33
<i>Nije kraj</i>	Vinko Brešan	3,75
<i>Iza stakla</i>	Zrinko Ogresta	4,2
<i>Ničiji sin</i>	Arsen Anton Ostojić	3,5
<i>Kino Lika</i>	Dalibor Matanić	4
<i>Tri priče o nespavanju</i>	Tomislav Radić	3
<i>Zapamtite Vukovar</i>	Fadil Hadžić	2
Ukupna prosječna ocjena		3,54

Na 55. Pulskom filmskom festivalu 2008. prvi put je zabilježena ukupna umjereno pozitivna prosječna ocjena (3,54). Većina od 7 filmova – njih četiri – imalo je prosječnu ocjenu vrlo dobar. Raspon ocjena bio je od 2 do 4,33.

Tablica 9. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 56. Pulskom filmskom festivalu 2009.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Vjerujem u anđele</i>	Nikša Sviličić	2,4
<i>Zagrebačke priče</i>	Slijepčević, Odorčić, Kluković, Sikavica, Ištvančić, Jurić, Ramljak, Škobalj, Pleić, Mirković, Sudar	4
<i>Crnci</i>	Zvonimir Jurić, Goran Dević	4,2
<i>U zemlji čudesa</i>	Dejan Šorak	2
<i>Čovjek ispod stola</i>	Neven Hitrec	2,25
<i>Kenjac</i>	Antonio Nuić	4
<i>Ljubavni život domobrana</i>	Pavo Marinković	3,25
<i>Metastaze</i>	Branko Schmidt	4
Ukupna prosječna ocjena		3,16

Na 56. Pulskom filmskom festivalu 2009. raspon je ocjena bio umjeren: od 2 do 4,2. Tri su filma dobila umjereno negativnu prosječnu ocjenu, a četiri umjereno pozitivnu ocjenu.

Tablica 10. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 57. Pulskom filmskom festivalu 2010.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>The Show Must Go On</i>	Nevio Marasović	3,5
<i>Sedamdeset i dva dana</i>	Danilo Šerbedžija	3,75
<i>Predstava</i>	Dan Oki	3,33
<i>Šuma summarum</i>	Ivan Goran Vitez	2,8
<i>Neka ostane među nama</i>	Rajko Grlić	4,33
<i>Majka asfalta</i>	Dalibor Matanić	3,75
<i>2 sunčana dana</i>	Ognjen Sviličić	3
Ukupna prosječna ocjena		3,49

Na 57. Pulskom filmskom festivalu 2010. raspon ocjena bio je umjeren: od 2,8 do 4,33. Prvi put nijedan film nije imao prosječnu umjereno negativnu ocjenu – najniža zabilježena ocjena je 2,8.

Tablica 11. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 58. Pulskom filmskom festivalu 2011.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Lea i Darija</i>	Branko Ivanda	2,6
<i>Koko i duhovi</i>	Daniel Kušan	3,33
<i>Ćaća</i>	Dalibor Matanić	3,5
<i>Fleke</i>	Aldo Tardozzi	2,5
<i>Duh babe Ilonke</i>	Tomislav Žaja	2,33
<i>Kotlovina</i>	Tomislav Radić	4,4
<i>7 seX 7</i>	Irena Škorić	2,6
<i>Korak po korak</i>	Biljana Čakić Veselić	2,67
<i>Mrak</i>	Dan Oki	2,5
<i>Josef</i>	Stanislav Tomić	3,67
Ukupna prosječna ocjena		3,01

Na 58. Pulskom filmskom festivalu 2011. prvi je put prikazan dvoznamenkasti broj filmova, njih 10. Raspon ocjena bio je umjeren: od 2,33 do 4,4. Kao ni na prethodnom izdanju, nijedan film nije imao umjereno negativnu prosječnu ocjenu (nižu od 2,50).

Tablica 12. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 59. Pulskom filmskom festivalu 2012.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Sonja i bik</i>	Vlatka Vorkapić	3,25
<i>Cvjetni trg</i>	Krsto Papić	2,33
<i>Noćni brodovi</i>	Igor Mirković	3,33
<i>Slučajni prolaznik</i>	Jozo Patljak	2,5
<i>Zagrebačke priče vol. 2</i>	Hana Veček, Sara Hribar, Aldo Tardozzi, Ivan Sikavica, Josip Visković, Radislav Jovanov	3,67
<i>Halimin put</i>	Arsen Anton Ostojić	3,5
<i>Zabranjeno smijanje</i>	Davor Žmegač	3
<i>Ljudožder vegetarijanac</i>	Branko Schmidt	3,67
<i>Pismo ćaći</i>	Damir Čučić	4,17
<i>Larin izbor: Izgubljeni princ</i>	Tomislav Rukavina	2,5
Ukupna prosječna ocjena		3,19

Na 59. Pulskom filmskom festivalu 2012. također je prikazano 10 filmova. Raspon ocjena bio je umjeren, od 2,5 do 4,17. Polovica filmova (pet) dobila je osrednju prosječnu ocjenu.

Tablica 13. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 60. Pulskom filmskom festivalu 2013.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Majstori</i>	Dalibor Matanić	4
<i>Svećenikova djeca</i>	Vinko Brešan	4
<i>Vis-a-Vis</i>	Nevio Marasović	3,67
<i>Zagonetni dječak</i>	Dražen Žarković	4
<i>Simon Čudotvorac</i>	Petar Orešković	1,67
<i>Obrana i zaštita</i>	Bobo Jelčić	4,75
<i>Nije sve u lovi</i>	Dario Pleić	3,67
<i>Hitac</i>	Robert Orhel	2,33
<i>Kauboji</i>	Tomislav Mršić	3,25
<i>Šuti</i>	Lukas Nola	3,5
<i>Visoka modna napetost</i>	Filip Šovagović	2
<i>Oproštaj</i>	Dan Oki	3
<i>Projekcije</i>	Zrinko Ogresta	4
<i>Kratki spojevi</i>	Hana Jušić, Sonja Tarokić, Dario Juričan, Andrija Mardešić	4
Ukupna prosječna ocjena		3,42

Na 60. Pulskom filmskom festivalu 2013. prikazan je rekordni broj hrvatskih filmova – 14. Devet je filmova imalo umjereno pozitivnu prosječnu ocjenu. Raspon ocjena bio je velik, do 1,67 do 4,75 (*Obrana i zaštita* Bobe Jelčića treći je film od 2001. koji je dobio izrazito pozitivnu ocjenu).

Tablica 14. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 61. Pulskom filmskom festivalu 2014.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Happy Endings</i>	Darko Šuvak	3,75
<i>Broj 55</i>	Kristijan Milić	4,5
<i>Šegrt Hlapić</i>	Silvije Petranović	2
<i>Most na kraju svijeta</i>	Branko Ištvančić	2,33
<i>Zagreb Cappuccino</i>	Vanja Sviličić	3
<i>Kosac</i>	Zvonimir Jurić	3,33
<i>Trebalo bi prošetati psa</i>	Filip Peruzović	3
<i>Vjetar puše kako hoće</i>	Zdravko Mustač	2
<i>Vlog</i>	Bruno Pavić	2,5
Ukupna prosječna ocjena		2,93

Na 61. Pulskom filmskom festivalu 2014. prosječna ocjena pala je ispod 3,00, prvi put od 2005. Od 9 filmova, njih 7 imalo je prosječnu ocjenu ispod 3,50.

Tablica 15. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 62. Pulskom filmskom festivalu 2015.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Imena višnje</i>	Branko Schmidt	3,33
<i>Ljubav ili smrt</i>	Daniel Kušan	3
<i>Svinjari</i>	Ivan Livaković	1,6
<i>Takva su pravila</i>	Ognjen Sviličić	4,33
<i>Ti mene nosiš</i>	Ivona Juka	4,75
<i>Zagrebačke priče vol.3</i>	Salaj, Orešković, Vukšić, Vorkapić, Šerbedžija, Jovanov Gonzo	3
<i>Zvizdan</i>	Dalibor Matanić	5
Ukupna prosječna ocjena		3,62

Na 62. Pulskom filmskom festivalu 2015. prvi se put pojavljuje prosječna ocjena 5,00 (*Zvizdan* Dalibora Matanića), a izrazito pozitivnu ocjenu dobio je i film *Ti mene nosiš* Ivone Juka (4,75).

Raspon ocjena je izrazito velik, od 1,6 (*Svinjari* Ivana Livakovića) do 5.

Tablica 16. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 63. Pulskom filmskom festivalu 2016.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Ministarstvo ljubavi</i>	Pavo Marinković	3,67
<i>Narodni heroj Ljiljan Vidić</i>	Ivan-Goran Vitez	2,75
<i>S one strane</i>	Zrinko Ogresta	4
<i>Sve najbolje</i>	Snježana Tribuson	3,75
<i>Trampolin</i>	Katarina Zrinka Matijević	2,5
<i>Život je truba</i>	Antonio Nuić	3,33
Ukupna prosječna ocjena		3,33

Na 63. Pulskom filmskom festivalu 2016. prosječne ocjene bile su prilično ujednačene, s malim rasponom od 2,5 do 4. Prikazano je samo 6 filmova, što je najmanji broj od 2007.

Tablica 17. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 64. Pulskom filmskom festivalu 2017.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Agape</i>	Branko Schmidt	4
<i>Anka</i>	Dejan Aćimović	3,67
<i>Fuck off I love you</i>	Anđelo Jurkas	3
<i>Goran</i>	Nevio Marasović	3,25
<i>Kratki izlet</i>	Igor Bezinović	3,6
<i>Lavina</i>	Stanislav Tomić	1,67
<i>Mrtve ribe</i>	Kristijan Milić	3,5
<i>Ne gledaj mi u pijat</i>	Hana Jušić	5
<i>Ustav Republike Hrvatske</i>	Rajko Grlić	4,67
<i>Uzbuna na Zelenom Vrh</i>	Čejen Černić	4
<i>Zbog tebe</i>	Anđelo Jurkas	3
<i>ZG 80</i>	Igor Šeregi	4
Ukupna prosječna ocjena		3,61

Na 64. Pulskom filmskom festivalu 2017. prikazano je 12 filmova, a raspon ocjena bio je velik, od 1,67 (*Lavina* Stanislava Tomića) do 5,00 (*Ne gledaj mi u pijat* Hane Jušić).

Tablica 18. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 65. Pulskom filmskom festivalu 2018.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Aleksi</i>	Barbara Vekarić	3,67
<i>Do kraja smrti</i>	Anđelo Jurkas	2,33
<i>Dom</i>	Dario Pleić	3
<i>Duboki rezovi</i>	Filip Peruzović, Filip Mojzeš, Dubravka Turić	3
<i>Lada Kamenski</i>	Sara Hribar, Marko Šantić	3,33
<i>Mali</i>	Antonio Nuić	3,8
<i>Za ona dobra stara vremena</i>	Eduard Galić	2,67
<i>Comic Sans</i>	Nevio Marasović	4
<i>Egzorcizam</i>	Dalibor Matanić	3,33
<i>Osmi povjerenik</i>	Ivan Salaj	4,67
Ukupna prosječna ocjena		3,38

Na 65. Pulskom filmskom festivalu 2018. prikazano je 10 filmova, a zabilježen je umjereni raspon ocjena, od 2,33 do 4,67 (*Osmi povjerenik* Ivana Salaja).

Tablica 19. Prosječne ocjene filmova prikazanih na 66. Pulskom filmskom festivalu 2019.

hrvatski filmovi	redatelj	prosječna ocjena
<i>Dnevnik Diane Budisavljević</i>	Dana Budisavljević	4,33
<i>Dopunska nastava</i>	Ivan Goran Vitez	3,5
<i>General</i>	Antun Vrdoljak	2,75
<i>F20</i>	Arsen Anton Ostojić	3,33
<i>Koja je ovo država</i>	Vinko Brešan	4
<i>Moj dida je pao s Marsa</i>	Dražen Žarković, Marina Andree Škop	4
<i>Posljednji Srbin u Hrvatskoj</i>	Predrag Ličina	3,33
<i>Sam Samcat</i>	Bobo Jelčić	4
Ukupna prosječna ocjena		3,66

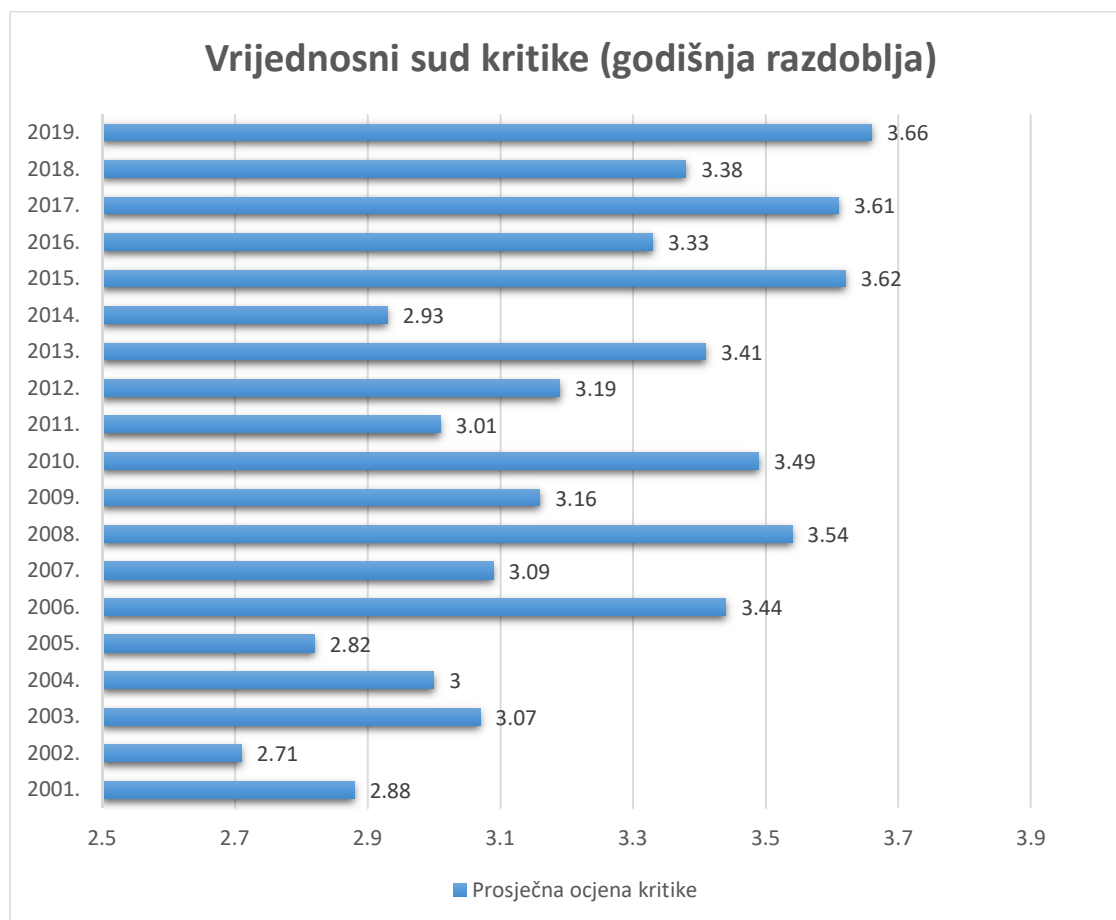
Na 66. Pulskom filmskom festivalu 2019. zabilježen je umjeren raspon prosječnih ocjena, od 2,75 do 4,33 (*Dnevnik Diane Budisavljević* Dane Budisavljević).

Za potrebe ovog istraživanja napravljena je tablica sa svim prikupljenim ocjenama filmova, te je izračunata prosječna ocjena za svaki film, a potom i za svaku godinu. Najviša zabilježena prosječna godišnja ocjena *Večernjeg lista* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike u razdoblju od 2001. do 2019. godine je 4,14, koja se javlja 2019. godine. Najniža zabilježena prosječna godišnja ocjena *Večernjeg lista* u kategoriji vrijednosnog suda filmska kritike u analiziranom razdoblju je 2,60, koja se javlja 2014. godine. Ocjena veća od četiri javlja se u samo jednom slučaju, kao što je ranije spomenuto, a riječ je o 2019. godini. Ocjene manje od 3,00 javljaju se u samo dva slučaja, odnosno 2002. i 2014. godine. Ostalih šesnaest primjera prosječne godišnje ocjene pokazuju kako se ocjena kretala između 3,00 i 4,00. Ova činjenica ukazuje kako su tijekom čitavog razdoblja obuhvaćenog istraživanjem, filmovi u *Večernjem listu* najčešće dobivali neutralne ili umjereno pozitivne ocjene. Od spomenutih 16 primjera, 11 ih je opisano ocjenom manjom od 3,5. Pet ih je opisano ocjenom višom od 3,5, od čega se tri javljaju u posljednjih pet godina obuhvaćenim istraživanjem.

Tablica 20. Prosječne ocjene hrvatskih filmova u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* (2001. – 2019.)

Godina	Prosječna ocjena kritičara <i>Večernjeg lista</i>	Prosječna ocjena kritičara <i>Jutarnjeg lista</i>	Prosječna ocjena kritičara <i>Slobodne Dalmacije</i>	Prosječna ocjena ukupno
2001.	3,1	2,75	2,83	2,88
2002.	2,92	2,67	3,11	2,71
2003.	3,21	3,14	4,00	3,07
2004.	3,08	3,33	2,88	3,00
2005.	3,11	2,75	3,00	2,82
2006.	3,33	3,43	3,60	3,44
2007.	3,56	2,88	3,33	3,09
2008.	3,80	3,42	3,62	3,54
2009.	3,13	3,27	3,44	3,16
2010.	3,14	3,42	3,86	3,49
2011.	3,00	2,79	3,36	3,01
2012.	3,30	3,33	3,27	3,19
2013.	3,45	3,15	3,83	3,42
2014.	2,60	3,18	3,50	2,93
2015.	3,57	3,44	3,57	3,62
2016.	3,00	3,4	3,50	3,33
2017.	3,73	3,41	3,77	3,61
2018.	3,67	3,08	3,60	3,38
2019.	4,14	3,27	3,63	3,66

Najviša zabilježena prosječna godišnja ocjena *Jutarnjeg lista* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike u analiziranom razdoblju je 3,44, koja se javlja 2015. godine. Najniža zabilježena prosječna godišnja ocjena *Jutarnjeg lista* u kategoriji vrijednosnog suda filmska kritike u analiziranom razdoblju je 2,67, koja se javlja 2002. godine. Ocjena manja od 3,00 javlja se u pet slučajeva, odnosno u idućim godinama: 2001., 2002., 2005., 2007. i 2011. Primjetno je kako je najveći dio nižih ocjena zabilježen u prvoj polovici razdoblja obuhvaćenog istraživanjem. Prosječne godišnje ocjene *Jutarnjeg lista* u ostalih 14 analiziranih godina kretale su se između 3,00 i 3,50. Nema zabilježenog primjera prosječne godišnje ocjene u *Jutarnjem listu* koji je veći od 3,50. U ovom slučaju zamjetno je kako su filmovi u najvećem broju slučajeva dobivali neutralne ocjene.

Graf 1. Prosječne ocjene hrvatskih filmova u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* (2001. – 2019.)

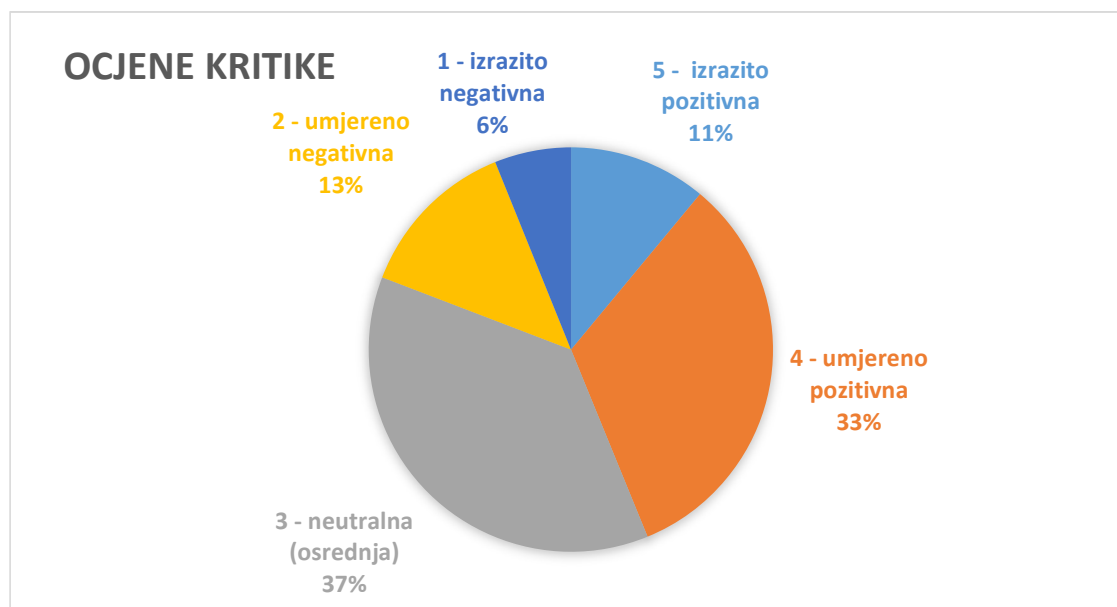
Najviša zabilježena prosječna godišnja ocjena *Slobodne Dalmacije* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike između 2001. i 2019. godine je 4,00 zabilježena 2003. godine, s napomenom da te godine u tom listu nisu objavljene kritike triju filmova koji su u drugim listovima dobili najniže ocjene (*Slobodna Dalmacija* iznimno nije te godine objavila kritike s Pulskeg filmskog festivala, a spomenuta tri filma nisu imala redovitu kino distribuciju). Najniža zabilježena prosječna godišnja ocjena *Slobodne Dalmacije* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike u analiziranom razdoblju je 2,83, koja se javlja 2001. godine. Ocjena manja od 3,00 javlja se u samo dva slučaja: 2001. i 2004. godine. Vidljivo je i kako se četiri najniže prosječne godišnje ocjene pojavljuju u prvih pet godina analiziranog razdoblja. Ocjena veća ili jednaka četiri javlja se u samo jednom slučaju. Prosječne godišnje ocjene preostalih 16 kritika kreću se između 3,00 i 4,00. Od toga je u 6 slučajeva ocjena bila 3,00 ili veća, odnosno 3,50 ili manja. U 10 slučajeva ocjena se kretala između 3,50 i 4,00. Zamjetno je kako je takav slučaj u svih 7 posljednjih godina u analiziranom razdoblju.

Najviša zabilježena ukupna prosječna godišnja ocjena *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike u razdoblju od 2001. do 2019. godine je

3,66, koja se javlja u posljednjoj analiziranoj godini. Najniža zabilježena ukupna prosječna godišnja ocjena tri analizirana dnevna lista u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike u promatranom razdoblju je 2,71, koja je zabilježena 2002. godine. Ocjena manja od tri javlja se u samo četiri slučaja: 2001., 2002. i 2005. i 2014 godine. Vidljivo je kako su se niže ocjene uglavnom pojavljivale u ranijim godinama obuhvaćenima istraživanjem. U ostalih 15 analiziranih godina, ocjena se kretala između 3,00 i 4,00. Od spomenutih slučajeva, u njih 11 zabilježena je ocjena manja od 3,50. Preostale četiri godine opisane su ocjenom većom od 3,50. Riječ je o godinama: 2008. , 2015. , 2017. i 2019. Prema tome, ocjene koje možemo opisati kao umjereno pozitivne, uglavnom se javljaju u kasnijim godinama obuhvaćenima istraživanjem.

Tablica 21. Broj filmskih kritika razvrstanih prema ocjenama kritičara u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji*

Vrijednosni sud kritike	kritike <i>Večernjeg lista</i>	Kritike <i>Jutarnjeg lista</i>	Kritike <i>Slobodne Dalmacije</i>	sve kritike
5 - izrazito pozitivna	24	24	17	65
4 - umjereno pozitivna	53	69	71	193
3 - neutralna (osrednja)	67	90	61	218
2 - umjereno negativna	27	34	16	77
1 - izrazito negativna	10	21	5	36
Ukupni broj kritika	181	238	170	589

Graf 2. Ocjene hrvatskih filmova razvrstane prema vrijednosnom sudu kritičara u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji*

Najveći broj kritika *Večernjeg lista* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike u razdoblju od 2001. do 2019. godine, opisan je neutralnom ocjenom. Osrednja ocjena javlja se u 67 slučajeva. Na drugom mjestu, nalaze se kritike okarakterizirane kao umjereno pozitivne, sa 53 primjera. Najmanji broj kritika donio je izrazito negativnu ocjenu, samo njih 10. Najveći broj kritika *Jutarnjeg lista* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike također je dobio neutralnu ocjenu. Zabilježeno je 90 ovakvih slučajeva. Na drugom mjestu ponovno se nalaze umjereno pozitivne kritike, sa 69 primjera. Najmanji broj kritika i u ovom slučaju dobio je izrazito negativnu ocjenu. Ovoga puta javlja se u 21 slučaju, što znači da je približan broj kritika donio izrazito negativnu i izrazito pozitivnu ocjenu, koja se javlja 24 puta.

Najveći broj kritika *Slobodne Dalmacije* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike opisan je umjereno pozitivnom ocjenom. Ova ocjena javlja se u 71 slučaju. U ovom slučaju na drugom mjestu nalaze se kritike opisane neutralnom ocjenom. Riječ je o 61 primjeru. Umjereno negativnom i izrazito pozitivnom ocjenom ponovno je ocjenjen približan broj kritika. Izrazito pozitivna ocjena dodijeljena je 17 kritika, dok je njih 16 opisano umjereno negativnom ocjenom. Najmanji broj kritika i u ovom slučaju donio je izrazito negativnu ocjenu, koja se javlja u samo pet slučajeva.

Ako pogledamo ukupne rezultate za sva tri analizirana dnevna lista u analiziranom razdoblju (tablica br. 21.), možemo vidjeti iduće rezultate. Najveći broj svih kritika *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* u kategoriji vrijednosnog suda filmske kritike opisane su kao neutralne. Riječ je o 218 slučajeva. Nešto manji broj kritika opisan je umjereno pozitivnom ocjenom, točnije 123 kritike. Značajno manji broj kritika nosi umjereno negativnu i izrazito pozitivnu ocjenu. 77 kritika opisane su kao umjereno negativne, dok je 65 kritika opisano izrazito pozitivnom ocjenom. U sva tri analizirana dnevna lista izrazito negativna ocjena javlja se u najmanjem broju slučajeva. Stoga i ukupni rezultati pokazuju da se ova ocjena javlja u najmanjem broju slučajeva, preciznije 36.

Budući da je u ovom slučaju cilj ustanoviti postoji li trend rasta ocjena u dužem vremenskom razdoblju, prosječne godišnje ocjene korištene su pri izračunu prosječnih ocjena u razdoblju od nekoliko godina. Kako bi se osigurala veća vjerodostojnost, rađeni su izračuni za trogodišnja, četverogodišnja i petogodišnja razdoblja.

Tablica 22. Prosječne ocjene kritike hrvatskih filmova u vremenskim razdobljima po tri godine

Promatrano razdoblje	Prosječna ocjena u pojedinim godinama			Prosječna ocjena u promatranom razdoblju
2001. – 2003.	2,88	2,71	3,07	2,89
2004. – 2006.	3,00	2,82	3,44	3,09
2007. – 2009.	3,09	3,54	3,16	3,26
2010. – 2012.	3,49	3,01	3,19	3,23
2013. – 2015.	3,42	2,93	3,62	3,32
2016. – 2018.	3,33	3,61	3,38	3,44
2019.	3,66	-	-	3,66

Ako pogledamo prosječnu ocjenu analiziranih filmskih kritika u vremenskom razdoblju od tri godine, vidimo da je ona konstantno rasla. Na početku stoljeća, odnosno između 2001. i 2003. godine prosječna ocjena filmova bila je 2,85. Petnaestak godina kasnije, u razdoblju od 2016. i 2018. godine prosječna ocjena je narasla na 3,40. U 2019. godini, koja započinje iduće analizirano razdoblje, ocjena je dodatno narasla na 3,66.

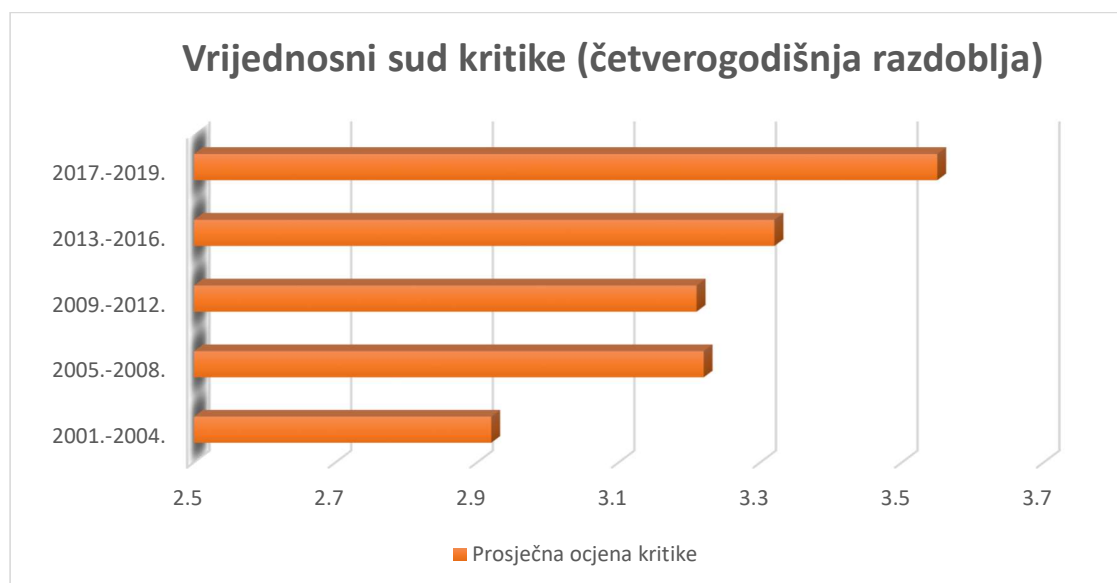

Graf 3. Prosječne ocjene filmskih kritika hrvatskih filmova u razdobljima po tri godine

Tablica 23. Prosječne ocjene novinskih filmskih kritika hrvatskih filmova u razdobljima po četiri godine

Promatrano razdoblje	Prosječna ocjena u pojedinim godinama promatranog razdoblja				Prosječna ocjena u promatranom razdoblju
2001. – 2004.	2,79	2,7	3,07	3,00	2,89
2005. – 2008.	2,82	3,38	3,09	3,54	3,21
2009. – 2012.	3,12	3,55	3,01	3,19	3,22
2013. – 2016.	3,42	2,88	3,59	3,33	3,31
2017. – 2019.	3,48	3,38	3,66	-	3,51

Prosječna ocjena prikupljenih kritika filmova promatrana u vremenskom razdoblju od četiri godine također je konstantno rasla. Između 2001. i 2004. prosječna ocjena filmova je bila 2,89. Petnaestak godina kasnije u vremenskom razdoblju od 2013. do 2016. prosječna ocjena je bila 3,31. U tri naredne godine, odnosno između 2017. i 2019., ocjena je narasla na 3,51.

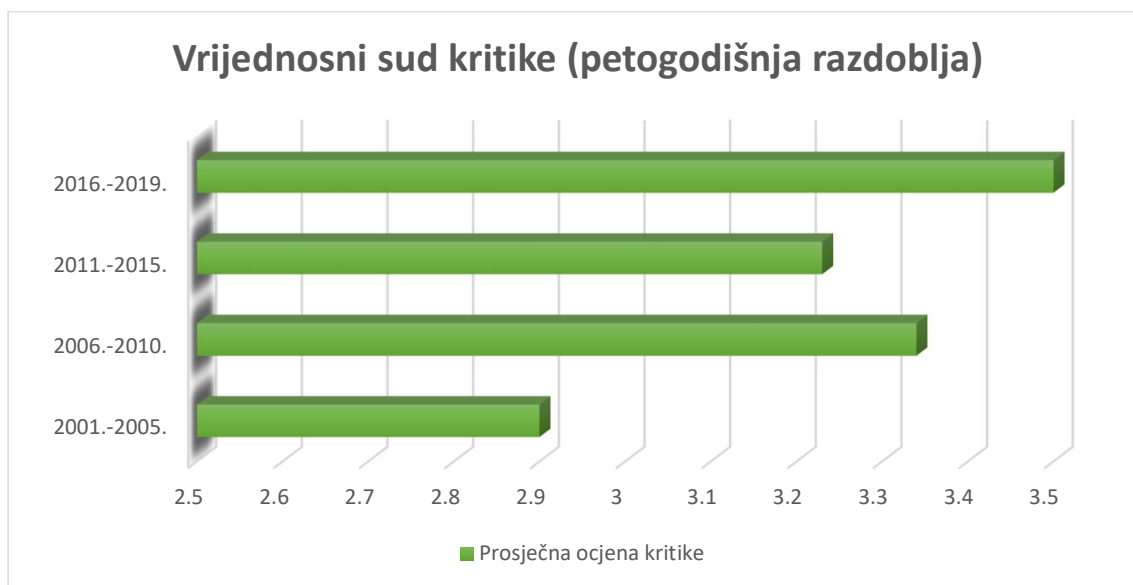

Graf 4. Prosječne ocjene filmskih kritika hrvatskih filmova u razdobljima po četiri godine

Promotrimo li prosječnu ocjenu u vremenskom razdoblju od pet godina, ponovno vidimo da je prosječna ocjena u prvom promatranom razdoblju puno manja od ocjene u zadnjem promatranom razdoblju. Spomenuta prosječna ocjena između 2001. i 2005. bila je 2,88, dok je u posljednje četiri analizirane godine, odnosno između 2016. i 2019. narasla na 3,46. Treba spomenuti kako je u ovom slučaju prosječna ocjena između 2011. i 2015. godine 3,22, što je niže od prosječne ocjene između 2006. i 2010., koja iznosi 3,34.

Tablica 24. Prosječne ocjene filmskih kritika hrvatskih filmova u razdoblju od pet godina

Promatrano razdoblje	Prosječna ocjena u pojedinim godinama promatranog razdoblja					Prosječna ocjena u promatranom razdoblju
2001. – 2005.	2,88	2,71	3,07	3,00	2,82	2,90
2006. – 2010.	3,44	3,09	3,54	3,16	3,49	3,34
2011. – 2015.	3,01	3,19	3,42	2,93	3,62	3,23
2016. – 2019.	3,33	3,61	3,38	3,66	-	3,5

Graf 5. Prosječne ocjene filmskih kritika hrvatskih filmova u razdobljima po pet godina

Treba uzeti u obzir i ukupan broj filmova tijekom godina. Domaći program Puls kog filmskog festivala od 2002. do 2007. godine brojao je između 6 i 8 filmova. Usporedbe radi, 2013. godine natjecalo se 14 filmova, 2015. ih je bilo 7, dok ih je 2017. bilo 12. Povećanjem broja filmova na festivalu, nije došlo do povećanja onih s izrazito negativnom ocjenom, nego se on smanjio.

Pojedinačni filmovi sa zbirnom ocjenom sva tri lista manjom od 2,00 zabilježeni su u idućim godinama: *Serafin svjetioničarev sin* (2002.), *Sjećanje na Georgiju* (2002.), *Svjetsko čudovište* (2003.), *Slučajna suputnica* (2004.), *Pušća Bistra* (2005.), *Kradljivac uspomena* (2007.), *Simon čudotvorac* (2013.), *Svinjari* (2015.) i *Lavina* (2017.).

S druge strane, istovremeno s rastom ukupnog broja filmova, udio onih s prosječnom ocjenom većom od 4,00 ostao je na sličnoj razini, dok se u pojedinim godinama vidljivo povećao. Riječ je o filmovima: *Fine mrtve djevojke* (2002.), *Tu* (2003.), *Oprosti za kung fu* (2004.), *Ta divna splitska noć* (2004.), *Što je Iva snimila 21. listopada 2003.* (2005.), *Sve džaba* (2006.), *Volim te* (2006.), *Armin* (2007.), *Živi i mrtvi* (2007.), *Iza stakla* (2008.), *Kino Lika* (2008.), *Buick Riviera* (2008.), *Crnci* (2009.), *Kenjac* (2009.), *Metastaze* (2009.), *Neka ostane među nama* (2010.), *Kotlovina* (2011.), *Pismo ćaći* (2012.), *Majstori* (2013.), *Svećenikova djeca* (2013.), *Zagonetni dječak* (2013.), *Obrana i zaštita* (2013.), *Projekcije* (2013.), *Broj 55* (2014.), *Takva su pravila* (2015.), *Ti mene nosiš* (2015.), *S one strane* (2016.), *Agape* (2017.), *Ne gledaj mi u pijat* (2017.), *Ustav Republike Hrvatske* (2017.), *Uzbuna na Zelenom Vrh* (2017.), *ZG80* (2017.), *Comic Sans* (2018.), *Osmi povjerenik* (2018.), *Dnevnik Diane Budisavljević* (2019.), *Koja je ovo država* (2019.), *Moj dida je pao s Marsa* (2019.), *Sam samcat* (2019.).

Povezivanje zaključaka kritika sa širim društvenim pitanjima

Kako bi se istražilo povezivanje zaključaka kritika sa širim društvenim pitanjima, analizirane su filmske kritike iz *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* između 2001. i 2019. Kritikama su dodijeljene vrijednosti (razine) od jedan do pet. Jedinica označava da se radi o kritici čije je dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima nikakvo, dvojka malo, trojka umjereno, četvorka prilično, a petica izrazito.

Tablica br. 25. Kritike prema razini zaključivanja o društvenim pitanjima u filmovima u *Večernjem listu* (2001. – 2019.)

	Pulske kritike	Kino kritike	Ukupno
5 - izrazito	9	31	40
4 - prilično	50	35	85
3 - umjereno	39	15	54
2 - malo	2	-	2
1 - nikakvo	-	-	-

Kao primjere razine zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima u *Večernjem listu*, navodimo pet primjera. Dva su za umjerenu razinu zaključivanja, od čega je prvi iz kritike filma *Libertas*:

Duge porođajne muke, mnogo proračunskog novca, bolest redatelja, skandali i svađe zbog honorara koji su pratili snimanje kostimiranog *Libertasa* potvrdili su onu narodnu: "Puno baba, kilavo dijete". (Petar Čavlović, *Večernji list*, 29. ožujka 2007.)

Drugi je primjer iz kritike filma *Karaula*:

Najavni natpis u kojem se na početku hrvatskog ili jugoslavenskog filma u dvije-tri rečenice objašnjava što je to JNA, prije dvadesetak i više godina činio bi se antipatičnim činom diktiranim iz neke ćelije Saveza komunista. Prije desetak godina izgledao bi poput prenemaganja ili nespretne poruke kojom autori žele objasniti nešto o tome tko je u pravu, a tko je u krivu. Danas se takav natpis čini sasvim opravdanim, čak i potrebnim, jer pojam "služenja JNA" sa svim svojim konotacijama više nije svima tako elementarno poznat kao što je nekoć bio. (Janko Heidl, *Večernji list*, 30. ožujka 2006.)

Treći je primjer za priličnu razinu zaključivanja, iz kritike filma *Seks, piće i krvoproliće*:

U trenucima kada ministar kulture najavljuje da je budućnost hrvatskoga filma u dva visokobudžetna, za hrvatske prilike, projekta godišnje, *Seks, piće i krvoproliće* uvjerljiv je protuargument zašto se Biškupićeva vizija ne bi smjela dogoditi. Nije da smo s ovim omnibusom, koji je spojio tri priče isprepletene oko nogometnog derbija i spojene s vrlo dobrim dokumentarističkim snimkama Torcida i BBB-a, dobili neko golemo remek-djelo, ali za desetinu prosječnog budžeta tri redatelja dobili su priliku pokazati što znaju, a rezultat je u najmanju ruku ugodan. (Josip Jurčić, *Večernji list*, 2. prosinca 2004.)

Navodimo i dva primjera za izrazitu razinu zaključivanja. Prvi je za film *Fine mrtve djevojke*:

Od hrvatskoga osamostaljenja glavne poluge domaće kinematografije bile su Ministarstvo kulture i Hrvatska televizija. Međutim, unatoč brojčanoj nadmoći njihovih filmova, najzanimljivije stvari rađale su se izvan te dvije institucije. *Privatni* filmovi *Nausikaja*, *Mondo Bobo*, *Je li jasno, prijatelju* i *Sami* u hrvatsku kinematografiju nisu donijeli toliko kvalitativno osvježanje koliko su pokazali da se izvan Ministarstva rade odvažniji i, najčešće, jeftiniji filmovi, što je na kraju i bio

recept za najbolji ovogodišnji hrvatski film *Fine mrtve djevojke*. (Josip Jurčić, *Večernji list*, 25. srpnja 2002.)

Drugi je primjer za film *Neka ostane među nama*:

Na međunarodni Dan žena održana je prva, novinarska projekcija filma „Neka ostane među nama” Rajka Grlića. Datum je vjerojatno odabran slučajno, a pokazao se idealnim za gledanje uratka koji je trebao govoriti o dvojici braće, no na kraju je ispao priča o ženama – prevarenim suprugama, majkama i ljubavnicama. (Milena Zajović, *Večernji list*, 9. ožujka 2010.)

Pulske kritike *Večernjeg lista* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima najčešće su opisane razinom prilično (4), kojom je okarakterizirano 50 kritika. 39 kritika opisane su umjerenom razinom (3), a devet kritika izrazitom (5). Samo dvije kritike u ovoj kategoriji imaju malu razinu (2), a ni jedna nikakvu (1). Kino kritike *Večernjeg lista* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima također su najčešće opisane priličnom razinom, koja se ovoga puta pojavljuje u 35 navrata. 31 kritika pokazuje izrazitu razinu za ovu kategoriju, a njih 15 umjerenu. Nema ni jedne kritike sa najniže dvije razine.

Sveukupne kritike *Večernjeg lista* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima najčešće su opisane prilično visokom razinom (85 kritika). 54 kritike opisane su umjerenom razinom, a 40 kritika pokazuju izrazitu razinu. Malu razinu zaključivanja pokazuju samo dvije kritike, dok nema zabilježenih kritika s nikakvom razinom zaključivanja.

Tablica br. 26. Kritike prema razini zaključivanja o društvenim pitanjima u filmovima u *Jutarnjem listu* (2001. – 2019.)

	Pulske kritike	Kino kritike	Ukupno
5 - izrazito	28	55	83
4 - prilično	50	58	108
3 - umjereno	31	15	46
2 - malo	1	-	1
1 - nikakvo	-	-	-

Kao primjere razine zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima u *Jutarnjem listu*, navodimo pet primjera. Dva su primjera za priličnu razinu zaključivanja. Prvi je o filmu *Kauboji*.

Kauboji, međutim, nisu americana, nisu američki film niti su snimljeni u Americi. Snimljeni su u Malešnici, Ivanić Gradu i Kutini, u širem obodu zagrebačkog industrijskog prstena, u mjestima do kojih od špice u Bogovićevoj treba rijetko više od pola sata vožnje, no koja su ujedno za svijet špice u Bogovićevoj najdalja od svih dalekih provincija, potpuna terra incognita, Zagrebu kudikamo manje poznata od Omahe ili Wichite. Već i samo zato, „Kauboji” režisera Tomislava Mršića poseban su film u hrvatskoj kinematografiji. (Jurica Pavičić, *Jutarnji list*, 3. listopada 2013.)

Drugi je o filmu *Dopunska nastava*:

Gdje se sve to zbiva? U nekom gradiću pokraj Zagreba, poput Velike Gorice (tamo se uistinu i snimalo), koji je zapravo Hrvatska u malom. Mnogima bi se moglo prigovoriti da prekoračuju svoje ovlasti, međutim, gradonačelnik je poseban slučaj. Najprije poziva interventnu policiju, koja bi vjerojatno vrlo lako izašla na kraj s Vladom, ali pokvarenom političaru to, zapravo, nije u interesu. Radije bi on da se neovlašteni upad u školu pretvori u nacionalnu tragediju i da tu vlast intervenira kako se samo poželjeti može. Zato se potajno osloni na bivšeg branitelja Abida, koji radi na crno i ima mračnu ekipu, spremnu na sve, pa i na ubojstvo djece. Bi li se takvo nešto moglo dogoditi u Zagrebu? Prema svemu sudeći da, samo što nikad ne bismo doznali tko je koga angažirao i tko, zapravo, povlači konce. (Nenad Polimac, *Jutarnji list*, 25. studeni 2019.)

Tri primjera navodimo za izrazitu razinu zaključivanja. Prvi je o filmu *Koja je ovo država*:

U zemlji poput naše, vi počnete praviti film a da pri tom nemate pojma u kakvoj će se Hrvatskoj taj film jednog dana premijerno prikazivati. Nitko to ne zna, osim Vinka Brešana. *Svog Maršala* - film o invaziji starih partizana na mali dalmatinski otok - premijerno je prikazao tek koji tjedan prije prve pobjede SDP-a 2000. *Svećenikovu djecu* - film o petljanju otočkog svećenika u sferu seksualnosti - javnost je predstavio tek koji mjesec nakon što se pojavio klerikalni pokret Željke Markić. Nakon nekoliko godina rada, predstavio je svoju novu komediju, film koji se bavi ljudima koji su - na ovaj li onaj način - od ove države odustali: SDP-ovci odustaju od SDP-a, Ličani od HDZ-a, opozicija od toga da bude opozicija, a građani kao takvi odustaju od Hrvatske kao takve i lijepo se sele u Dublin. Film je iznimno zanimljiv kao društveni simptom i kulturalna dijagnoza.. (Jurica Pavičić, *Jutarnji list*, 19. prosinca 2018.)

Drugi je o filmu *Mali*:

Najzanimljivije je da je u pitanju nastavak njegove sjajne priče iz triptiha *Seks, piće i krvoproliće* (2004.). Manje je poznato da je i ta priča bila svojevrсни nastavak. Nuić je, naime, na trećoj godini Akademije snimio polusatni film *Vratite im Dinamo* s istim glumcima u glavnim ulogama. Bili su to njegovi kolege s faksa, dobro su se poznavali i nije mu bilo teško nagovoriti ih da se deru u kameru i traže povratak *svetog imena* Dinamo. Tih je godina predsjednik Franjo Tuđman pokušao nogometni klub iz Maksimira preimenovati u Croatia, no Bad Blue Boysi nisu to htjeli prihvatiti, odrasli su uz Dinamo i nisu pomogla uvjerenja da je to naslijeđe komunizma. (Nenad Polimac, *Jutarnji list*, 15. srpnja 2018.)

Posljednji primjer u ovoj kategoriji je o filmu *Ustav Republike Hrvatske*:

Početkom devedesetih godina, tadašnji je predsjednik Franjo Tuđman u politički diskurs uveo nešto što se nazivalo svehrvatska pomirba. Ta se verzija svehrvatske pomirbe uglavnom sastojala u tome da će se partizani ispričati ustašama što su bili partizani, a ustaše će im to širokogrudno oprostiti. Petnaest godina kasnije, u filmu „Ustav Republike Hrvatske” redatelj Rajko Grlić i scenarist Ante Tomić dramatiziraju jednu drukčiju verziju svehrvatske pomirbe. U njihovoj svehrvatskoj pomirbi koncept domovine sveden je na dom - jedan haustor u Gundulićevoj. A pomirba se sastoji u tome da mirni i dobronamjerni ljudi fašistu oproste što je fašist. (Jurica Pavičić, *Jutarnji list*, 28. rujna 2016.)

Pulske kritike *Jutarnjeg lista* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima najčešće su opisane prilično visokom razinom koja se pojavljuje 50 puta. 31 kritika okarakterizirana je umjerenom razinom, dok je za 28 kritika dodijeljena izrazita razina. Kritike koje pokazuju malu razinu zaključivanja u vezi sa širim društvenim pitanjima pojavljuju se samo jedan put, dok nema zabilježenog slučaja kritike koja pokazuje nikakvu razinu u ovoj kategoriji. Kino kritike *Jutarnjeg lista* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima u najvećem su broju slučajeva opisane prilično visokom razinom, koja je zabilježena 58 puta. 55 kritika pokazuju izrazitu

razinu, dok njih 15 pokazuje umjerenu razinu. Nema zabilježenih kritika koje pokazuju malu ili nikakvu razinu u ovoj kategoriji.

Sveukupne kritike *Jutarnjeg lista* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima najčešće su opisane prilično visokom razinom, koja se pojavljuje 108 puta. Izrazitu razinu pokazuju 83 kritike, dok je 46 kritika opisano umjerenom razinom. Zabilježena je samo jedna kritika koja pokazuje malu razinu dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima. Niti sveukupno nema zabilježenih slučajeva kada je razina u spomenutoj kategoriji opisana kao nikakva.

Tablica br. 27. Kritike prema razini zaključivanja o društvenim pitanjima u filmovima u *Slobodnoj Dalmaciji* (2001. – 2019.)

	Pulske kritike <i>Slobodne Dalmacije</i>	Kino kritike <i>Slobodne Dalmacije</i>	Kritike <i>Slobodne Dalmacije</i> ukupno
5 - izrazito	15	31	46
4 - prilično	46	61	107
3 - umjereno	14	2	16
2 - malo	1	-	1
1 - nikakvo	-	-	-

Kao primjere razine zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima u *Slobodnoj Dalmaciji*, navodimo pet primjera. Prvi je za priličnu razinu, iz filma *Fleke*:

Crna kronika se prije nekoliko godina raspisala o slučaju dviju maloljetnica koje su brutalno napale i umorile nedužnog taksista u Zagrebu. Vijest je bila prilično inspirativna redateljici Sari Hribar koja ju je rekonstruirala u hvaljenom kratkometražnom filmu *Ta tvoja ruka mala*. Nemili događaj poslužio je kao djelomično nadahnuće i debitantu Aldu Tardožiju za dugometražni film *Fleke*, prikazan na Puli. (Marko Njegić, *Slobodna Dalmacija*, 31. srpnja 2011.)

Drugi je primjer također za priličnu razinu, iz kritike filma *Ljudožder vegetarijanac*:

Naslov je to koji će doista šokirati žene, ako uopće skupe hrabrosti da mu se prepuste otvorenih očiju, a trudnice ga ne bi smjele vidjeti ni po koju cijenu, otprilike kao ni francuski horor "Carski rez" (2007.) dvojca Alexandre Bustillo-Julien Maury, s razmjerno sličnim šokerskim motivom na posteru (samo zamijenite iglu za škare). Ostvarenje Branka Schmidta skida doktorske rukavice i golom se rukom, bez straha, dotiče onoga što hrvatski film inače ne dira – korupcije i organiziranog kriminala. Sada Schmidt prebacuje fokus na drugu stranu injekcije – s narkomana koji ih primaju (*Metastaze*) na liječnike koji ih daju i igraju se boga odlučujući tko (ne)će živjeti. Moglo bi se reći da su se *Metastaze* bavile dječjim bolestima društva, odnosno da Schmidt tek sad prelazi na njegov tumor i zarezuje ga oštrim skalpelom. (Marko Njegić, *Slobodna Dalmacija*, 6. ožujka 2012.)

Naredna su tri primjera za izrazito visoku razinu. Prvi je o filmu *Crnci*:

Prljavi zadaci "Crnaca" su, jasno, (javnosti osjetljivi) ratni zločini Domovinskog rata, terminacija nepodobnih i inih civila pod izlikom "oslobođenja", koji su se dugo stavljali pod tapet srama. Kad Gregurevićev lik u jednom trenutku spomene garažu, gdje se radilo *više stvari od parkiranja*, jasno je kako Jurić i Dević nišane na zloglasni *slučaj garaža*. Redatelji su odbili biti eksplicitniji u smislu prikazivanja tjelesnog, *torture porn* nasilja nad žrtvama. (Marko Njegić, *Slobodna Dalmacija*, 27. veljače 2010.)

Drugi je primjer za izrazito visoku razinu kritika filma *Kino Lika*:

Fine mrtve djevojke šokirale su lezbijskim poljupcima, a *Kino Lika* ide korak dalje zahvaljujući prizoru u kojem se izvanredna Areta Ćurković gola golcata, željna ljubavi, valja u blatu sa svinjom... Seks sa svinjom zgrozio je puritansku, licemjernu hrvatsku javnost u ime koje istupaju raznorazni pastiri što zalutale ovčice žele pošto-poto imati na broju, dok se u slobodno vrijeme druže sa - *zečicama*. (Marko Njegić, *Slobodna Dalmacija*, 18. listopada 2008.)

Posljednji je primjer iz kritike filma *Svećenikova djeca*:

Kritika Crkve suptilno je provedena u (i)zazivanju vruga da ne razdraži do kraja sljedbenike desničarskog bloka i konzervativne tradicije kojima, opet, neće biti drago vidjeti isprepletanje duhovnog i materijalnog, odnosno akcentiranje potonjeg u luksuznoj biskupovoj jahti ("... ili je tajkun ili mafijaš..."), kao i političku satiru s vođama HDZ-a (Marinko Prga) i SDP-a (Stojan Matavulj) koji - spavaju zajedno. Izolirana otočna zajednica mediteranskog podneblja, nešto crnje "Naše malo misto" (scenaristički) pretrpano živopisnim likovima na rubu karikatura poput lokalnih moćnika, PTSP-ovaca, rasista, desničara, redikula..., u "Svećenikovo djeci" je zapravo suvremena Hrvatska u malom, čije je društvene temelje Brešan malčice opet prodrmao zdravom, vizualnostilski dotjeranom narodskom komedijom fizičkih gegova i gorko-slatkog humora. (Marko Njegić, *Slobodna Dalmacija*, 7. siječnja 2013.)

Pulske kritike *Slobodne Dalmacije* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima najčešće pokazuju prilično visoku razinu, kojom je okarakterizirano 46 kritika. 15 kritika pokazuju izrazitu razinu u ovoj kategoriji, njih 14 umjerenu, a samo jedna malu. Niti u ovom slučaju nema zabilježenih kritika sa nikakvom razinom zaključivanja u vezi sa širim društvenim pitanjima.

Kino kritike *Slobodne Dalmacije* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima najčešće pokazuju prilično visoku razinu, kojom je opisana 61 kritika. 31 kritika pokazuje izrazitu razinu u ovoj kategoriji, a samo njih dvije umjerenu. Nema zabilježenih kritika koje pokazuju malu ili nikakvu razinu dovođenju zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima.

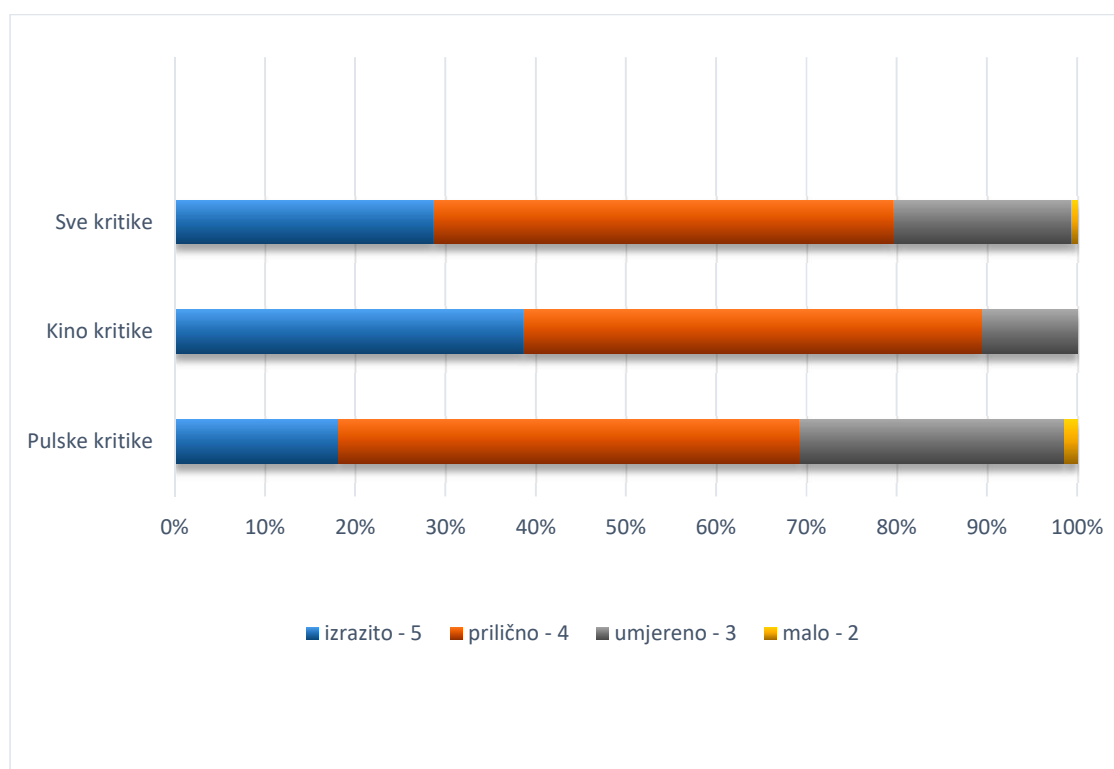
Sveukupne kritike *Slobodne Dalmacije* u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima u najvećem broju slučajeva pokazuju prilično veliku razinu, kojom je okarakterizirano 107 kritika. 46 kritika pokazuje izrazitu razinu, dok njih 16 pokazuje umjerenu razinu u ovoj kategoriji. Kod samo jedne kritike zabilježena je mala razina zaključivanja u vezi sa širim društvenim pitanjima. Nema kritika koje pokazuju nikakvu razinu u ovoj kategoriji. Ako pogledamo zbirne podatke za sve tri istražene novine, doći ćemo do slijedećih rezultata.

Pulske kritike u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima najčešće pokazuju priličnu razinu – 146 puta. Druga najčešća razina je umjerena sa 84 slučaja. Izrazita razina zabilježena je 52 puta, a mala četiri. Kino kritike u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima u najvećem broju slučajeva također pokazuju priličnu razinu. Spomenutu je zaslužilo 154 kritike. Izrazita razina zabilježena je u 117 slučajeva. Umjerenom vrijednošću u ovoj je kategoriji opisan značajno manji broj kritika, točnije 32.

Tablica br. 28. Broj kritika razvrstanih prema razini zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima, u svim analiziranim novinama (2001. – 2019.)

	Pulske kritike	Kino kritike	Ukupno
5 - izrazito	52	117	169
4 - prilično	146	154	300
3 - umjereno	84	32	116
2 - malo	4	-	4
1 - nikakvo	-	-	-

Sveukupno kritike u kategoriji dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima najčešće odlikuje prilična razina – 300 puta. Značajno manji broj puta pojavljuju se izrazita razina, sa 169 slučajeva i umjerena sa 116 kritika. Malom razinom u ovoj je kategoriji opisan izrazito malen broj od četiri kritike. Kino kritike zabilježile su znatno češću izrazitu razinu dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima u odnosu na kritike s Pulskog filmskog festivala.

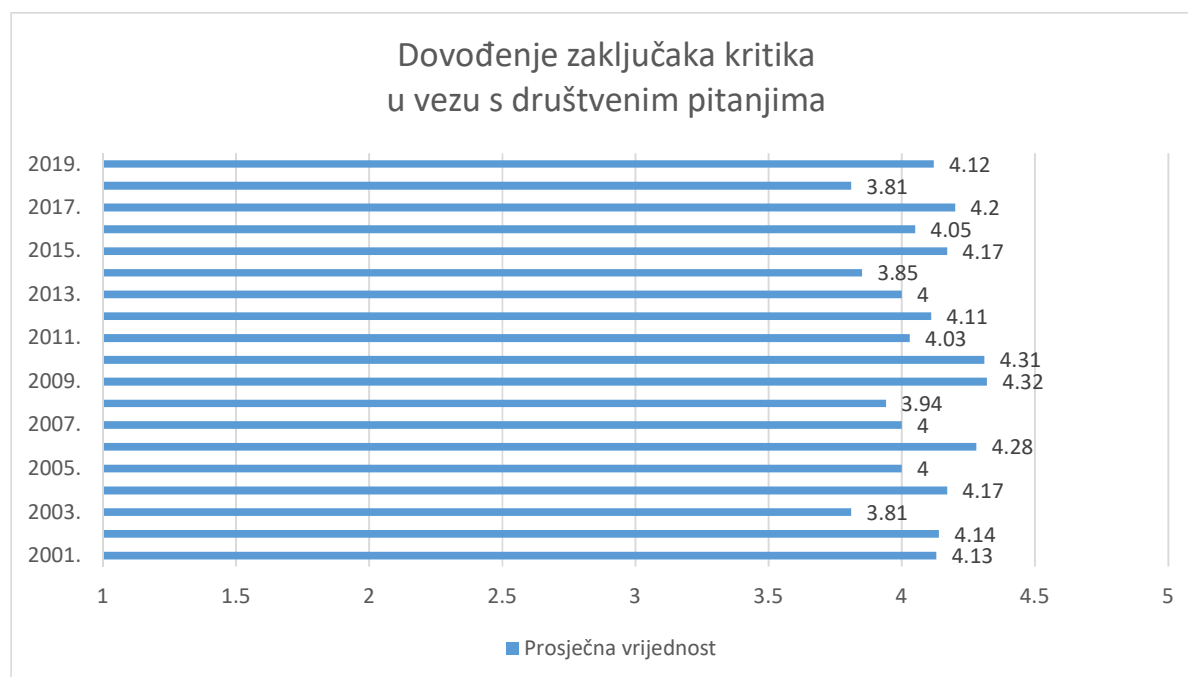

Graf br. 6. Udio kritika razvrstanih prema razini zaključivanja u vezi sa društvenim pitanjima u filmovima (2001. – 2019.)

Tablica br. 29. Razina zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima u filmovima (2001. – 2019.)

Godina	Prosječna vrijednost
2001.	4,13
2002.	4,14
2003.	3,81
2004.	4,17
2005.	4,00
2006.	4,28
2007.	4,00
2008.	3,94
2009.	4,32
2010.	4,31
2011.	4,03
2012.	4,11
2013.	4,00
2014.	3,85
2015.	4,17
2016.	4,05
2017.	4,2
2018.	3,81
2019.	4,12
Ukupno	4,08

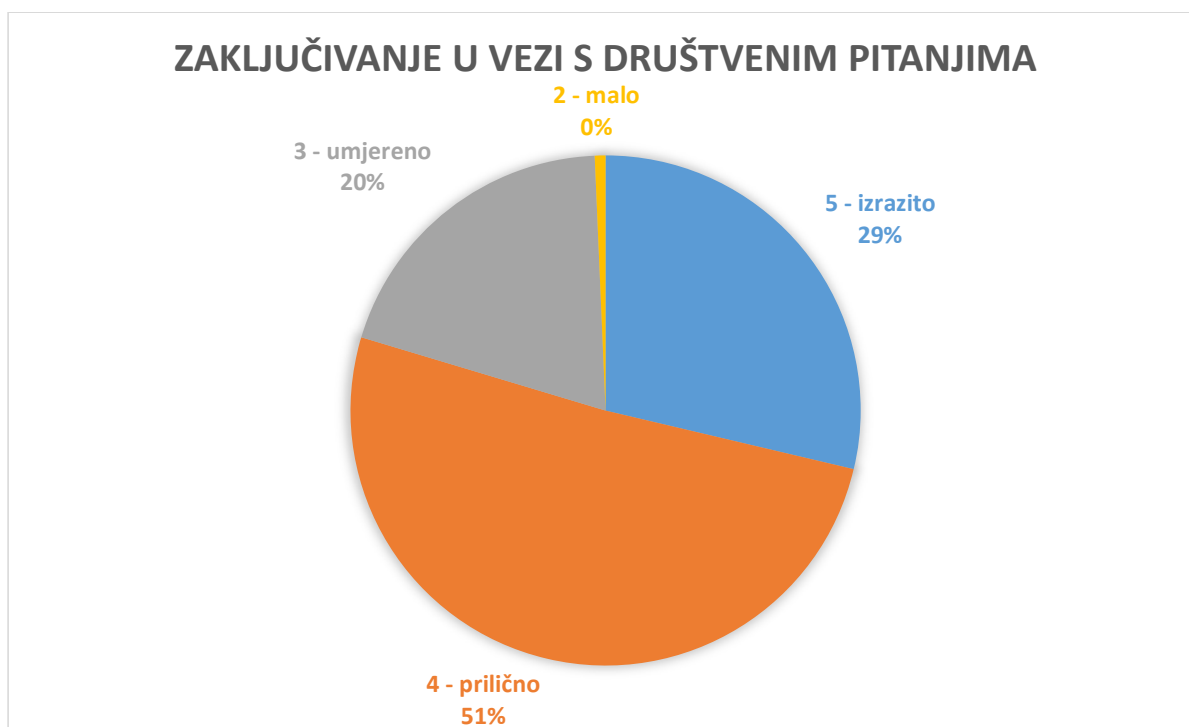
Tijekom godina obuhvaćenih istraživanjem nije bilo značajnijih odstupanja. Prosječna zabilježena razina dovođenja zaključaka u vezu s društvenim pitanjima u sva tri analizirana lista je 4,08.

Graf 7. Razina dovođenja zaključaka kritika u vezu s društvenim pitanjima (2001.– 2019.)

Tablica br. 30. Kritike prema vrijednosti u kategoriji zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima (2001. – 2019.)

Dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima	kritike <i>Večernjeg lista</i>	Kritike <i>Jutarnjeg lista</i>	Kritike <i>Slobodne Dalmacije</i>	sve kritike
5 – izrazito	40	83	46	169
4 – prilično	85	108	107	300
3 – umjereno	54	46	16	116
2 – malo	2	1	1	4

Kritike u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* najčešće pokazuju prilično visoku razinu za ovu kategoriju. Ukupno je u svim analiziranim novinama 300 kritika opisano na ovaj način. Izrazita razina zaključivanja uočena je kod 169 kritika, dok su kritike s umjerenom razinom zabilježene 116 puta. Samo četiri kritike pokazuju malu razinu u ovoj kategoriji, dok niti jedna kritika nije opisana na način da ima nikakvu razinu. Stoga su gotovo sve kritike opisane vrijednostima koje su se kretale u rasponu od umjerene do izrazite razine.

Graf 8. Udio kritika prema razini zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima, u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* između 2001. i 2019.

Povezanost vrijednosnih sudova s ukazivanjem na aktualne društvene probleme

Kako bi se istražila povezanost vrijednosnih sudova kritičara o pojedinim filmovima s njihovim ukazivanjem na aktualne društvene probleme (prema samim kritikama), analizirane su filmske kritike iz *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* između 2001. i 2019. U kategoriji vrijednosnog suda, kritikama su dodijeljene vrijednosti (ocjene) od jedan do pet: jedinica označava izrazito negativnu kritiku, dvojka umjereno negativnu, trojka neutralnu (osrednju), četvorka umjereno pozitivnu, a petica izrazito pozitivnu. U kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme, kritikama su dodijeljene vrijednosti (razine) od jedan do pet: jedinica označava da se radi o kritici čije je dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima nikakvo, dvojka malo, trojka umjereno, četvorka prilično, a petica izrazito.

Kritike objavljene za vrijeme Pulskog filmskog festivala (nadalje u tekstu pulske kritike) i kritike filmova prikazanih u kino distribuciji (nadalje u tekstu kino kritike) obrađene su zasebnim tablicama i interpretacijama, za svaku od tri analizirane novine (*Večernji list*, *Jutarnji list* i *Slobodna Dalmacija*). U prethodnom je potpoglavlju ustanovljeno da su kino kritike zabilježile znatno češću izrazitu razinu dovođenja zaključaka u vezi sa širim društvenim pitanjima u odnosu na kritike s Pulskog filmskog festivala.

Filmske kritike *Večernjeg lista*

Tablica br. 31. Kritike filmova s Pulskog festivala u *Večernjem listu*, prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	3	-	1	-	-
4	8	11	4	3	-
3	7	19	17	2	-
2	-	2	12	2	1
1	-	1	1	4	1

Tablica 32. Kritike filmova s Pulskog festivala u *Večernjem listu*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,5
4	3,92
3	3,69
2	2,88
1	2,29

Pulske kritike u *Večernjem listu* koje su prema vrijednosnom sudu opisane kao izrazito pozitivne, u najvećem broju slučajeva također izrazito ukazuju na aktualne društvene probleme: u tri slučaja razina je izrazita, a u jednom slučaju umjerena. Prosječna vrijednost pulskih kritika koje su prema vrijednosnom sudu dobile peticu, u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je visokih 4,5.

Umjereno pozitivne kritike pokazuju priličnu razinu ukazivanja na aktualne društvene probleme: 11 je kritika okarakterizirano spomenutom razinom, 8 kritika pokazuje izrazitu vrijednost, četiri kritike su pridružene umjerenom vrijednosti, a još tri su opisane malom razinom. Prosječna vrijednost ovih kritika u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je 3,92.

Neutralne kritike uglavnom pokazuju prilično veliku razinu ukazivanja na aktualne društvene probleme. Poklapanje ove dvije kategorije ipak je prisutno u velikoj mjeri. Naime, 19 je kritika okarakterizirano priličnom razinom, 17 umjerenom, dok dvije pokazuju malu vrijednost. Prosječna razina aktualnosti ovih kritika je 3,69.

Umjereno negativne kritike pretežno su neutralne u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme. U ovom slučaju nema izravnog poklapanja između ove dvije kategorije. Ipak, razlika nije radikalna, budući da je najčešća vrijednost samo jednu razinu viša od one koja je predviđena hipotezom. Čak 12 kritika okarakterizirane su kao umjerene, dok dvije kritike pokazuju malu vrijednost. Dvije kritike iskazuju priličnu vrijednost, a samo jedna kritika nikakvu. Prosječna aktualnost im je 2,88.

Izrazito negativne kritike malo ukazuju na aktualne društvene probleme. Iako nema izravnog poklapanja u ove dvije kategorije, razlika između kategorija ponovno nije radikalna. Spomenuta mala vrijednost javlja se u četiri slučaja. Aktualnost im je na razini 2,29.

Tablica br. 33. Kino kritike filmova u *Večernjem listu*, prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	10	7	1	2	-
4	10	7	8	2	-
3	5	6	8	2	-
2	-	2	5	3	-
1	-	-	1	2	-

Tablica 34. Kino kritike u *Večernjem listu*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,25
4	3,93
3	3,67
2	2,90
1	2,33

Kino kritike u *Večernjem listu* koje su prema vrijednosnom sudu opisane kao izrazito pozitivne, u najvećem broju slučajeva također izrazito ukazuju na aktualne društvene probleme. Deset je kritika ušlo u spomenutu kategoriju, dok je sedam kritika okarakterizirano priličnom razinom. Također postoji jedna kritika s umjerenom razinom te dvije s malom. Prosječna vrijednost kino kritika koje su prema vrijednosnom sudu dobile peticu, u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je 4,25.

Umjereno pozitivne kritike također izrazito ukazuju na aktualne društvene probleme. 10 ih ima izrazitu razinu, 7 priličnu, a 8 umjerenu. Prosječna vrijednost u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je 3,93.

I neutralne kritike značajno ukazuju na aktualne društvene probleme. Osam kritika ima umjerenu razinu, pet izrazitu, šest priličnu, a dvije malenu. Prosječna razina aktualnosti im je 3,67.

Umjereno negativne kritike su i umjereno aktualne. Pet je takvih kritika okarakterizirano kao umjereno aktualne, tri kao malo, a dvije kao prilično. Prosječna aktualnost im je 2,90.

Izrazito negativne kritike malo ukazuju na aktualne društvene probleme: dvije imaju malu vrijednost a jedna umjerenu. Aktualnost im je na razini 2,33.

Tablica br. 35. Filmske kritike u *Večernjem listu*, prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	13	7	2	2	-
4	18	18	12	5	-
3	12	25	25	4	-
2	-	4	17	5	1
1	-	1	2	6	1

Tablica 36. Kritike filmova u *Večernjem listu*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,29
4	3,92
3	3,68
2	2,89
1	2,30

Ukupno, kritike *Večernjeg lista* koje su prema vrijednosnom sudu opisane kao izrazito pozitivne, također izrazito ukazuju na aktualne društvene probleme. Izrazita vrijednost se pojavljuje 13 puta, a prilična 7. Prosječna vrijednost kritika koje su prema vrijednosnom sudu dobile peticu, u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je 4,29.

Umjereno pozitivne kritike prilično ili izrazito ukazuju na aktualne društvene probleme: obje vrijednosti zabilježene su po 18 puta, umjerena 12, a mala pet. Prosječna vrijednost u kategoriji

ukazivanja na aktualne društvene probleme je 3,92.

Neutralne kritike najčešće su opisane umjerenom i priličnom razinom: obje vrijednosti pojavljuju se 25 puta. Treća po učestalosti je izrazita vrijednost sa 12 pojavljivanja. Prosječna razina aktualnosti im je 3,68.

Umjereno negativne kritike umjereno ukazuju na aktualne društvene probleme 17 puta, malo pet puta, a izrazito četiri puta. Prosjek aktualnosti im je 2,89.

Izrazito negativne kritike najviše su puta opisane malom vrijednošću, u šest slučajeva, a slijedi umjerena vrijednost s dva pojavljivanja. Nikakva vrijednost pojavljuje se samo jednom. Aktualnost im je na razini 2,3.

Filmske kritike *Jutarnjeg lista*

Tablica br. 37. Kritike filmova s Puskog festivala u *Jutarnjem listu*, prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	2	2	2	-	-
4	7	12	4	3	-
3	6	10	25	6	1
2	-	4	13	2	1
1	-	2	5	2	-

Tablica 38. Kritike filmova s Puskog festivala u *Jutarnjem listu*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,00
4	3,88
3	3,29
2	3,00
1	3,00

Izrazito pozitivne pulske kritike u *Jutarnjem listu* su također okarakterizirane izrazitom, priličnom ili umjerenom razinom, u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme: sve tri vrijednosti pojavljuju se po dva puta. Prosječna razina ukazivanja na aktualne društvene probleme je 4,00. Umjereno pozitivne kritike prilično ukazuju na aktualne probleme: tom razinom je ocijenjeno 12 kritika, 7 kritika ima izrazitu razinu, a četiri umjerenu. Prosječna razina aktualnosti je 3,88. Neutralne kritike umjereno ukazuju na društvene probleme: spomenuta vrijednost pojavljuje se 25 puta, 10 kritika ima priličnu razinu, a po 6 malu i izrazitu. Prosječna aktualnost im je 3,29.

Umjereno negativne također umjereno ukazuju na aktualne društvene probleme: takav je slučaj kod 13 kritika. U ovom slučaju vidimo blago odstupanje od početne hipoteze. Aktualnost im je 3,00.

Izrazito negativne kritike najčešće, neočekivano, pokazuju umjerenu razinu, u pet slučajeva, dok su po dvije kritike opisane malom i priličnom razinom. Prosjek aktualnosti im je 3,00.

Tablica br. 39. Kino kritike u *Jutarnjem listu*, prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	7	7	3	1	-
4	17	15	8	3	-
3	6	16	13	5	2
2	1	3	8	1	-
1	-	2	5	5	-

Tablica 40. Kino kritike filmova u *Jutarnjem listu*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,11
4	4,07
3	3,45
2	3,31
1	2,75

Izrazito pozitivne kino kritike u *Jutarnjem listu* u najvećem su broju slučajeva opisane priličnom ili izrazitom razinom u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme – u oba slučaja pojavljuju se po 7 puta. Prosječna razina ukazivanja na aktualne društvene probleme im je 4,11.

Umjereno pozitivne kritike u *Jutarnjem listu* najčešće izrazito ukazuju na aktualne društvene probleme – 17 puta. 15 kritika okarakterizirano je priličnom razinom, dok je 8 kritika opisano umjerenom, a tri malom razinom. Prosječna razina ukazivanja na aktualne probleme je 4,07.

Neutralne kritike prilično su aktualne, čak u 16 slučajeva. U 13 slučajeva su umjereno aktualne, u 6 izrazito, a u pet malo. Prosjek aktualnosti im je 3,45.

Umjereno negativne kritike umjereno su aktualne u 8 slučajeva, u tri prilično aktualne, a po jedna kritika okarakterizirana je malom i izrazitom razinom. Prosječna aktualnost iznosi 3,31.

Izrazito negativne kino kritike u pet su slučajeva opisane malom i umjerenom razinom ukazivanja na aktualne društvene probleme, a dvije priličnom vrijednosti. Aktualnost im je 2,75.

Tablica 41. Filmske kritike u *Jutarnjem listu*, prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	9	9	5	1	-
4	24	27	12	6	-
3	12	26	38	11	3
2	1	7	21	3	1
1	-	4	10	7	-

Tablica 42. Filmske kritike u *Jutarnjem listu*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,08
4	4,00
3	3,37
2	3,12
1	2,86

Ukupno, izrazito pozitivne filmske kritike *Jutarnjeg lista* u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme, najčešće su opisane priličnom i izrazitom razinom – obje se pojavljuju u 9 navrata. Zabilježeno je pet umjerenih razina. Prosječna vrijednost ovih kritika u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je 4,08.

Umjereno pozitivne kritike također prilično ukazuju na aktualne društvene probleme – 27 puta, izrazito 24 puta, a umjereno 12 puta. Prosječna razina ukazivanja na aktualne društvene probleme je 4,00.

Neutralne kritike umjereno su aktualne: spomenuta je vrijednost zabilježena 38 puta. Prilična vrijednost pojavljuje se 26 puta, izrazita 12 a mala 11 puta. Prosječna aktualnost je 3,37.

Umjereno negativne kritike također umjereno ukazuju na aktualne društvene probleme, čak 21 put, dok se očekivana mala vrijednost pojavljuje samo tri puta, a prilična 7. Aktualnost je 3,12 .

Izrazito negativne kritike umjereno su aktualne 10 puta, malo 7puta i prilično četiri puta. Prosječna razina ukazivanja na aktualne društvene probleme im je 2,86.

Filmske kritike *Slobodne Dalmacije*

Tablica br. 43. Pulske kritike u *Slobodnoj Dalmaciji*, prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	4	2	-	-	-
4	8	11	4	2	-
3	5	11	12	4	-
2	1	3	6	1	-
1	-	1	1	-	-

Tablica 44. Pulske kritike u *Slobodnoj Dalmaciji*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,67
4	4,00
3	3,53
2	3,27
1	3,5

Izrazito pozitivne pulske kritike u *Slobodnoj Dalmaciji* također izrazito ukazuju na aktualne društvene probleme, u četiri slučaja, u dva prilično. Razina aktualnosti im je visokih 4,67.

Umjereno pozitivne kritike također su prilično aktualne – u 11 slučajeva, 8 kritika je izrazito aktualno, dok su četiri umjereno aktualne, a dvije malo. Prosječna aktualnost im je 4,00.

Neutralne kritike odlikuje umjerena razina ukazivanja na aktualne društvene probleme u 12 slučajeva, prilična u 11 slučajeva, izrazita u pet, a mala u četiri slučaja. Aktualnost im je 3,53.

Umjereno negativne kritike umjereno ukazuju na aktualne društvene probleme u 6 slučajeva, a prilično u tri, dok je samo po jednoj kritici dodijeljena mala i izrazita vrijednost. Prosječna razina ukazivanja na aktualne društvene probleme ovih kritika je 3,27.

Izrazito negativne kritike su u jednom slučaju opisane umjerenom, a u drugom priličnom razinom ukazivanja na aktualne društvene probleme. Prosječna razina aktualnosti im je 3,5.

Tablica br. 45. Kino kritike u *Slobodnoj Dalmaciji*, razvrstane prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	9	2	-	-	-
4	23	16	6	1	-
3	6	12	10	1	-
2	-	1	1	3	-
1	-	1	2	-	-

Tablica 46. Kino kritike u *Slobodnoj Dalmaciji*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,82
4	4,33
3	3,83
2	2,6
1	3,33

Izrazito pozitivne kino kritike u *Slobodnoj Dalmaciji* izrazito ukazuju na aktualne društvene probleme, i to u 9 slučajeva, dok dvije kritike to čine prilično. Prosječna razina aktualnosti je iznimno visokih 4,82.

Umjereno pozitivne kritike također su izrazito aktualne, čak njih 23. 16 kritika pokazuje priličnu razinu, 6 kritika umjerenu, a samo jedna malu. Prosječna razina aktualnosti je 4,33.

Neutralne kritike prilično ukazuju na aktualne društvene probleme. Odstupanje od predviđene vrijednosti u ovom slučaju nije veliko: 12 kritika ima priličnu razinu, njih 10 umjerenu, a 6 izrazitu vrijednost. Prosječna vrijednost u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je 3,83.

Umjereno negativne kino kritike u tri su slučaja opisane malom razinom u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme, dok je po jedna kritika okarakterizirana umjerenom i priličnom razinom. Prosječna razina ukazivanja na aktualne društvene probleme je 2,6.

Izrazito negativne kino kritike u dva su slučaja umjereno aktualne, a u jednom prilično. Razina ukazivanja na aktualne društvene probleme je 3,33.

Tablica 47. Filmske kritike u *Slobodnoj Dalmaciji*, razvrstane prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	13	4	-	-	-
4	31	27	10	3	-
3	11	23	22	5	-
2	1	4	7	4	-
1	-	2	3	-	-

Tablica 48. Filmske kritike u *Slobodnoj Dalmaciji*, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,76
4	4,21
3	3,66
2	3,13
1	3,4

Ukupno, izrazito pozitivne filmske kritike iz *Slobodne Dalmacije* također su najčešće opisane izrazitom razinom u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme. Spomenutom je razinom okarakterizirano trinaest kritika, dok je za četiri procijenjena prilična razina. Prosječna razina aktualnosti im je 4,76.

Umjereno pozitivne kritike također su opisane izrazitom razinom aktualnosti – 31, dok je uz 27 kritika pridružena prilična razina. Značajno manji broj kritika opisan je kao umjeren, samo njih 10. Prosječna vrijednost ukazivanja na aktualne društvene probleme je 4,21 .

Neutralne kritike u najvećem su broju slučajeva opisane priličnom razinom u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme – 23 puta, a potom slijedi umjerena razina s22 pojavljivanja. Kod 11 kritika zabilježena je izrazita razina. Razina aktualnosti je 3,66 .

Umjereno negativne kritike odlikuju se neutralnom razinom u 7 slučajeva, dok su po četiri kritike opisane malom i priličnom razinom. Prosječna razina aktualnosti je 3,13.

Izrazito negativne kritike u tri su slučaja opisane kao umjerene u kategoriji aktualnosti, a dva kao prilične. Prosječna aktualnost je neočekivano visokih 3,4.

Ukupni rezultati svih analiziranih kritika

U nastavku će se sumirati rezultati svih analiziranih kritika u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i prema vrijednosnom sudu kritičara.

Tablica 49. Sve filmske kritike razvrstane prema intenzitetu ukazivanja na aktualne društvene probleme i prema vrijednosnom sudu kritičara

Vrijednosni sud kritike	U kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme				
	5	4	3	2	1
5	35	20	7	3	-
4	73	72	34	14	-
3	35	74	85	20	3
2	2	15	45	12	2
1	-	7	15	13	1

Tablica 50. Sve filmske kritike, s prosječnom vrijednošću razine ukazivanja na aktualne društvene probleme i vrijednosnim sudom kritičara

Ocjena prema vrijednosnom sudu kritike	Prosječna vrijednost razine ukazivanja na aktualne društvene probleme
5	4,34
4	4,06
3	3,54
2	3,04
1	2,78

Ukupni rezultati svih analiziranih kritika koje su prema vrijednosnom sudu opisane kao izrazito pozitivne, pokazuju da su u najvećem broju slučajeva također opisane izrazitom razinom u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme. Spomenuta je zabilježena u 35 slučajeva, dok se prilična vrijednost pojavljuje 20 puta, umjerena tri, a mala dva puta. Prosječna vrijednost ovih kritika u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je 4,34.

Umjereno pozitivne kritike također se u najvećem su broju slučajeva odlikuju izrazitom razinom aktualnosti, u 73 slučaja, priličnom u 72 slučaja, umjerenom u 34, a malom u 14. Prosječna razina ukazivanja na aktualne društvene probleme je 4,06.

Neutralne kritike u najvećem su broju slučajeva također opisane umjerenom razinom u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme, čak 85 puta. Potom slijedi prilična vrijednost sa 74 pojavljivanja i izrazita vrijednost sa 35 zabilježenih slučajeva. Prosječna razina aktualnosti ovih kritika je 3,54.

Umjereno negativne kritike umjereno su i ukazivale na aktualne društvene probleme. Umjerenom razinom opisano je 45 kritika, priličnom 15 kritika, dok se mala vrijednost pojavljuje u dvanaest slučajeva. Prosječna razina ukazivanja na aktualne društvene probleme je 3,04.

Izrazito negativne kritike u 15 su slučajeva opisane umjerenom razinom u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme, maloj vrijednosti je pridruženo 13 kritika, a priličnoj njih 7. Prosječna razina negativnih kritika u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme je 2,78.

Ukupni rezultati za sva tri analizirana dnevna lista ukazuju da u 11 slučajeva postoji izravno poklapanje između ocjene vrijednosnog suda i vrijednosti ukazivanja na aktualne društvene probleme. U 13 slučajeva postoji djelomično poklapanje između dvije spomenute kategorije. U samo 6 slučajeva nema podudaranja između dvije analizirane kategorije.

Pogledamo li zajedničku tablicu svih prikupljenih kritika, možemo primijetiti kako u dvije kategorije dolazi do izravnog poklapanja između ocjene vrijednosnog suda i vrijednosti ukazivanja na aktualne društvene probleme. Radi se o izrazitoj i umjerenom vrijednosti. Kod prilične odnosno umjereno pozitivne vrijednosti vidljivo je da se ove dvije vrijednosti još uvijek velikim dijelom podudaraju. Rezultati za malu, odnosno umjereno negativnu vrijednost pokazuju nešto veće odstupanje, i dvije spomenute kategorije podudaraju se u manjoj mjeri. Samo kod najmanje vrijednosti vidljivo je da nema izravnog poklapanja između dvije kategorije.

Ovdje je neophodno izdvojiti nekoliko primjera. Pulska kritika *Slobodne Dalmacije* za film *Fine mrtve djevojke* opisana je najvišom razinom u obje promatrane kategorije. U svome članku Andrea Radak navodi kako se film zbiva u kući nastanjenoj s više obitelji, koja daje uvid u licemjerje suvremenoga hrvatskog društva, a neki od problema koji se spominju su: abortusi, PTSP, nasilje u obitelji i netolerancija prema manjinama. Postoje i slučajevi kada su obje kategorije opisane na negativan način. U pulskoj kritici *Večernjeg lista*, Josip Jurčić o filmu *Svjetsko čudovište* navodi kako je u njemu teško naći nešto suvislo a također se pita za koga je uopće snimljen taj film. U ovoj kratkoj kritici obje promatrane kategorije opisane su najnižom razinom.

Budući da je istraživanje obuhvatilo 589 kritika u hrvatskim dnevnim novinama, nerealno je očekivati da ne postoje iznimke.

Kao što je ranije spomenuto, postoje kritike filmova koje su dobile lošu ocjenu prema vrijednosnom sudu, dok su u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme opisane značajno većom vrijednosti. Drugim riječima, radi se o filmovima koji tematiziraju ozbiljne društvene probleme, ali konačni proizvod nije okarakteriziran kao kvalitetan. Neovisno o tome je li uzrok loša režija, scenarij ili nešto treće, film nije naišao na odobravanje kod filmskih kritičara.

Jedan od najboljih primjera za to je kritika za film *Slučajna suputnica*. Pulska kritika *Slobodne Dalmacije* naslovljena je *Socijalni kratki rez* a napisao ju je Jakov Kosanović, te govori kako redatelj filma ne pretjeruje u rezu kroz socijalno tijelo naše države nego je jednostavno filmski nemuš. Film je prema vrijednosnom sudu opisan kao umjereno negativan, dok u kategoriji ukazivanja na aktualne probleme pokazuje priličnu vrijednost.

Još jedan primjer odnosi se na film *Svinjari*. Pulska kritika *Jutarnjeg lista* autora Jurice Pavičića prema vrijednosnom sudu opisuje film na izrazito negativan način jer autor navodi kako film nema

logičke koherencije, nego se svodi na neoriginalno bombardiranje dosjetkama na medijsku kulturu. Prema ukazivanju na aktualne društvene probleme, kritika je dobila prilično veliku vrijednost jer jasno govori kako se film vrti oko medijskog *trasha* kao glavne teme, a film se opisuje kao smjesa turbofolk mjuzikla i satire komercijalne televizije.

Statističko dokazivanje treće hipoteze

U ovom dijelu istraživanja koristit će se inferencijalna statistika odnosno metode kvantitativne analize usporedbe više prosjeka (ANOVA) kako bi se formalno testirala treća hipoteza.

Analiza varijance (ANOVA) koristi se za testiranje jednakosti više grupnih prosjeka odnosno postojanje razlika u ishodima između skupina (Kaufmann, 2014). U kontekstu H3 ANOVA modelom testira se odnos društvene aktualnosti (ukazivanja na aktualne društvene probleme) filmske tematike i kritičke evaluacije filma. Pri tome se grupe odnose na pripisanu skalu društvene aktualnosti filmske tematike (5 = jaka, 4 = značajna, 3 = umjerena, 2 = blaga, 1 = nema) i prosječne evaluacije (ocjene) kritičara na skali 1.00 – 5.00.

Podatkovni skup nad kojim se provodi ANOVA prikazan je u Tablici 51. i odnosi se na faktorsku varijablu aktualnost (grupe) i numeričku varijablu ocjena (ishod). Dodatne varijable (karakteristike) dostupne su za novine (*Večernji list*, *Jutarnji list*, *Slobodna Dalmacija*) i platformu prikazivanja filma (kino, Pulski festival), no nisu premet ove analize.

Tablica 51. Podatkovni skup za ANOVA analizu

aktualnost	ocjena	novine	platforma
jaka	4.50	Večernji list	Pulski festival
značajna	3.92	Večernji list	Pulski festival
umjerena	3.69	Večernji list	Pulski festival
blaga	2.88	Večernji list	Pulski festival
nema	2.29	Večernji list	Pulski festival
jaka	4.25	Večernji list	kino
značajna	3.93	Večernji list	kino
umjerena	3.67	Večernji list	kino
blaga	2.90	Večernji list	kino
nema	2.33	Večernji list	kino
jaka	4.00	Jutarnji list	Pulski festival

aktualnost	ocjena	novine	platforma
značajna	3.88	Jutarnji list	Pulski festival
umjerena	3.29	Jutarnji list	Pulski festival
blaga	3.00	Jutarnji list	Pulski festival
nema	3.00	Jutarnji list	Pulski festival
jaka	4.11	Jutarnji list	kino
značajna	4.07	Jutarnji list	kino
umjerena	3.45	Jutarnji list	kino
blaga	3.31	Jutarnji list	kino
nema	2.75	Jutarnji list	kino
jaka	4.67	Slobodna D.	Pulski festival
značajna	4.00	Slobodna D.	Pulski festival
umjerena	3.53	Slobodna D.	Pulski festival
blaga	3.27	Slobodna D.	Pulski festival
nema	3.50	Slobodna D.	Pulski festival
jaka	4.82	Slobodna D.	kino
značajna	4.33	Slobodna D.	kino
umjerena	3.83	Slobodna D.	kino
blaga	2.60	Slobodna D.	kino
nema	3.33	Slobodna D.	kino

*Varijabla aktualnosti u ANOVA model unesena je kao faktorska varijabla.

Deskriptivni opis

Agregatni deskriptivni prikaz numeričke varijable ocjena dan je u Tablici 52.

Tablica 51. Deskriptivni prikaz varijable ocjena

Minimalna vrijednost	q1	Medijan	Srednja vrijednost	q3	Maksimalna vrijednost
2.29	3.0675	3.6	3.57	4	4.82

U tablici je prikazana deskriptivna statistika ukupne (agregirana vrijednost) ocjene koju su filmski kritičari dodijelili. Vidljivo je da su prosječna i medijanska vrijednost slične, što ukazuje na nepostojanje značajnih *outlier* vrijednosti. Također, maksimalna i minimalna vrijednost su relativno jednako (simetrično) udaljene od srednje vrijednosti, što upućuje na to da su ocjene normalno distribuirane. Deskriptivni prikaz prosječnih ocjena prema kategorijama (skupinama) aktualnosti je dan u Tablici 53.

Tablica 53. Deskriptivni prikaz prosječnih ocjena prema kategorijama (skupinama) aktualnosti

aktualnost	ocjena
jaka	4.391667
značajna	4.021667
umjerena	3.576667
blaga	2.993333
nema	2.866667

Podatci ukazuju na postojanje razlika u prosječnoj ocjeni među skupinama. Deskriptivni prikaz standardnih devijacija prema kategorijama (skupinama) aktualnosti dan je u Tablici 54.

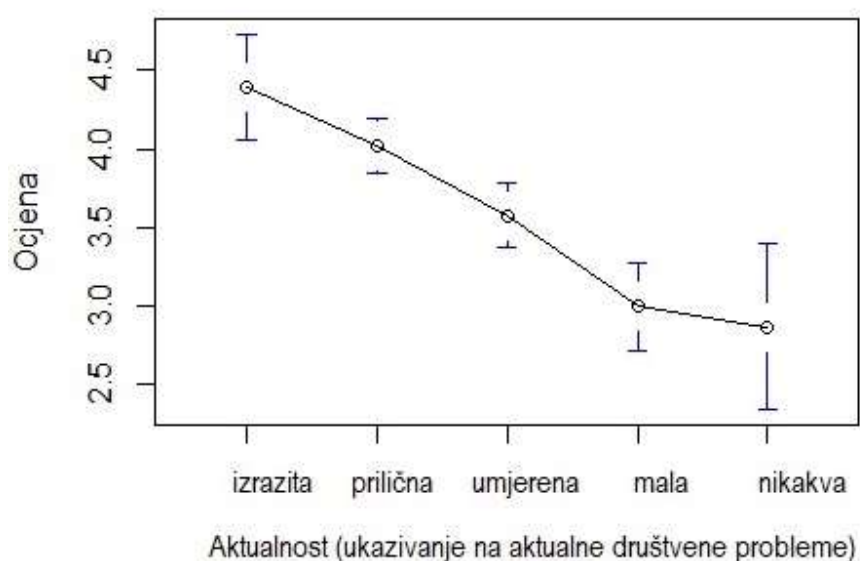
Tablica 54. Deskriptivni prikaz standardnih devijacija prema kategorijama (skupinama) aktualnosti

aktualnost	ocjena
jaka	0.3241862
značajna	0.1653380
umjerena	0.1929421

aktualnost	ocjena
blaga	0.2657568
nema	0.5035342

Podatci upućuju na postojanje razlika u varijabilnosti ocjena među skupinama.

Zbirni vizualni prikaz prosjeka i standardne devijacije dan je na Grafikonu 9:

Graf 9. Zbirni vizualni prikaz prosjeka i standardne devijacije

Na grafikonu je prikazan prosjek i pripadajući raspon (minimum i maksimum) vrijednosti dodijeljene ocjene prema kategorijama društvene aktualnosti filma. Vidljiv je pad prosječne ocjene kako se pomičemo od kategorije visoke prema niskoj društvenoj aktualnosti, dok je raspon najveći za filmove koji nemaju društvenu aktualnost.

Predspecifikacijski testovi

Predspecifikacijski testovi ANOVA analize uključuju provjeru homogenosti, normalnosti i nezavisnosti.

Homogenost varijance

Levenovim testom (Levene, 1960) analizirana je homogenost varijance. Rezultati testa prikazani su u Tablici 55.

Tablica 55. Rezultati Levenova testa

Testna statistika	p-vrijednost	Stupnjevi slobode	Stupnjevi slobode reziduala
3.618785	0.018	4	25

Testom F ($4, 25 = 3.61$, $p = 0.018$) nije mogla biti potvrđena nulta hipoteza jednakosti varijance (p -vrijednost = 0.018). Stoga je dodatno proveden Welch test (Welch, 1951) usporedbe prosjeka za skupine s nejednakom varijancom. Rezultati testa prikazani su u Tablici 56:

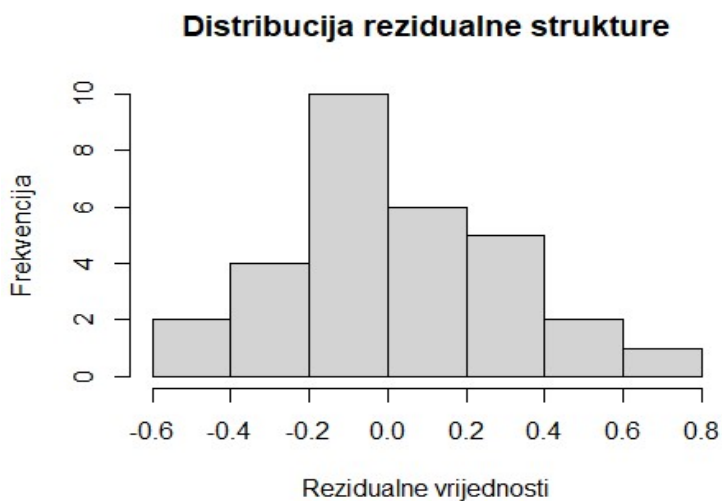
Tablica 56. Rezultati Welch testa

Stupnjevi slobode	Testna statistika	p-vrijednost
4	23.8629	0.000

Rezultatima Welch testa F ($4, 25 = 23.8629$, $p = 0.000$) odbačena je nulta hipoteza jednakosti prosjeka među skupina te je moguće uz veću razinu robusnosti (vidi niže rezultate ANOVA testa) zaključiti da se kritička ocjena filma razlikuje među različitim kategorijama (skupinama) društvene aktualnosti filmske tematike.

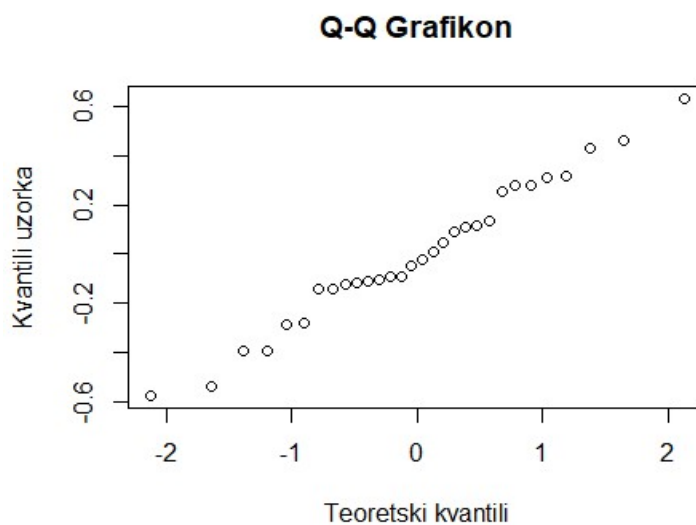
Normalnost distribucije

Distribucija reziduala provedenog ANOVA testa prikazana je histogramom na Grafikonu 10.

Graf 10. Distribucija reziduala provedenog ANOVA testa

Prikaz upućuje na normalnost distribucije reziduala. Potom je napravljen prikaz odnosa teoretskih kvantila i kvantila uzorka rezidualne strukture na QQ dijagramu.

Graf 11. Prikaz odnosa teoretskih kvantila i kvantila uzorka rezidualne strukture na QQ dijagramu

Pošto QQ dijagram ukazuje na potencijalno odstupanje (rasprostiranje po dijagonali) teoretskih kvantila od kvantila uzorka, proveden je i formalni Shapiro-Wilk test normalnosti distribucije rezidualne strukture. Rezultati testa prikazani su u Tablici 57.

Tablica 57. Rezultati Shapiro-Wilk testa normalnosti distribucije rezidualne strukture

Testna statistika	p-vrijednost
0.982476	0.886

Testom ($W = 0.98$, $p = 0.886$) nije mogla biti odbačena nulta hipoteza normalnosti rezidualne strukture (p -vrijednost = 0.886) te stoga zaključujemo kako reziduali prate normalnu distribuciju.

ANOVA test

Proveden je ANOVA test jednakosti prosjeka među skupinama. Rezultati testa su prikazani u Tablici 58.

Tablica 58. ANOVA test

Varijabla	Stupnjevi slobode	Suma kvadrata	Prosječna suma kvadrata	Testna statistika	p-vrijednost
Aktualnost	4	10.238433	2.55960833	25.91571	0.000
Reziduali	25	2.469167	0.09876667		

Rezultati testa $F(4,25) = 25.92$, $p = 0.001$ značajni su na visokoj razini signifikantnosti te je moguće odbaciti nultu hipotezu jednakosti prosječnih ocjena među filmovima različite razine društveno relevantne tematike i zaključiti kako su ocjene filmskih kritičara različite među filmovima različite razine društveno relevantne tematike. Kako bi se dodatno ispitala veza između kritičke recepcije i društvene aktualnosti filmske tematike, provesti će se zbirni (*pairwise*) test jednakosti prosjeka među skupinama društvene aktualnosti. To će omogućiti dublju procjenu razlika među skupinama i ukazati na smjer odnosa afirmativnosti kritike i društvene aktualnosti filmske tematike. Provedeni zbirni testovi jednakosti prosjeka (Holm korekcija) prikazani su u Tablici 59.

Tablica 59. Zbirni *post hoc* ANOVA testovi

aktualnost	jaka	značajna	umjerena	blaga
značajna	0.052			
umjerena	0.000	0.021		
blaga	0.000	0.000	0.003	
nema	0.000	0.000	0.000	0.491

*** p-vrijednosti prikazane u ćelijama

Rezultati *post hoc* zbirnih testova jednakosti prosjeka (s Holm korekcijom) pokazuju da: filmovi bez (nema) društveno relevantne tematike imaju signifikantno ($p = 0.000$) različitu ocjenu nego (jako) društveno relevantni filmovi; filmovi bez (nema) društveno relevantne tematike imaju signifikantno ($p = 0.000$) različitu ocjenu nego (značajno) društveno relevantni filmovi; filmovi bez (nema) društveno relevantne tematike imaju signifikantno ($p = 0.000$) različitu ocjenu nego (umjereno) društveno relevantni filmovi; filmovi bez (nema) društveno relevantne tematike nemaju signifikantno ($p = 0.491$) različitu ocjenu nego (blago) društveno relevantni filmovi.

Nadalje, iz tablice je vidljivo kako: filmovi s blagom društveno relevantnom tematikom imaju signifikantno ($p = 0.000$) različitu ocjenu nego (jako) društveno relevantni filmovi; filmovi s blagom društveno relevantnom tematikom imaju signifikantno ($p = 0.000$) različitu ocjenu nego (značajno) društveno relevantni filmovi; filmovi s blagom društveno relevantnom tematikom imaju signifikantno ($p = 0.003$) različitu ocjenu nego (umjereno) društveno relevantni filmovi.

Opisani princip opadanja p-vrijednosti od najmanje skupine društvene aktualnosti filmske tematike prema većoj vidljiv je za cjelokupnu matricu zbirnih *post hoc* testova pa je moguće zaključiti kako ovo statističko istraživanje pokazuje da je filmska kritika afirmativnije vrednovala filmove s većom društvenom relevantnošću.

Senzacionalizam uredničkih naslova novinskih kritika hrvatskih filmova

„Novinski je naslov poruka sastavljena od jedne ili više riječi koje najavljuju naslovljeni tekst. Naslov je ključno mjesto teksta – njegov ulaz, kanal koji vodi u tekst, mamac” (Ivas, 2004: 10). Prema Ivasu je najčešći cilj naslova privući pažnju (efekt kod) čitatelja, što se naziva pragmatičkom ulogom (naslov djeluje kao signal), dok je semantička uloga referiranje na sadržaj teksta u sklonosti naslova da daju rezime glavne misli cijelog teksta (naslov djeluje kao simbol) (prema Majstorović, 2010: 59). Faustini (2000: 92) navodi da dobar naslov može uvećati vrijednost članka, čak i identificirati njegovu potencijalnu ciljnu grupu. Novinski članak, u velikoj mjeri, svoju sudbinu (tj. svoju sposobnost da osigura sebi čitatelje) duguje privlačnosti naslova. U praksi, naslov može funkcionirati kao smjernica koja ima sposobnost usmjeriti čitatelja ka jednom načinu tumačenja njegovog smisla umjesto ka nekom drugom, smatra Faustini (prema Piletić, 2013: 72).

Obradović (2013) smatra kako „senzacionalizam ili senzacionalistički način izvještavanja podrazumijeva preuveličavanje pojedinih informacija kako bi se privukla pozornost publike iako iza toga ne stoji prava senzacija, već se ona stvara na umjetan način, selekcijom podataka, u koju uz preuveličavanje često ide i prešućivanje pojedinih podataka koji bi umanjili medijski stvorenu senzaciju bez pokrića u stvarnom životu ili zbivanjima” (Obradović, 2013: 51).

Uribe i Gunter opisuju senzacionalizam kao „karakteristiku kreiranja vijesti koja naglasak stavlja na elemente koji izazivaju podražaje u senzornom sustavu.” (prema: Stanojević, 2017: 30). Malović (2006.) potrebu za senzacionalizmom objašnjava tako što „mediji žive od oglasa, a čitanost, slušanost i gledanost samo dižu cijenu i privlače marketinške tvrtke. Time se čarobni krug zatvara. Ako se postižu tržišni uspjesi, povećava se i broj oglasa. A da bi povećao uspjeh na tržištu, sadržaj treba prilagoditi čitateljima, slušateljima i gledateljima” (Malović, 2006: 75). Majstorović (2010: 62) navodi da se u svrhu ispunjavanja osnovnog cilja novina – privlačenja pozornosti čitatelja i stjecanja što većeg profita, zanemaruju osnovna načela dobrog novinarstva i odgovornost prema

primateljima informacija. Senzacionalistički naslov prema Piletić (2013: 74) spada u vrstu *vrućih* (impresivnih, dramatičnih, emotivnih, konotativnih) naslova. U osnovi senzacionalističkih naslova stoji težnja da se *napumpavanjem* događaja i podizanjem tenzije ostvari što snažniji utisak na čitatelja i time privuče njegova pažnja (Piletić, 2013: 71).

U ovom potpoglavlju utvrđivat će se jesu li urednički naslovi novinskih kritika hrvatskih dugometražnih filmova od 2001. do 2019. u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* senzacionalistički, odnosno odražavaju li objektivno stavove autora. Za sve hrvatske filmove koji su prikazani na Pulskom filmskom festivalu u razdoblju od 2001. do 2019. godine prikupljene su dostupne novinske kritike. Za svaki film nastojalo se prikupiti kritiku koja je izašla tijekom pulske premijere dotičnog filma i kritiku koja je izašla tijekom njegove kino premijere. Treba napomenuti kako za dio filmova ne postoje obje kritike (pulska i kino kritika). Dio kritika koji nije pronađen u tiskanom izdanju novina, nadomješten je kritikama s internetskih portala spomenutih novina. U analizu su uvrštene samo kritike hrvatskih dugometražnih igranih filmova.

Hipoteza 4 koju se testira u ovom potpoglavlju, glasi: Urednički naslovi novinskih kritika hrvatskih filmova nisu senzacionalistički, nego objektivno odražavaju stavove autora. Za potrebe testiranja ove hipoteze, kvalitativnom analizom sadržaja svakoj je kritici dodijeljena vrijednost od 1 do 5. Najniža vrijednost sugerira kako se radi o kritici čiji naslov nema nimalo senzacionalizma. S druge strane, najviša vrijednost označava kako se radi o članku u kojemu su izrazito očito istaknuti elementi senzacionalizma. Dvojka označava malu razinu senzacionalizma, trojka umjerenu a četvorka priličnu.

Tijekom testiranja hipoteze o objektivnosti i senzacionalizmu novinskih naslova hrvatskih filmskih kritika, uočeno je kako veći broj pojedinih članaka koji su izašli tijekom festivala u Puli sadrže kritike više od jednog filma. Najčešće je riječ o kritikama dva filma koje se nalaze u jednom članku. Razlog za to je vrijeme prikazivanja. Raspored prikazivanja tijekom festivala je bio takav da je u istom danu prikazano više filmova.

Za potrebe testiranja ove hipoteze analiziran je broj prikupljenih članaka. Budući da su spomenuti članci s dvije kritike u velikom broju slučajeva imali naslov koji se tiče oba filma, nije bilo potrebe dva puta brojiti isti tekst. Drugim riječima, broj filmova koji su dobili svoje kritike u novinama veći je od broja članaka u sklopu kojih su te kritike objavljene.

Tablica 60. Senzacionalizam u kritikama *Večernjeg lista*

Razina senzacionalizma	Broj članaka
5 – izrazito	–
4 – prilično	–
3 – umjereno	13
2 – malo	73
1 – nimalo	76
Ukupno	162

Kritike *Večernjeg lista* u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta u analiziranom razdoblju, najčešće su opisane razinom nimalo. 76 kritika okarakterizirano je spomenutom razinom, dok su 73 kritike opisano razinom malo. Treća najučestalija vrijednost je umjerena i zabilježena je 13 puta, osjetno manji broj u odnosu na prve dvije vrijednosti. Nema zabilježenih slučajeva najviših vrijednosti. Prosječna vrijednost kritika *Večernjeg lista* u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta je 1,60.

Tablica 61. Senzacionalizam u kritikama *Jutarnjeg lista*

Razina senzacionalizma	Broj članaka
5 – izrazito	–
4 – prilično	–
3 – umjereno	32
2 – malo	99
1 – nimalo	81
Ukupno	212

Kritike *Jutarnjeg lista* u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta u analiziranom razdoblju najčešće su opisane malom razinom. 99 kritika okarakterizirano je spomenutom razinom, dok je 81 kritika opisana razinom nimalo. Ponovno nema zabilježenih slučajeva najviših vrijednosti. Prosječna razina senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta filmskih kritika *Jutarnjeg lista* je 1,77.

Tablica 62. Senzacionalizam u kritikama *Slobodne Dalmacije*

Razina senzacionalizma	Broj članaka
5 – izrazito	–
4 – prilično	–
3 – umjereno	25
2 – malo	98
1 – nimalo	37
Ukupno	160

Kritike *Slobodne Dalmacije* u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta u analiziranom razdoblju također su najčešće opisane razinom malo. 98 kritika okarakterizirano je spomenutom razinom, dok je 37 kritika opisano razinom nimalo. Nema zabilježenih slučajeva najviših vrijednosti. Prosječna razina senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta filmskih kritika *Slobodne Dalmacije* je 1,93.

Tablica 63. Razina vrijednosti senzacionalističkih naslova filmskih kritika svih novina

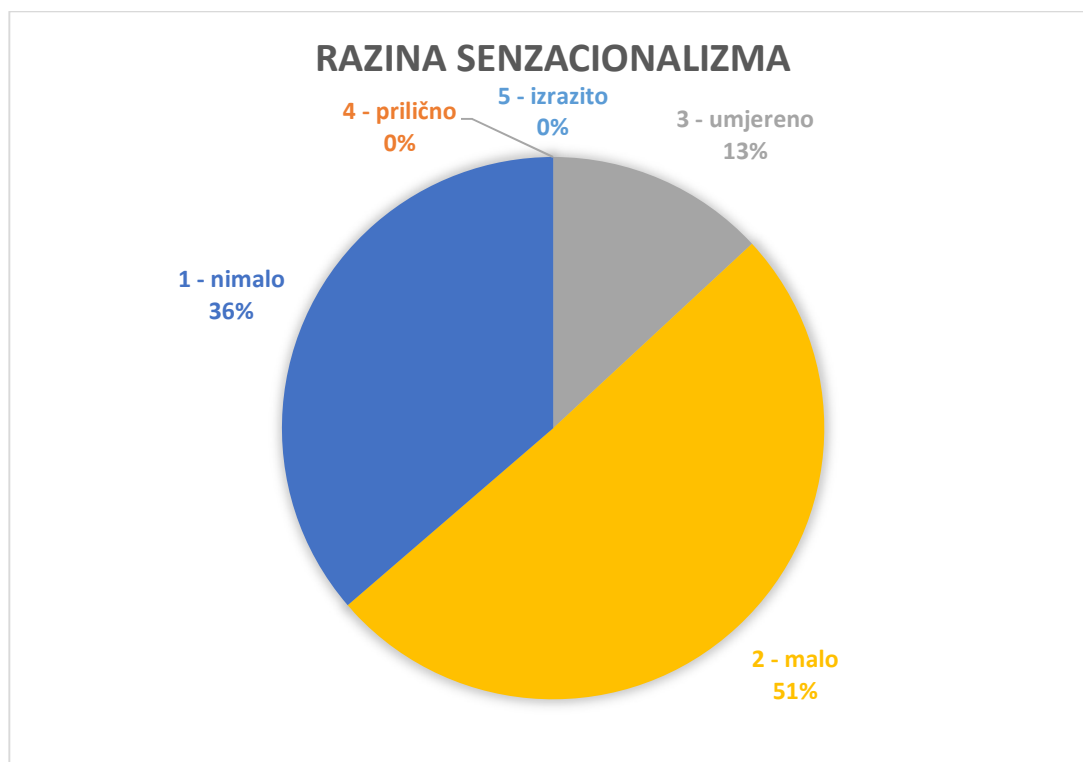
Senzacionalističko uredničko opremanje teksta	kritike <i>Večernjeg lista</i>	Kritike <i>Jutarnjeg lista</i>	Kritike <i>Slobodne Dalmacije</i>	sve kritike
5 – izrazito	–	–	–	–
4 – prilično	–	–	–	–
3 – umjereno	13	32	25	70
2 – malo	73	99	98	270
1 – nimalo	76	81	37	194
Ukupno	162	212	160	534

Sveukupne kritike *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta u analiziranom razdoblju najčešće pokazuju malu vrijednost. Ona je dodijeljena 270 kritika. Druga najčešća vrijednost po broju pojavljivanja je nikakva, sa 194 slučaja. Umjerena vrijednost zabilježena je sedamdeset puta. Nema zabilježenih primjera dvije najviše vrijednosti. Prosječna vrijednost svih kritika *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta je 1,77.

Tablica 63. Razina senzacionalizma naslova filmskih kritika svih novina

Ocjena	<i>Večernji list</i>	Udio u postotcima		<i>Jutarnji list</i>	Udio u postotcima	<i>Slobodna Dalmacija</i>	Udio u postotcima
5	–	0,0%		–	0,0%	–	0,0%
4	–	0,0%		–	0,0%	–	0,0%
3	13	8,02%		32	15,09%	25	15,63%
2	73	45,06%		99	46,70%	98	61,25%
1	76	46,92%		81	38,21%	37	23,12%
	Ukupno: 162	100%		Ukupno: 212	100%	Ukupno: 160	100%

Prosječna vrijednost u svim dnevnim novinama manja je od dva. U *Slobodnoj Dalmaciji* je 1,93, *Večernjem listu* je 1,60, dok je u *Jutarnjem listu* 1,77. Rezultati sugeriraju kako urednici blago preferiraju korištenje senzacionalističkih naslova tekstova u malom intenzitetu. Stoga ne čudi da je mala vrijednost najčešća u *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji*, dok je u *Večernjem listu* najčešća nikakva vrijednost. Najveći udio pojedine ocjene prisutan je u *Slobodnoj Dalmaciji*, gdje je više od polovice (52,2%) članaka okarakterizirano razinom malo. U *Večernjem listu* prisutan je najmanji postotak, od samo 8,02 % članaka kojima je pridodana umjerena vrijednost.

Graf 12. Razina senzacionalizma uredničkih naslova filmskih kritika

Najviša prosječna godišnja vrijednost u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* zabilježena je 2011. godine i iznosi 2,11. Slijedi ju 2015. godina s razinom 2,10.

Najniža prosječna godišnja vrijednost u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta u trima analiziranim novinama zabilježena je 2014. godine i iznosi 1,43. Slijedi ju 2006. godina s razinom 1,44 te 2007. godina s razinom 1,5.

Uočljivo je kako razlika između najviše i najniže vrijednosti nije velika i redovito se može opisati kao mala vrijednost. Prosječna godišnja vrijednost u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* između 2001. i 2019. godine iznosi 1,78.

Tablica 64. Razina senzacionalizma naslova filmskih kritika svih novina

Godina	Prosječna vrijednost
2001.	1,83
2002.	1,84
2003.	1,7
2004.	1,6
2005.	1,64
2006.	1,44
2007.	1,5
2008.	1,89
2009.	1,71
2010.	1,75
2011.	2,11
2012.	1,94
2013.	1,80
2014.	1,43
2015.	2,10
2016.	2,00
2017.	1,92
2018.	1,69
2019.	1,85
Ukupno	1,78

Primjeri uredničkih naslova filmskih kritika za različite razine senzacionalizma**Vrijednost 1 (nimalo) – nikakva razina senzacionalizma naslova**

Dio kritika u svom naslovu sadrži samo naziv filma, što znači da u takvom naslovu nema ni traga senzacionalizmu. Stoga je ova vrsta naslova zaslužila najnižu vrijednost (nimalo).

Kritike koje u svom naslovu sadrže samo naziv filma izlazile su u prvom desetljeću 21. stoljeća kod sva tri analizirana lista i gotovo u svim primjerima riječ je o kino kritikama, odnosno postoje samo dva primjera filmske kritike s Puskog filmskog festivala u čijem naslovu se ujedno nalazi i naslov filma.

U kino kritikama *Večernjeg lista* zabilježeni su naslovi: Kino premijera – *Infekcija* (Heidl, 2005), Kino premijera – *24 sata* (Jurčić, 2004) i Kino premijera – *Put lubenica* (Heidl, 2007). Među kino kritikama *Jutarnjeg lista* nađeni su naslovi: *Nije kraj* (Polimac, 2008), *Pjevajte nešto ljubavno* (Polimac, 2008), *Armin* (Polimac, 2007) i *Metastaze* (Jurak, 2009). *Slobodna Dalmacija* objavila je 2005. godine naslove *Družba Isusova* i *Tu*.

U ovu kategoriju su također uvrštene i kritike čiji naslovi deskriptivno i umjerenim epitetima prilično objektivno opisuju film. Navodimo primjere uz naznaku o kojem je filmu riječ.

U kritikama *Jutarnjeg lista* nađeni su naslovi: *Ekranizacija prvog romana o Koku od kojega je sve i počelo* o filmu *Uzbuna na Zelenom Vrh* (Polimac, 2017), *Dobra melodrama bez imalo jugonostalgije* o filmu *Karaula* (Pavičić, 2006), *Film o ljubavnim zgodama kultnog Kušanova junaka* o filmu *Ljubav ili smrt* (Polimac, 2014), *Drama o nasilju u obitelji i delikvenciji* o filmu *Ispod crte* (Petrović, 2003) i *Film koji kroz priču navijača dočarava atmosferu skorog raspada Jugoslavije* o filmu *ZG 80* (Polimac, 2016).

U kritikama *Večernjeg lista* zabilježeni su naslovi: *Nježna priča o odrastanju* o filmu *Moram spavat' anđele* (Oremović, 2007), *Simpatična komedija* o filmu *Snivaj, zlato moje* (Borković, 2005), *Sve najbolje na festivalu u Puli* o filmu *Sve najbolje* (Oremović, 2016) i *Ambiciozan uradak Nevija Marasovića otvorio 57. Pulu* o filmu *The Show Must Go On* (Oremović, 2010).

Slobodna Dalmacija objavila je kritike s naslovima: *Interpretirane biografije* o filmu *100 minuta Slave* (Kosanović, 2004) i *Duhovita zbirka skečeva* o filmu *Pjevajte nešto ljubavno* (Kosanović, 2007).

Vrijednost 2 (malo) – mala razina senzacionalizma naslova

Ovoj kategoriji pridodane su kritike čiji naslovi relativno objektivno govore o samome filmu, ali je u manjoj mjeri prisutna bombastičnost u svrhu privlačenja čitatelja, korištenjem superlativa (najintrigantniji, najuvjerljiviji, najoštrije, najzabavniji, najuzbudljiviji, najgore, najslojevitiji, najmračniji, najhrabriji i najbolji), špekulacija o nagradama i isticanjem kontroverznih aspekata tematike filmova vezanih za društvena pitanja.

U *Jutarnjem listu* objavljeni su naslovi pulskih kritika: *Najintrigantniji film koji smo dosad vidjeli u Puli* o filmu *Tri priče o nespavanju* (Polimac, 2008), *Najuvjerljiviji Schmidtov film u posljednjih dvadesetak godina* o filmu *Kraljica noći* (Pavičić, 2001), *Družba je prvi film od 1990. koji Crkvu prikazuje negativno* o filmu *Družba Isusova* (Pavičić, 2004), *Ostojićeva Bosna je etnoselo kako ga zamišlja i vidi gledatelj sa Zapada* o filmu *Halimin put* (Pavičić, 2012), *Ilegalni ljubavni život udovica ratnih veterana* o filmu *Ministarstvo ljubavi* (Pavičić, 2016), *Tri glavna kandidata za Zlatnu Arenu. Kladite se na „Obranu i zaštitu“* o filmovima *Kauboji*, *Šuti*, *Kratki spojevi* (Pavičić, 2013).

Izdvajamo i sljedeće naslove kino kritika iz *Jutarnjeg lista*: *Ovim je filmom Branko Schmidt postao najuzbudljiviji domaći filmaš* o filmu *Ljudožder vegetarijanac* (Polimac, 2012), *Najzabavniji film u našim kinima* o filmu *Oprosti za kung fu* (Pavičić, 2005) *U drugim vremenima „Konjanik“ bi bio hit* (Pavičić, 2004), *Neuspješan biografski film o slikarici Slavi Raškaj – Bavljene mitom kojega nema* o filmu *100 minuta Slave* (Pavičić, 2005) i *Počesljani film po razbarušenoj knjizi* o filmu *Kino Lika* (Pavičić, 2008).

Iz *Večernjeg lista* izdajamo naslove sljedećih pulskih kritika: *Višnjić nadišao i neke hollywoodske uloge* o filmu *Posljednja volja* (Oremović, 2001), *„Zvizdan“ je najslojevitiji rad u karijeri D. Matanića* (Oremović, 2015), *Film „Šuti“ Lukasa Nole najmračniji je od svih drama, a „Kauboji“ duhoviti* (Oremović, 2013), *O bahatim turistima i lokalnim primitivcima* o filmu *Dva sunčana dana* (Zajović, 2010), *Bolna priča o deložaciji nas podsjeća da pravo i pravda nisu isto* o filmu *Dom* (Zajović, 2018), *Najbolji je segment filma onaj u kojem glumci uopće ne govore* o filmu *Do kraja smrti* (Zajović, 2018), *Tko to kaže, tko to laže* o filmu *Ničiji sin* (Heidl, 2008), *Lako strancima kad su talentirani* o

filmu *Polagana predaja* (Oremović, 2001), *Za koga snimamo filmove* o filmovima *Infekcija* i *Milost mora* (Jurčić, 2003) i *Dok drugi glume režisere*, Matanić režira o filmu *Ćaća* (Oremović, 2011).

Navodimo i naslove nekih kino kritika *Večernjeg lista*: *Potresnije od „Broja 55“ bile bi samo stvarne snimke* (Oremović, 2014), *Nadrealna stvarnost izoliranog ličkog sela* o filmu *Kino Lika* (Janko Heidl, 2008) te *Novi vrhunac našeg filma* o filmu *Tu* (Oremović, 2003).

Iz *Slobodne Dalmacije* izdvajamo naslove kino kritika: *Živi i mrtvi: Vod živih mrtvaca* (Njegić, 2008) i „*Ministarstvo ljubavi*“ – *Ijubavni život udovica i branitelja* (Njegić, 2016) te naslove pulskih kritika: *Vrlo vjerojatno pobjednik festivala* o filmu *Fine mrtve djevojke* (Radak, 2002), „*Zvizdan*“ – *najbolji hrvatski film* (Njegić, 2015) i *Vrisak protiv fašizma* o filmu *Dnevnik Diane Budisavljević* (Njegić, 2019).

Umjerena vrijednost (3) – umjerena razina senzacionalizma naslova

Naslovi koji su umjereno senzacionalistički često se služe pretjerivanjem, nerijetko se pozivaju na popularnu kulturu (pjesme, izreke, knjige i filmove), no uglavnom objektivno odražavaju stav kritičara. Urednici su uglavnom spremno prihvaćali najintrigantnije teze ili usporedbe koje su im ponudili kritičari u svojim tekstovima. Ovi naslovi ponekad upotrebljavaju provokativne riječi koje su često vezane uz tematiku filma, ili ističu bizarnosti vezane uz film. Prisutno je stavljanje i niske gledanosti pojedinih filmova u naslove. Također se ponekad izrazito naglašavaju seksualni elementi filma. Nabrojenim postupcima privlači se pozornost čitatelja, ali vrijednosni sud kritičara te značaj i vrijednost filma često padaju u drugi plan.

Izdavajamo sljedeće naslove pulskih kritika *Jutarnjeg lista*: *Sedlar premašio Monty Python i Nightmare Stage* o filmu *Sjećanje na Georgiju* (Pavičić, 2002), *Nejasni sirotinjski „Glembajevi s placa“* o filmu *Čovjek ispod stola* (Jurak, 2009), *Vrijeme je da ratni film dobije Mirka i Slavka* o filmu *Crnci* (Pavičić, 2009), *Je li „Lavina“ najgori film koji je ikada otvarao filmski festival u Puli?* (Pavičić, 2017), *Ivanda odlazak u Auschwitz prikazao kao izlet u Samobor* o filmu *Lea i Darija* (Polimac, 2011).

Prenosimo i neke naslove kino kritika *Jutarnjeg lista*: *Nezapamćeni krah filma koji je od HAVC-a dobio 3,9 milijuna kuna – u dva tjedna u Hrvatskoj ga je pogledalo samo 80 ljudi*, u BiH situacija je još gora o filmu *Mrtve ribe* (Polimac, 2018), *Tomislav Radić u ovom je filmu ostao i Jekyll i Hyde* o filmu *Tri priče o nespavanju* (Pavičić, 2008), *Antibožić bez štalice, ali sa sretnim krajem* o filmu *Majka asfalta* (Pavičić, 2010), „*7 sex 7*“: *Jedina provokacija u ovom filmu je par sisa i crni neglige* (Pavičić, 2012), „*Sami*“ – *Samoća žrtvovanja za pet minuta seksa* (Petrović, 2002), *Ratni film o Titu s Thompsonom, a bez publike, i nije baš nešto* o filmu *Josef* (Pavičić, 2011) i *Toliko eksplicitne pornografije nikad nije prokuljalo iz domaćeg filma* o filmu *Šuma summarum* (Polimac, 2010).

Među pulskim kritikama *Slobodne Dalmacije* treba izdvojiti nekoliko satiričnih: *Šerbedžije trče (po)časni krug* o filmu *72 dana* (Njegić, 2010), *Šaka suza, mrvu smija* o filmu *Halimin put* (Njegić, 2012), *Harry Potter u Baranji* o filmu *Duh u močvari* (Kosanović, 2006) i *Romantičan odj... je lansiran* o filmu *Fuck Off I Love You* (Njegić, 2017).

Slobodna Dalmacija također ima nekoliko duhovitih naslova kino kritika: *Koko 3: Ljubav ili smrt – ljubi, ljubi, ali Facebook ne gubi* (Njegić, 2014), *Imena Višnje – Ljubav je na selu ili starosti, i Hrvatima si teška* (Njegić, 2015), *Ljubavni život domobrana – Život nije janjetina, med i mlijeko* (Njegić, 2010).

Navodimo nekoliko naslova kino kritika *Večernjeg lista*: *Narodni heroj Ljiljan Vidić – Komedijska u kojoj ustaše, četnici i partizani susreću hipstere i emo pjesnike* (Zajović, 2015), *Vrlo aktualna satira o kondomima i crkvi* o filmu *Svećenikova djeca* (Milena Zajović, 2012).

Iz pulskih kritika *Večernjeg lista* izdvajamo naslove: *Intrigantna tehnika striptiza* o filmu *Svjedoci* (Jurčić, 2003), *Seks, droga i Split razveselili Pulu* o filmu *Ta divna splitska noć* (Jurčić, 2004), *Krv, seks i politika* o filmu *Konjanik* (Jurčić, 2003), *Razigrana komedija s odličnom scenom seksa* o filmu *Sonja i bik* (Zajović, 2012) i *Svećenik u ljubavnom trokutu s krizmanicima* o filmu *Agape* (Derk, 2017).

Rezultati istraživanja metodom strukturiranog dubinskog intervjua

Kako bi se dodatno testirale sve hipoteze, obavljena su tri dubinska strukturirana intervjua s filmskim kritičarima *Jutarnjeg lista* (Jurica Pavičić), *Večernjeg lista* (Arsen Oremović) i *Slobodne Dalmacije* (Marko Njegić) koji su u tim listovima bili autori najviše kritika o hrvatskom filmu. Pitanja intervjua izvedena su iz hipoteza (Prilog 1.).

Na prvo pitanje („U kojoj mjeri i na koji način zaključci vaših kritika imaju veze sa širim društvenim pitanjima?“) Jurica Pavičić odgovara priznajući da zaključci njegovih kritika svakako imaju veze sa širim društvenim pitanjima, a po njegovom mišljenju i moraju imati. Navodi da je uvijek podržavao filmove koji ne povlađuju vladajućoj ideologiji, koji otvaraju osjetljive teme, javne tabue i prešućene fenomene. S druge strane, bio je hladan prema filmovima koji samo odrađuju dug političkoj korektnosti. Naravno, i vladajuća ideologija, i globalni kontekst kojeg nameću festivali i svjetski filmski festivali se mijenjaju, pa nešto što u jednom času može biti poželjna transgresija, može postati opće mjesto, zaključuje Pavičić.

Arsen Oremović kaže da zaključci njegovih kritika imaju veze sa širim društvenim pitanjima onoliko koliko se autori ili sadržaji njihovih filmova njima bave, odnosno ako su nastanci filmova (odluke o njihovom financiranju) povezani više s nekim izvanfilmskim društvenim okolnostima negoli sa samom kvalitetom projekata ili vještinama autora.

Marko Njegić smatra da odgovor na ovo pitanje ovisi o filmu koji je predmet kritike, no kako hrvatska kinematografija rijetko snima žanrovska ostvarenja a često drame o našem svagdanu, neminovno je da tekstovi ili njihovi zaključci u većoj mjeri imaju veze sa širim društvenim pitanjima koja odgovaraju kontekstu ili podtekstu priče pojedinog ostvarenja ili se isti može iščitati između redaka.

Kratko odgovarajući na drugo pitanje („U kojoj mjeri i na koji način po vašem mišljenju zaključci većine filmskih kritika hrvatskih filmova u hrvatskim dnevnim novinama imaju veze sa širim društvenim pitanjima?“) Jurica Pavičić ističe da je kod većeg dijela njih (ne svih), slučaj kao i s njim,

Arsen Oremović također, dok Marko Njegić smatra da *Jutarnji list* tu prednjači s obzirom da je Jurica Pavičić ujedno i politički kolumnist, verziran za politička pitanja.

Jurica Pavičić u odgovoru na treće pitanje („U kojoj mjeri ste pisali afirmativnije kritike o hrvatskim filmovima koji su ukazivali na aktualne društvene probleme, nego o onima koji nisu?“) kaže da možda i je, ali samo ako je film bio dobar, te da ne bi nikad hvalio film samo zbog političkog elementa. S druge strane, smatra da treba reći da postoje filmovi koji su bili nespretno izvedeni, ali su imali važan i poželjan javni efekt. Među njima ne spominje nijedan igrani film, nego dugometražni dokumentarni film *Gazda* Darija Juričana za kojeg navodi da kao film nije blistav, ali je njegova važnost za razbijanje društvenog tabua i zakona šutnje oko Ivice Todorića i Agrokora nemjerljiva. Tada ne hvali nužno film kao estetsku činjenicu, nego hvali njegov učinak na društvo. Smatra da je taj film poreznim obveznicima koji ga plaćaju učinio više dobra od umjetnički visokih, uspješnijih filmova. Premda nije filmski najbolji, *Gazda* je vjerojatno društveno najutjecajniji hrvatski film 21. stoljeća, zaključuje Pavičić.

Arsen Oremović iznosi mišljenje da to nije povezano jedno s drugim, nego da je afirmativnost kritike povezana isključivo s njegovim subjektivnim stavom o kvaliteti predmetnog filma, a ne s time govori li i ukazuje li na neke društvene probleme ili ne. Oremović ne misli da bi neki naglašeno društveno kritički film trebao biti po čemu vrijedniji od filmova osobnih i intimističnih sadržaja.

Marko Njegić pak priznaje da je uvijek skloniji filmovima koji, neovisno o žanru, imaju širi društveni kontekst i pokušavaju nešto reći o svijetu oko nas. Pa ipak, to ne znači da će film kod njega dobiti najveću ocjenu ako je društvena relevancija njegova jedina afirmacija, a pati u ostalim segmentima. Takvo što ga može činiti (i nerijetko čini) zanimljivijim i potentnijim za gledanje i analizu, ali ne nužno i boljim, kaže Njegić, složivši se ovaj put s Pavičićem.

Na četvrto pitanje („U kojoj mjeri su po vašem mišljenju ostale hrvatske dnevne novine objavljivale afirmativnije kritike o hrvatskim filmovima koji su ukazivali na aktualne društvene probleme, nego o onima koji nisu?“) kritičari su odgovorili vrlo kratko. Jurica Pavičić tvrdi da to ovisi o političkom usmjerenju medija, ali da je kod većine sličan odgovor kao i kod njega. Arsen Oremović kaže da nema nikakve spoznaje o tome da u tome postoji neka uzročno-posljedična veza ni kod drugih autora. Marko Njegić također smatra da je to tako u približno jednakoj mjeri, računajući kritike koje je pročitao.

Raznolike odgovore dalo je 7. pitanje („U kolikoj su mjeri urednički naslovi vaših kritika hrvatskih filmova bili senzacionalistički, odnosno objektivno odražavali vaše stavove?“). Jurica Pavičić tvrdi da postoji razlika u opremi istih kritika u tiskanom i na internet izdanju, pri čemu je ona u tiskanom izdanju obično bliža tekstu, dok se na internetskom izdanju teži postići veći broj otvaranja članka. Pavičić smatra da senzacionalistička oprema ne znači da nužno ne odražava stav teksta, ali se ponekad dogodi i to. Arsen Oremović smatra da su naslovi kritika manje-više objektivno odražavali njegove stavove, u mjeri u kojoj nekoliko riječi u naslovu može odražavati cjelokupnost stavova izrečenih u duljem tekstu. Ako je i bilo drukčijih slučajeva, ne sjeća se nekog drastičnog primjera, a više pamti da je bilo nekih lektorskih *sakaćenja*. Marko Njegić pak ističe da neovisno o tome što su neki filmovi u startu izazivali medijski senzacionalizam svojim premisama (npr. *Svećenikova djeca*), urednički senzacionalistički naslovi bili su prilično rijetki, a posebice kad bi on sam, kao

urednik, osobno davao naslove za vlastite kritike, koji su redovito objektivno odražavali njegove stavove iz teksta ili bili prepoznatljivo autorski.

Na posljednje, 8. pitanje („U kolikoj su mjeri po vašem mišljenju urednički naslovi novinskih kritika hrvatskih filmova u ostalim dnevnim listovima bili senzacionalistički, odnosno objektivno odražavali stavove autora?“) Jurica Pavičić nema određen odgovor, navodeći da je nemoguće generalizirati, jer ovisi je li riječ o tiskanom ili internetskom izdanju, ovisi o mediju, te o autoru, no ponavlja da je bitno naglasiti da oprema može biti i senzacionalistička i odražavati stav autora, kao što može krivotvoriti stav autora a da uopće nije senzacionalistička, te da je svih navedenih slučajeva bilo. Arsen Oremović tvrdi da su naslovi senzacionalistički u mjeri u kojoj su naše dnevne novine više tabloidi nego prave ozbiljne dnevne novine, pa je takav pristup opremanja tekstova u takvoj mjeri prisutan i u tekstovima iz sektora kulture. Marko Njegić pak ističe da u *Jutarnjem* i *Večernjem listu* nije nailazio na senzacionalističke naslove filmskih kritika hrvatskih igranih filmova.

RASPRAVA

U ovom dijelu istraživanja slijedi rasprava o rezultatima provedenoga kvantitativno-kvalitativnog istraživanja te strukturiranih intervjua. Glavni cilj istraživanja bio je utvrditi trendove i promjene u načinu praćenja, analiziranja i kritičkog vrednovanja hrvatskog dugometražnog igranog filma u dnevnom tisku u kontekstu hrvatskog sociokulturnog okruženja u 21. stoljeću i ukazati na osobitosti suvremene hrvatske novinske filmske kritike. Također će se utvrditi osobitosti suvremenog hrvatskog filma kao masovnog medija današnjice iz perspektive dnevne novinske filmske kritike, u kontekstu informacijskih i komunikacijskih znanosti, ali i filmološki.

Postavljene su četiri hipoteze koje su testirane kvantitativno-kvalitativnom analizom sadržaja i strukturiranim intervjui. Kvantitativno-kvalitativnom analizom sadržaja analizirano je 589 novinskih kritika hrvatskih dugometražnih igranih filmova iz *Jutarnjeg lista*, *Večernjeg lista* i *Slobodne Dalmacije*, objavljenih od 2001. do 2019. godine. Strukturiranim intervjui ispitano je troje vodećih filmskih kritičara *Jutarnjeg lista*, *Večernjeg lista* i *Slobodne Dalmacije*, a intervju je sadržavao 8 pitanja, po dva za svaku hipotezu. Također se koristila i inferencijalna statistika odnosno metode kvantitativne analize usporedbe više prosjeka (ANOVA) kako bi se formalno testirala hipoteza H3.

Na temelju analiziranih rezultata, izvedeni su zaključci koji potvrđuju ili opovrgavaju postavljene hipoteze. U nastavku slijedi analiza dobivenih rezultata za svaku hipotezu.

U razdoblju od 2001. do 2019. godine u hrvatskim dnevnim novinama kritička recepcija dugometražnog igranog filma promijenila se iz pretežno negativne u pretežno pozitivnu

U suvremenoj povijesti hrvatske kinematografije prema stručnoj literaturi 1990-e godine smatraju se kvalitativno najslabijim razdobljem, o kojem su hrvatski filmski kritičari najoštrije sudili, što je potvrđeno i u strukturiranim intervjuima u ovom istraživanju. I dok oko te tvrdnje postoji konsenzus, prije ovog istraživanja nije još utvrđeno kada u 21. stoljeću, zašto i u kojoj mjeri dolazi promjene trenda u kritičkoj recepciji dugometražnog igranog filma.

Očekivanja prije provođenja istraživanja bila su da se u razdoblju od 2001. do 2019. godine u hrvatskim dnevnim novinama kritička recepcija dugometražnog igranog filma promijenila iz pretežno negativne u pretežno pozitivnu.

Vidljivo je kako je u svim analiziranim višegodišnjim razdobljima prosječna ocjena u početnim godinama obuhvaćenima istraživanjem značajno manja od prosječne ocjene u zadnjim godinama obuhvaćenima istraživanjem. Na početku je ocjena u svim spomenutim analizama bila manja od tri. Kretala se od ocjene 2,85 do ocjene 2,98, ovisno o promatranom višegodišnjem razdoblju. Ocjena u završnim godinama istraživanja je vidljivo narasla. Kretala se od ocjene 3,46 do ocjene 3,66, ovisno o promatranom višegodišnjem razdoblju. Moguće je primijetiti da se i u početnim i završnim godinama istraživanja ocjene kreću oko ocjene tri, ali je također jasno kako je u početnim godinama ta ocjena redovito niža od tri, dok u završnim godinama uvelike nadilazi vrijednost broja tri, te je u nekim slučajevima bliža broju četiri.

Ukupna tablica prosječnih ocjena filmskih kritika prema vrijednosnom sudu u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji*, po godinama između 2001. i 2019. godine, pokazuje kako su se niže ocijenjeni slučajevi prosječnih godišnjih ocjena osjetno češće pojavljivali u ranijim godinama istraživanja. Najniža prosječna ocjena u *Jutarnjem listu* javlja se 2002. godine, najmanja ocjena u *Slobodnoj Dalmaciji* zabilježena je 2001. godine, dok je najmanja zabilježena ocjena kritika sva tri lista iz 2002. godine. Iznimka je *Večernji list* u kojemu se najniža ocjena pojavila 2014. godine. Najveća prosječna ocjena češće se javljala u kasnijim godinama istraživanja. Spomenuta ocjena u *Večernjem listu* pojavila se 2019. godine, u *Jutarnjem listu* 2015. godine, a sveukupne kritike sva tri analizirana lista pokazuju da je najviša ocjena ponovno zabilježena u 2019. godini. Jedino je iznimka najviša prosječna ocjena *Slobodne Dalmacije* iz 2003. godine (kada su objavljene samo kritike uspješnijih filmova, s kino-repertoara).

U većini analiziranih godina, među 589 kritika filmovi su uglavnom ocijenjeni neutralnom (218 puta ili 37% slučajeva) ili umjereno pozitivnom ocjenom (193 puta ili u 33% slučajeva). Slijede umjereno negativna ocjena (77 puta ili u 13% slučajeva), izrazito pozitivna ocjena (65 puta ili u 11% slučajeva) i izrazito negativna (36 puta ili u 6% slučajeva).

Vidljivo je i kako Tablica 20. (kao i Graf 1.) pokazuje da se u prvih pet godina analiziranog razdoblja pojavljuju četiri najniže prosječne godišnje ocjene. Od primjera za prosječne godišnje ocjene pojedinih listova vrijedi izdvojiti kako kod *Slobodne Dalmacije* posljednjih 7 godina u analiziranom razdoblju sve imaju vrijednost 3,50 ili više, što se ne može reći za većinu godina koje im prethode.

Vrijedi napomenuti i kako je u ranijim godinama obuhvaćenima istraživanjem broj godišnjih filmova na Pulskom filmskom festivalu bio manji u odnosu na kasnije godine istraživanja. Uočava

se i kako se iznadprosječno velik broj filmova opisanih izrazito ili uglavnom negativnom ocjenom javlja u ranijim analiziranim godinama.

Najveća razlika u početnim i završnim godinama analiziranog razdoblja vidljiva je u činjenici da se po ocjeni kritike sve rjeđe proizvode iznimno loši filmovi. S druge strane, u završnim godinama obuhvaćenima istraživanjem javlja se rekordan broj filmova s umjereno ili izrazito pozitivnom ocjenom. Tako je 2013. i 2017. godine zabilježeno po pet takvih slučajeva, a 2019. njih četiri. Usporedbe radi, u početnih 7 godina obuhvaćenih istraživanjem nije bilo više od dva filma koja odudaraju visokom ocjenom. Još uvijek se mogu naći primjeri godina u kojoj je samo jedan film okarakteriziran umjerenom ili izrazito pozitivnom ocjenom, ali često se pored nje nalazi godina s rekordnim brojem bolje ocijenjenih naslova, što ranije nije bio slučaj.

Prema rezultatima kvantitativno-kvalitativnog istraživanja, kritička recepcija hrvatskog filma se u prvih devetnaest godina 21. stoljeća uistinu promijenila u smislu afirmativnijeg odnosa hrvatske filmske kritike prema hrvatskom filmu. No, za razliku od pretpostavke u hipotezi, ona u početku nije bila pretežito negativna nego umjerena (osrednja), premda ispod 3,00, s prosječnom ocjenom 2,88 u prvoj godini istraživanja, 2,89 u prve tri godine i četiri godine te 2,90 u prvih pet godina istraživanja. Pri kraju razdoblja obuhvaćenog istraživanjem kritička recepcija je pretežno pozitivna, kao što je pretpostavljeno u hipotezi, s ocjenom 3,66 u zadnjoj godini istraživanja, 3,51 u zadnje tri godine i 3,5 u zadnje 4 godine.

Hipoteza 1 djelomično je potvrđena. Kritička recepcija hrvatskog filma od 2001. do 2019. promijenila se u pozitivnom smjeru, ali ne iz pretežito negativne u pretežito pozitivnu, nego iz neutralne (osrednje) u pretežno pozitivnu. Ova tvrdnja vrijedi za sve analizirane dnevne novine, odnosno *Večernji list*, *Jutarnji list* i *Slobodnu Dalmaciju*.

Novinske kritike hrvatskih filmova, sukladno teorijskim osobitostima, odlikuje dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima

Kritike u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu* i *Slobodnoj Dalmaciji* najčešće pokazuju prilično visoku vrijednost za ovu kategoriju. Ukupno je u svim analiziranim novinama 300 kritika opisano na ovaj način. Izrazita sklonost zaključivanja uočena je kod 169 kritika, dok su kritike s umjerenom sklonošću zabilježene 116 puta. Samo četiri kritike pokazuju malenu vrijednost u ovoj kategoriji, dok niti jedna kritika nije opisana na način da predstavlja nikakvu sklonost dovođenju zaključaka. To znači da su filmski kritičari u analiziranim novinama u analiziranom razdoblju imali jaku sklonost filmove staviti u određeni društveni kontekst i tako bolje upoznati publiku s filmom o kojemu pišu ili na taj način iznijeti svoje mišljenje. Najnižu vrijednost nije dobila niti jedna kritika, a malu svega četiri kritike. Stoga su gotovo sve kritike opisane vrijednostima koje su se kretale u rasponu od umjerene do izrazite. Prosječna zabilježena vrijednost, tj. razina dovođenja zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima u sva tri analizirana lista je 4,08.

Konkretna vrijednost ovisila je o intenzitetu povezivanja filmskih činjenica sa stvarnim društvenim problemima. Postoje slučajevi kada kritičar spominje što je nadahnulo film, radi li se o knjizi ili stvarnom događaju i donosi informacije o tome. Ponekad su opisivali uvjete i atmosferu u kinu ili na Pulskom filmskom festivalu. Uspoređivali su događaje u filmovima sa stvarnim događajima, i

uočili određene sličnosti koje se mogu uočiti prije svega u Hrvatskoj. Nije im bilo strano istaknuti što neki od filmova znače za hrvatsku filmsku industriju i kakve bi mogle biti reakcije hrvatskog društva.

Utvrđeno je da novinske kritike hrvatskih dugometražnih igranih filmova odlikuje dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima, čime su potvrđene i teorijske postavke novinske filmske kritike koje su u svojim radovima istaknuli Žigo i drugi teoretičari kritike. Izrazitom razinom zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima odlikovalo se 29% kritika, priličnom 51%, umjerenom 20%, a malom 0,68%. Tijekom godina obuhvaćenih istraživanjem nije bilo značajnijih odstupanja: najniža razina od 3,81 zabilježena je 2003. i 2018. godine, a najviša 4,32 zabilježena je 2009. godine. Dakle, u svim istraženim godinama prosječna razina bila je prilična. Kritičari u intervjuima ističu da su razlog dovođenja zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima, osim njihovih kritičarskih interesa, i teme kojima se hrvatski filmovi bave, jer hrvatska kinematografija rjeđe snima eskapistička žanrovska ostvarenja a češće drame iz hrvatske svakodnevice.

Hipoteza 2 je potvrđena. Filmski kritičari dnevnih novina uistinu su skloni dovođenju zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima. Ova tvrdnja vrijedi za sve analizirane dnevne novine, odnosno *Večernji list*, *Jutarnji list* i *Slobodnu Dalmaciju*.

Hrvatski novinski filmski kritičari afirmativnije su pisali o hrvatskim filmovima za koje su smatrali da ukazuju na aktualne društvene probleme, nego o onima za koje nisu.

Ako pogledamo prosječne vrijednosti koje su pridodane filmovima u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme po pojedinim kategorijama i usporedimo ih s ocjenama vrijednosnog suda u njima pripadajućim kategorijama, možemo vidjeti da rastom ocjene vrijednosnog suda, gotovo uvijek raste i vrijednost ukazivanja na aktualne društvene probleme. Iznimke su vezane uz najnižu vrijednost. Treba napomenuti kako su se prema vrijednosnom sudu pozitivnije opisani filmovi češće poklapali s vrijednostima u kategoriji ukazivanja na aktualne društvene probleme, od negativnije opisanih filmova. Naime, film može biti loše napravljen ali se i dalje može baviti aktualnom tematikom,

Filmovi ocijenjeni izrazito i umjereno pozitivnim kritikama imali su priličnu razinu ukazivanja na društvene probleme (4,34 i 4,06), kao i neutralno (osrednje) ocijenjeni (3,54), dok su umjereno i izrazito negativno ocijenjeni filmovi imali umjerenu razinu ukazivanja na društvene probleme (3,04 i 2,78).

Istraživanje je pokazalo da kritičari uglavnom ističu da cijene društveno relevantne filmove, ali samo ako su kvalitetni, što je potvrdilo i istraživanje njihovih kritika. Nekoliko je primjera prema kojima se može primijetiti da društvena kritičnost sama po sebi ne može donijeti pozitivnu kritiku filmu koji nema odgovarajuće kvalitete (*Slučajna suputnica*, *Svinjari*). Dakle, društveno kritički filmovi dobivali su uglavnom pozitivnije kritike od društveno nekritičkih zbog veće cjelokupne kvalitete kojom se većina njih odlikovala, a ne samo zbog afiniteta filmskih kritičara prema društvenoj kritičnosti.

U cilju testiranja hipoteze H3 provedena je i statistička analiza usporedbe više prosjeka ANOVA modelom. Modelom se pretpostavlja jednakost prosječne ocjene za različite skupine (razine) društvene aktualnosti filmske tematike. Testom je odbačena nulta hipoteza jednakosti prosječnih ocjena te je moguće zaključiti kako filmski kritičari različito vrednuju filmove različite (razine) društvene aktualnosti filmske tematike. Robusnost rezultata testa je potvrđena pred- i post-spezifikačkim testovima. Kako bi se eksplicitno testiralo je li filmska kritika afirmativnije vrednovala filmove s većom društvenom aktualnosti filmske tematike, uz ANOVA test provedeni su zbirni *post hoc* testovi usporedbe prosječne ocjene među skupinama društvene aktualnosti filmske tematike. Zbirni *post hoc* testovi pokazali su da je razlika među ocjenama najveća između filmova koji nemaju izraženu društvenu aktualnost filmske tematike i onih koji imaju značajnu društvenu aktualnost. Rezultati zbirnih *post hoc* testova se stoga smatraju potvrdom hipoteze H3.

Hipoteza 3 je potvrđena. Hrvatski novinski filmski kritičari uistinu su afirmativnije pisali o hrvatskim filmovima za koje su smatrali da ukazuju na aktualne društvene probleme, nego onima za koje nisu. Ova tvrdnja vrijedi za sve analizirane dnevne novine, odnosno *Večernji list*, *Jutarnji list* i *Slobodnu Dalmaciju*.

Urednički naslovi novinskih kritika hrvatskih filmova nisu senzacionalistički, te objektivno odražavaju stavove autora

Kritike *Večernjeg lista*, *Jutarnjeg lista* i *Slobodne Dalmacije* u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta u analiziranom razdoblju najčešće pokazuju malu vrijednost. Ona je dodijeljena za 270 kritika. Druga najčešća vrijednost po broju pojavljivanja je nikakva sa 124 slučaja. Umjerena vrijednost zabilježena je 70 puta, a nema zabilježenih primjera dvije najviše vrijednosti. Prosječna vrijednost svih kritika u kategoriji senzacionalističkog uredničkog opremanja teksta je 1,77.

Polazna teza je u većoj mjeri potvrđena. Urednici hrvatskih dnevnih novina za kritike hrvatskih filmova najčešće preferiraju naslove koji u manjoj mjeri imaju dodirnih točaka sa senzacionalizmom. To dokazuje i prosječna vrijednost, čiji se raspon ovisno o novinama ili godini, kretao između 1,43 i 2,11. Novinske kritike hrvatskih dugometražnih igranih filmova može se opisati kao novinarske tekstove čiji naslovi prilično vjerodostojno govore o filmu. Korištenjem stilskih figura, parafraziranjem narodnih poslovice i pozivanjem na popularnu kulturu, stvoreni su raznovrsni dopadljivi naslovi. Većina naslova težila je ujedno biti informativna i intrigantna.

Urednički naslovi kritika hrvatskih dugometražnih filmova u hrvatskim dnevnim novinama bili su u maloj mjeri senzacionalistički, te pretežno objektivno odražavali stavove autora. Proučavani naslovi bili su, ovisno o kritikama i urednicima, zanimljivi, informativni, smiješni, inteligentni, dvoznačni, dopadljivi, intrigantni ili provokativni, a razina senzacionalizma kretala se od razine nimalo (36%), preko malo (51%) do umjereno (13%), s prosječnom malom razinom od 1,78, bez prilično ili izrazito senzacionalističkih naslova. Naslovi koji su umjereno senzacionalistički često su se odlikovali pretjerivanjem, nerijetko se pozivaju na popularnu kulturu (pjesme, izreke, knjige i filmove), no uglavnom objektivno odražavaju stav kritičara. Urednici su uglavnom spremno prihvaćali najintrigantnije teze, dosjetke ili usporedbe koje su im ponudili kritičari u svojim tekstovima.

Kritičari u intervjuima potvrđuju da su naslovi kritika uglavnom objektivno odražavali njihove stavove i nisu bili senzacionalistički, neovisno o tome što su neki filmovi u startu poticali na senzacionalizam. Također ističu da novinski naslovi mogu biti senzacionalistički i odražavati stav autora, kao što mogu krivotvoriti stav autora a da uopće nisu senzacionalistički, a analiza njihovih kritika pokazuje da je svih navedenih slučajeva bilo. Dakle, senzacionalizam naslova ne treba nužno poistovjećivati s neobjektivnim prikazivanjem stava kritičara.

Hipoteza 4 je potvrđena. Urednički naslovi novinskih kritika hrvatskih filmova uglavnom nisu senzacionalistički, te objektivno odražavaju stavove autora.

ZAKLJUČAK

U središtu je ove knjige bilo znanstveno istraživanje suvremene hrvatske novinske filmske kritike hrvatskih dugometražnih igranih filmova. Primjenom različitih metoda analiza medijskog teksta (kvantitativna i kvalitativna analiza sadržaja) i dubinskim strukturiranim intervjuima s kritičarima dnevnih novina analizirani su različiti aspekti novinskih kritika i hrvatskih filmova. Istraživanja su obuhvatila razdoblje od 2001. do 2019. godine u trima hrvatskim dnevnim novinama: *Jutarnji list*, *Večernji list*, *Slobodna Dalmacija*, a analizirano je 589 kritika.

Utvrđeni su trendovi i promjene u načinu praćenja, analiziranja i kritičkog vrednovanja hrvatskog dugometražnog igranog filma u dnevnom tisku u kontekstu hrvatskog sociokulturnog okruženja u 21. stoljeću, osobitosti suvremene hrvatske novinske filmske kritike, te osobitosti suvremenog hrvatskog dugometražnog igranog filma iz perspektive hrvatske dnevne novinske filmske kritike. Pritom treba naglasiti da se hrvatskim filmom bavila primarno kao masovnim medijem, tj. porukama koje on prenosi prema mišljenju kritike, a potom i kao umjetnošću, te da se filmom bavila posredno, preko kritika, a ne izravnim proučavanjem filmova.

Provedenim glavnim istraživanjem utvrđeno je kako se u razdoblju kritička recepcija dugometražnog igranog filma od 2001. do 2019. promijenila iz neutralne u pretežno pozitivnu. Time je djelomično potvrđena Hipoteza 1., jer se kritička recepcija hrvatskog filma promijenila u pozitivnom smjeru, premda ne iz pretežito negativne (kako je predviđano) u pretežito pozitivnu, nego iz neutralne (osrednje) u pretežno pozitivnu. Kritička recepcija odlikuje se neutralnom (osrednjom) prosječnom ocjenom 2,88 u prvoj godini istraživanja, 2,89 u prve tri godine i četiri godine te 2,90 u prvih pet godina istraživanja, dok je pri kraju razdoblja obuhvaćenog istraživanjem kritička recepcija pretežno pozitivna, kao što je pretpostavljeno u hipotezi, s ocjenom 3,66 u zadnjoj godini istraživanja, 3,51 u zadnje tri godine i 3,5 u zadnje četiri godine. Razlika u ranijim i kasnijim periodima analiziranog razdoblja vidljiva je i u činjenici da se po ocjeni kritike u kasnijim periodima sve rjeđe proizvode iznimno loši filmovi, te da u kasnijim periodima ima više filmova ocjenjenih umjereno i izrazito pozitivno. Kritičari ističu da vezuju svoju negativnu kritičku recepciju hrvatskog filma (i onu svojih kolega iz drugih dnevnih novina) za 1990-e, a ne za filmove s početka 21. stoljeća koje ocjenjuju relativno niskom, ali ipak prosječno osrednjom ocjenom.

Utvrđeno je da novinske kritike hrvatskih dugometražnih igranih filmova odlikuje dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima, čime su potvrđena Hipoteza 2 te teorijske postavke novinske filmske kritike koje su u svojim radovima istaknuli Žigo i drugi teoretičari kritike. Izrazitom razinom zaključivanja u vezi s društvenim pitanjima odlikovalo se 29% kritika, priličnom 51%, umjerenom 20%, a malom 0,68%. Prosječna zabilježena razina dovođenja zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima u sva tri analizirana lista je 4,08. Tijekom godina obuhvaćenih istraživanjem nije bilo značajnijih odstupanja: najniža razina od 3,81 zabilježena je 2003. i 2018. godine, a najviša 4,32 zabilježena je 2009. godine. Dakle, u svim istraženim godinama prosječna razina bila je prilična. Kritičari ističu da su razlog dovođenja zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima osim njihovih kritičarskih interesa i teme kojima se hrvatski filmovi bave, jer hrvatska kinematografija rjeđe snima eskapistička žanrovska ostvarenja a češće drame iz hrvatske svakodnevice.

Također je utvrđeno da su hrvatski novinski filmski kritičari pretežno afirmativnije pisali o hrvatskim dugometražnim igranim filmovima za koje su smatrali da ukazuju na aktualne društvene probleme, nego o onima za koje nisu, čime je potvrđena i Hipoteza 3. Filmovi ocijenjeni izrazito i umjereno pozitivnim kritikama imali su priličnu razinu ukazivanja na društvene probleme (4,34 i 4,06), kao i neutralno (osrednje) ocijenjeni (3,54), dok su umjereno i izrazito negativno ocijenjeni filmovi imali umjerenu razinu ukazivanja na društvene probleme (3,04 i 2,78). Istraživanje je pokazalo da kritičari uglavnom ističu da cijene društveno relevantne filmove, ali samo ako su kvalitetni, što je potvrdilo i istraživanje njihovih kritika. Nekoliko je primjera prema kojima se može primijetiti da društvena kritičnost sama po sebi ne može donijeti pozitivnu kritiku filmu koji nema odgovarajuće kvalitete. Dakle, društveno kritički filmovi dobivali su uglavnom pozitivnije kritike od društveno nekritičkih zbog veće cjelokupne kvalitete kojom se većina njih odlikovala, a ne samo zbog afiniteta filmskih kritičara prema društvenoj kritičnosti.

Urednički naslovi kritika hrvatskih dugometražnih filmova u hrvatskim dnevnim novinama bili su u maloj mjeri senzacionalistički, te pretežno objektivno odražavali stavove autora, čime je potvrđena i Hipoteza 4. Proučavani naslovi bili su, ovisno o kritikama i urednicima, zanimljivi, informativni, smiješni, inteligentni, dvoznačni, dopadljivi, intrigantni ili provokativni, a razina senzacionalizma kretala se od razine nimalo (36%), preko malo (51%) do umjereno (13%), s prosječnom malom razinom od 1,78, bez prilično ili izrazito senzacionalističkih naslova. Naslovi koji su umjereno senzacionalistički često su se odlikovali pretjerivanjem, nerijetko se pozivaju na popularnu kulturu (pjesme, izreke, knjige i filmove), no uglavnom objektivno odražavaju stav kritičara. Urednici su uglavnom spremno prihvaćali najintrigantnije teze, dosjetke ili usporedbe koje su im ponudili kritičari u svojim tekstovima. Kritičari ističu da novinski naslovi mogu biti senzacionalistički i odražavati stav autora, kao što mogu krivotvoriti stav autora, a da uopće nisu senzacionalistički, a analiza njihovih kritika pokazuje da je svih navedenih slučajeva bilo. Dakle, senzacionalizam naslova ne treba poistovjećivati s neobjektivnim prikazivanjem stava kritičara.

Ova knjiga pruža znanstveni doprinos proučavanju suvremene nacionalne novinske filmske kritike, ali i suvremenog hrvatskog novinarstva uopće. Rezultati pružaju uvid u osobitosti suvremene hrvatske novinske filmske kritike, ali pridonose i pozicioniranju novinske filmske kritike u kontekstu novinarskog diskursa, ukazujući na specifičnosti novinske filmske kritike kao novinarskoga žanra kojega u tom smislu valja razumjeti i izvan užih poveznica s književnosti i filmologijom, u kontekstu

dnevni novina u kojima se kritike objavljuju i povezivanjem zaključaka s društveno relevantnim temama. Valja naglasiti kako će se predloženi model istraživanja moći, uzevši u obzir specifičnosti kazališnih i književnih predložaka, primijeniti i na novinsku književnu i kazališnu kritiku.

LITERATURA

1. Berelson, B. (1952) Content Analysis in Communication Research, *The Free Press*, Glencoe.
2. Bognar, L. (2000) *Kvalitativni pristup istraživanju odgojno-obrazovnog procesa*, URL: https://ladislav-bognar.net/sites/default/files/Istra%C5%BEivanje%20odg-obr_procesa.pdf [pristupljeno: 28. siječnja 2020.]
3. Buchberger, I. (2012) *Kritičko mišljenje: Priručnik kritičkog mišljenja, slušanja, čitanja i pisanja*. Rijeka: udruga za razvoj visokoga školstva Universitas
4. Carroll, N. (2009) *On Criticism*, London: Routledge
5. Corrigan, T. (2012) *A Short Guide to Writing about Film*, The University of Pennsylvania URL: <http://smjegupr.net/wp-content/uploads/2012/05/Six-Approaches-to-Writing-about-Film.pdf> [pristupljeno: 28. siječnja 2020.]
6. Crawford, J. (2006) *The Culture of Evaluation in Library and Information Services*. Oxford: Chandos Publishing
7. Frey, M. (2014) *The Permanent Crisis of Film Criticism. The Anxiety of Authority*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
8. Gillespie, R. (2012) The Art of Criticism in the Age of Interactive Technology: Critics, Participatory Culture, and the Avant-garde. *International Journal of Communication* 6, str. 56–75.
9. Gruhonjić, D. (2016) Hibridizacija novinarskih žanrova i budućnost radija, *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 41, str. 97-112.
10. Hovden, J. F. i K. Knapskog (2015) Doubly Dominated: Cultural Journalists in the Fields of Journalism and Culture, *Journalism Practice* 9 (6), str. 701-810.
11. *Hrvatska enciklopedija* (2004) Kritika: filmska kritika. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža
12. Kalajžić, V., Ražnjević Zdrilić M. i Vučetić Škrbić A. (2017) Novinarski žanrovi i suvremeno novinarstvo, U: Zekanović-Korona, Lj., ur. *Informacijska tehnologija i mediji 2017.*, Zadar: Sveučilište u Zadru, str. 19-28.
13. Kaufmann, Jörg & Schering, AG. (2014). *Analysis of Variance ANOVA*.
14. Ivas, I. (2004) Tropi u novinskim naslovima, *Medijska istraživanja* 10 (2): 9-34.
15. Jevtović, Z.; Petrović, R. i Aracki, Z. (2014) *Žanrovi u savremenom novinarstvu*, Beograd: Jasen
16. Kaljević, M. (1972) Neke mogućnosti primene analize sadržaja, *Sociologija*, XIV (2), 215-229.
17. Kaiser, M. (2012), The Death of Criticism or Everyone Is a Critic, *Huffpost*. URL: <https://www.huffpost.com/entry/the-death-of-criticism-or-b-1092125> [pristupljeno: 28. siječnja 2020.]
18. Kearhley, C. (2011). *LA CAMÉRA-STYLO. Notes on video criticism and cinephilia, The Language and Style of Film Criticism*, London: Routledge
19. Kersten A. i Janssen S. (2017) Trends in Cultural Journalism: The development of film coverage in cross-national perspective, 1955–2005, *Journalism Practice* 11 (7), str. 840-856.
20. Klaić, B. (1979). *Rječnik stranih riječi*, Zagreb.
21. Kragić, B. (2007) Izazovi "Amerike" u hrvatskom filmu i pisanju o filmu – esej o postupnoj realizaciji naslovne metafore. *Dani Hvarskoga kazališta*, 33, str. 527-536.
22. Kragić, B. (2016) Rane kritike i eseji Ante Peterlića. *Dani Hvarskoga kazališta*, 42, str. 434-447.

23. Krippendorff, K. (2004) *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*, 2. izd. Thousand Oaks, Kalifornija, SAD: Sage.
24. Kristensen, N. N. i From, U. (2015). Cultural Journalism and Cultural Critique in a Changing Media Landscape. *Journalism Practice*, 9(6), str. 760-772.
25. Kristensen, N. N. (2019). Arts, Culture and Entertainment Coverage. U: T. P. Vos, & F. Hanusch (ur.), *The International Encyclopedia of Journalism Studies*. Wiley-Blackwell
26. Kudrjavcev, A. (2001) Odnos kritike prema današnjem kazalištu, Krležini dani u Osijeku 2000. *Hrvatska dramska književnost i kazalište – Inventura milenija*. Prvi dio, Zagreb, Osijek, str. 302.
27. Kunić, T. (2021) Komentari građana na informativnim portalima kao dio participativnog novinarstva. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet. URL: <https://repozitorij.ffzg.unizg.hr/islandora/object/ffzg:5328> [pristupljeno: 8. rujna 2021.]
28. Levene, H. (1960). Robust tests for equality of variances. In I. O. et al (Ed.), *Contributions to probability and statistics: Essays in honor of harold hotelling* (pp. 278–292). Palo Alto, CA: Stanford University Press.
29. Lipovčan, S. (2006) *Mediji – druga zbilja? : Rasprave, ogledi i interpretacije*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
30. Majcen, V. (1998) *Hrvatski filmski tisak do 1945*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, Hrvatska kinoteka.
31. Majstorović, D. (2010). Etički prijepori i vjerodostojnost dnevnih novina – analiza tekstova s naslovnica Jutarnjeg lista i Večernjeg lista, *Medijske studije*, Vol. 1 No. 1-2
32. Maloča, I. (2014) Istraživanje hrvatskog igranog filma – produkcijski pristup. *Hrvatski filmski ljetopis*, broj 77-78.
33. Maloča, I. (2018) Marketing in Croatian feature film – Explorative research, , *International journal of multidisciplinary in business and science*, 4(5), str. 156-168.
34. Malović, S. (2005) *Osnove novinarstva*. Zagreb: Školska knjiga
35. Malović, S. (2006) „Etika u medijima: tko je pozvan na odgovorno djelovanje?“, *Riječki teološki časopis*, 14 (2006) 1: 75
36. Manić, Ž. (2014) *Primena i mogućnosti metoda analize sadržaja u sociologiji*, doktorska disertacija. Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
37. McDonald, R. (2007) *The Death of the Critic*. Bloomsbury Publishing.
38. Mendelsohn, D. (2012). A Critic's Manifesto, *The New Yorker*. URL: <https://www.newyorker.com/books/page-turner/a-critics-manifesto> [pristupljeno: 28. siječnja 2020.]
39. Nikčević, S. (2011) *Kazališna kritika ili neizbježni suputnik*, Zagreb; Osijek: Leykam International d.o.o i Umjetnička akademija u Osijeku
40. Obradović, Đ. (2007) Kvalitativna analiza Roterovih napisa, u: Obradović Đ. (ur.), *Djelo Novinara Rudimira Roteru*, str. 181-332.
41. Obradović, Đ. (2008) Kolumne nisu novinski rod, *Medianali*, II (3), str. 13-37.
42. Obradović, Đ.; Barbarić, T.; Dedić, A., Stereotipno trojstvo // *Kultura komuniciranja*. Mostar: Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru, Studij novinarstva. 2, 2(2013), str. 51.
43. Papić, K (2010) Želim pridobiti vječnu publiku, *Hrvatski filmski ljetopis*, br 61.
44. Paro, G. (2010), Od dijaloga do šutnje, *Hrvatsko glumište*, br. 46-47: <http://www.hddu.hr/media/1915/02-tema.pdf>; [pristupljeno: 28. siječnja 2020.]

45. Pavičić, J. (1995) Što ima i što nema hrvatska filmska kritika. *Hrvatski filmski ljetopis*. I (1-2), str. 40-42.
46. Peterlić, A. (2012) *Iz povijesti hrvatske filmologije i filma*. Zagreb: Leykam International
47. Piletić, D. (2013.) Jezičke osobine senzacionalističkih naslova u italijanskoj dnevnoj štampi, *Kroz jezike i kulture, zbornik radova*, Institut za strane jezike, Podgorica
48. Plenković, M. (1993) *Komunikologija masovnih medija*, Zagreb, Barbat
49. Riegert, K., Roosvall, A. i Widholm, A. (2018). Cultural journalism. *Oxford Research Encyclopedia of Communication*. Dostupno na:
<http://communication.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-796> [pristupljeno: 30. siječnja 2020.]
50. Rončaková, T. (2017). Contemporary Short-form Genres in Weekly Print Media, *Informatologia* 50, str. 3-4.
51. Rončaková, T. & Môcová, L. (2020). New journalistic genres in social weeklies : a statistical probe, *Informatologia* 53 (1-2), str. 92-100
52. Stanić, S. (2019). '(Ne)mogućnosti književnokritičkih tekstova i njihovo mjesto na tržištu', *FLUMINENSIA*, 31(2), str. 275-296.
53. Stanojević, M. *Utjecaj grafičkih elemenata, sadržajnih elemenata i opreme na senzacionalizam novinskih napisa*, 2017., doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb
54. Šakić, T. (2009) Kriza filmske kritike?, *Hrvatski filmski ljetopis*, br. 60.
55. Todorović, N. (2013) Prilog teoriji žanrova u postnovinarstvu. *Medijski dijalozi*. VI (3), str. 7-31.
56. Turković, H. (1986) Kritika, filmska. U: Peterlić, A. (ur.), *Filmska enciklopedija 1 (A-K)*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža
57. Turković, H. (1995) Vrednovateljski obrat: recepcija *Koncerta* nekoć i danas. *Hrvatski filmski ljetopis*, 1, str. 74-90.
58. Turković, H.; Majcen. V. (2003) *Hrvatska kinematografija*, Zagreb: Ministarstvo kulture
59. Uribe, R.; Gunter, B., Are "Sensational" News Stories More Likely to Trigger Viewers' Emotions than Non Sensational News Stories? A Content Analysis of British TV News. // *European Journal of Communication*. 22, 2(2007), str. 207.-228.
60. Vasilj, M. (2018) Primjena novinarskih žanrova u hrvatskim i bh. dnevnim novinama u eri postmodernih medija. *Medijski dijalozi*. XI (30), str. 127-144.
61. Vuković, V. (1992) *Imitacija života*, Ars septima, Zagreb
62. Vulić, T. (2013) (Ne)postojanje novinske kritike kao posljedica krize štampe i krize društva. *Medijski dijalozi*. VI (16), str. 119-130.
63. Welch, B. L. (1951). On the comparison of several mean values: An alternative approach. *Biometrika*, 38, 330-336
64. Žigo, I.R. (2015) *(S)misao kritike: udžbenik iz područja kritičkog mišljenja i akademskog pisanja*. Koprivnica: Sveučilište Sjever
65. Životić, R. (1988) *Novinska kritika: studija s priložima*. Beograd: IRO Naučna knjiga,

8. PRILOZI

Prilog 1. Upitnik (kodni list) za filmske kritike

Naziv novina:					
Naziv članka:					
Autor članka:					
Datum objave:					
Naziv filma:					
Redatelj filma:					
Vrijednosni sud kritike 5 - izrazito pozitivna 4 - umjereno pozitivna 3 - neutralna (osrednja) 2 - umjereno negativna 1 - izrazito negativna	1	2	3	4	5
Dovođenje zaključaka u vezu sa širim društvenim pitanjima 5 - izrazito 4 - prilično 3 - umjereno 2 - malo 1 - nikakvo	1	2	3	4	5
Stav autora u kojoj mjeri film ukazuje na aktualne društvene probleme 5 - izrazito 4 - prilično 3 - umjereno 2 - malo 1 - nikakvo	1	2	3	4	5
Senzacionalizam uredničkih naslova teksta 5 - izrazito 4 - prilično 3 - umjereno 2 - malo 1 - nimalo	1	2	3	4	5

Prilog 2. Protokol dubinskog strukturiranog intervjua s filmskim kritičarima

1. U kojoj mjeri i na koji način zaključci vaših kritika imaju veze sa širim društvenim pitanjima?
2. U kojoj mjeri i na koji način po vašem mišljenju zaključci većine filmskih kritika hrvatskih filmova u hrvatskim dnevnim novinama *Jutarnji list*, *Večernji list* i *Slobodna Dalmacija* imaju veze sa širim društvenim pitanjima?
3. U kojoj mjeri ste pisali afirmativnije kritike o hrvatskim dugometražnim igranim filmovima koji su ukazivali na aktualne društvene probleme, nego o onima koji nisu?
4. U kojoj mjeri su po vašem mišljenju hrvatske dnevne novine *Jutarnji list*, *Večernji list* i *Slobodna Dalmacija* objavljivale afirmativnije kritike o hrvatskim filmovima koji su ukazivali na aktualne društvene probleme, nego o onima koji nisu?
5. U koliko su mjeri urednički naslovi vaših kritika hrvatskih dugometražnih igranih filmova bili senzacionalistički, odnosno objektivno odražavali vaše stavove?
6. U koliko su mjeri po vašem mišljenju urednički naslovi novinskih kritika hrvatskih filmova u dnevnim listovima *Jutarnji list*, *Večernji list* i *Slobodna Dalmacija* bili senzacionalistički, odnosno objektivno odražavali stavove autora?

Popis analiziranih novinskih tekstova

Članci iz tiska

1. Serdarević, S. Blagajnik hoće ići na more. *Slobodna Dalmacija*. 8. lipnja 2001.
2. Oremović, A. Lako strancima kad su talentirani. *Večernji list*. 24. lipnja 2001.
3. Pavičić, J. Raskinuta veza politike i filma. *Jutarnji list*. 24. lipnja 2001.
4. Radak, A. Sjećanje na Dubrovačku banku. *Slobodna Dalmacija*. 24. lipnja 2001.
5. Pavičić, J. Tykwerov film je sjajna i virtuozno režirana art-melodrama. *Jutarnji list*. 25. lipnja 2001.
6. Radak, A. Holdingu nije pomogao ni Slobodan Novak. *Slobodna Dalmacija*. 25. lipnja 2001.
7. Oremović, A. Euroimage i Schmidt – prva ugodna iznenađenja. *Večernji list*. 26. lipnja 2001.
8. Pavičić, J. Najuvjerljiviji Schmidov film u posljednjih dvadesetak godina. *Jutarnji list*. 26. lipnja 2001.
9. Radak, A. Erotika Kraljice noći. *Slobodna Dalmacija*. 26. lipnja 2001.
10. Pavičić, J. Nogometna komedija „Ajmo, žuti“ do sada je najbolji domaći film. *Jutarnji list*. 28. lipnja 2001.
11. Radak, A. Druga liga zapad. *Slobodna Dalmacija*. 28. lipnja 2001.
12. Oremović, A. Dobar film koji će malo tko gledati. *Večernji list*. 30. lipnja 2001.
13. Pavičić, J. Dosad najbolji Nolin film zaslužuje većinu nacionalnih nagrada u Puli. *Jutarnji list*. 30. lipnja 2001.
14. Radak, A. Modernistička papazjanija. *Slobodna Dalmacija*. 30. lipnja 2001.
15. Oremović, A. Višnjić nadišao i neke hollywoodske uloge. *Večernji list*. 1. srpnja 2001.
16. Pavičić, J. Film Brune Gamulina apsolutni pobjednik festivala u Puli. *Jutarnji list*. 1. srpnja 2001.
17. Radak, A. Užitek u Višnjiću. *Slobodna Dalmacija*. 1. srpnja 2001.
18. Petrović, S. Samoća žrtvovanja za pet minuta seksa. *Jutarnji list*. 1. veljače 2002.
19. Pavičić, J. Žarković je legitimni nasljednik Golika jer nogomet u filmu zaista izgleda kao nogomet. *Jutarnji list*. 3. veljače 2002.
20. Jurčić, J. Dao Bog dobar film. *Večernji list*. 22. srpnja 2002.
21. Pavičić, J. Tribusonovim čitateljima neće se svidjeti film njegove sestre. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2002.
22. Radak, A. Ne dao Bog većeg zla. *Slobodna Dalmacija*. 22. srpnja 2002.
23. Jurčić, J. Sedlar – hrvatski kralj trasha. *Večernji list*. 23. srpnja 2002.
24. Pavičić, J. Sedlar premašio Monty Python i Nightmare Stage. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2002.
25. Radak, A. Popularne domačice. *Slobodna Dalmacija*. 23. srpnja 2002.
26. Jurčić, J. Propuštena Juranova prilika. *Večernji list*. 24. srpnja 2002.
27. Pavičić, J. Juran u filmu Potonulo groblje upropastio Tribusonov roman. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2002.
28. Radak, A. Lokalni priključak trendu. *Slobodna Dalmacija*. 24. srpnja 2002.
29. Jurčić, J. Matanić kandidat za zlatnu arenu. *Večernji list*. 25. srpnja 2002.
30. Pavičić, J. Matanićev film o lezbijkama uvjerljivi favorit festivala. *Jutarnji list*. 25. srpnja 2002.
31. Radak, A. Vrlo vjerojatno pobjednik festivala. *Slobodna Dalmacija*. 25. srpnja 2002.

32. Jurčić, J. Dobri filmovi u lošem pakiranju. *Večernji list*. 26. srpnja 2002.
33. Pavičić, J. Fine mrtve djevojke i Lundi Matin pobjednici 49. Pule. *Jutarnji list*. 26. srpnja 2002.
34. Radak, A. Razgrtanje atmosfere devedesetih. *Slobodna Dalmacija*. 26. srpnja 2002.
35. Pavičić, J. Dobar film koji je postao izvještaj o stanju nacije. *Jutarnji list*. 18. listopada 2002.
36. Kosanović, J. Pakao s druge strane. *Slobodna Dalmacija*. 25. listopada 2002.
37. Tomić, Ž. Obilje kakvo hrvatski film pruža vrlo rijetko. *Jutarnji list*. 25. listopada 2002.
38. Pavičić, J. Serafin je potvrdio najgore predrasude koje publika ima o hrvatskom filmu. *Jutarnji list*. 29. listopada 2002.
39. Pavičić, J. Prosječan film koji se isplati vidjeti samo zbog Gregurevića. *Jutarnji list*. 22. studenog 2002.
40. Pavičić, J. Vizualno nezanimljiv film slični turobnoj parodiji horora. *Jutarnji list*. 28. prosinca 2002.
41. Pavičić, J. Neuspjao film iz kojeg se ipak vidi da redatelj ide u kino. *Jutarnji list*. 7. ožujka 2003.
42. Jurčić, J. Krv, seks i politika. *Večernji list*. 20. srpnja 2003.
43. Jurčić, J. Intrigantna tehnika striptiza. *Večernji list*. 21. srpnja 2003.
44. Jurčić, J. Ogrestini „mali ljudi“. *Večernji list*. 22. srpnja 2003.
45. Petrović, S. Još nijedan film nije oduševio publiku u Areni. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2003.
46. Jurčić, J. Za koga snimamo filmove. *Večernji list*. 23. srpnja 2003.
47. Petrović, S. Papićev remake „Izbavitelja“ daleko od slavnog predloška. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2003.
48. Jurčić, J. Arena puna emocija. *Večernji list*. 24. srpnja 2003.
49. Petrović, S. Kreljin film je u vrhu naše ovogodišnje produkcije. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2003.
50. Drach, S. Publika s manjkom tolerancije kada su pitanju naši filmovi. *Jutarnji list*. 1. kolovoza 2003.
51. Pavičić, J. Beskompromisan film koji zaslužuje ozbiljan respekt. *Jutarnji list*. 17. listopada 2003.
52. Oremović, A. Novi vrhunac našeg filma. *Večernji list*. 18. listopada 2003.
53. Petrović, S. Ogrestina depresivna vizija sadašnjosti. *Jutarnji list*. 24. listopada 2003.
54. Pavičić, J. Dobra priča s manama tipičnim za hrvatski film. *Jutarnji list*. 25. listopada 2003.
55. Petrović, J. Drama o nasilju u obitelji i delikvenciji. *Jutarnji list*. 31. listopada 2003.
56. Jurčić, J. Tko je ovdje Lud. *Večernji list*. 20. studenog 2003.
57. Kosanović, J. Odgođen i okićen. *Slobodna Dalmacija*. 8. ožujka 2004.
58. Pavičić, J. Neuvjerljiv povratak redatelja Vrdoljaka. *Jutarnji list*. 8. ožujka 2004.
59. Heidl, J. Okrutni vjetrovi rata. *Večernji list*. 9. ožujka 2004.
60. Petrović, S. Saga puna fraza. *Jutarnji list*. 12. ožujka 2004.
61. Pavičić, J. U drugim vremenima Konjanik bi bio hit. *Jutarnji list*. 25. ožujka 2004.
62. Petrović, S. Novi smjer hrvatskog filma. *Jutarnji list*. 2. srpnja 2004.
63. Pavičić, J. Mačistički žanrovski film i fina generacijska vinjeta. *Jutarnji list*. 7. srpnja 2004.
64. Jurčić, J. Odličnim dijelovima do prosječne cjeline. *Večernji list*. 17. srpnja 2004.
65. Pavičić, J. Matanić premalo vjerovao u svoj filmski materijal. *Jutarnji list*. 17. srpnja 2004.
66. Jurčić, J. Prekomjernim pripovijedanjem teško do publike. *Večernji list*. 18. srpnja 2004.
67. Kosanović, J. Interpretirane biografije. *Slobodna Dalmacija*. 18. srpnja 2004.
68. Kosanović, J. Sat i pol moralke. *Slobodna Dalmacija*. 19. srpnja 2004.

69. Pavičić, J. Družba je prvi film od 1990. koji Crkvu prikazuje negativno. *Jutarnji list*. 19. srpnja 2004.
70. Jurčić, J. Jurdanin film dosad najlošiji na festivalu. *Večernji list*. 21. srpnja 2004.
71. Kosanović, J. Film za ono vrijeme. *Slobodna Dalmacija*. 21. srpnja 2004.
72. Pavičić, J. Jurdanin film kao slabašan studentski rad. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2004.
73. Jurčić, J. Seks, droga i Split razveselili Pulu. *Večernji list*. 22. srpnja 2004.
74. Kosanović, J. Socijalni kratki rez. *Slobodna Dalmacija*. 22. srpnja 2004.
75. Pavičić, J. Konačno dobar domaći film. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2004.
76. Jurčić, J. Komedijska koju treba pretvoriti u seriju. *Večernji list*. 23. srpnja 2004.
77. Kosanović, J. Sjajan rad splitske ekipe. *Slobodna Dalmacija*. 23. srpnja 2004. str. 44.
78. Pavičić, J. Krutost i gruboća režije pridonijeli atmosferi. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2004.
79. Kosanović, J. Rijetko viđena gorko-slatka komedija. *Slobodna Dalmacija*. 24. srpnja 2004.
80. Pavičić, J. Debitant Ostojić pokazao da hrvatski film ima smisla. *Jutarnji list*. 9. listopada 2004.
81. Petrović, S. Tri intrigantne priče iz novogodišnje noći. *Jutarnji list*. 15. listopada 2004.
82. Pavičić, J. 70 minuta čistog mučenja publike. *Jutarnji list*. 18. studenog 2004.
83. Pavičić, J. Nagovještaj velikih stvari. *Jutarnji list*. 25. studenog 2004.
84. Tomić, Ž. Priča koja je zakasnila dvadesetak godina. *Jutarnji list*. 25. studenog 2004.
85. Pavičić, J. Najzabavniji film u našim kinima. *Jutarnji list*. 24. ožujka 2005.
86. Pavičić, J. Bavljenje mitom kojega nema. *Jutarnji list*. 28. travnja 2005.
87. Pavičić, J. Horor koji nikoga ne plaši. *Jutarnji list*. 12. svibnja 2005.
88. Njegić, M. Družba Isusova. *Slobodna Dalmacija*. 7. srpnja 2005.
89. Njegić, M. Tu. *Slobodna Dalmacija*. 14. srpnja 2005.
90. Kosanović, J. Najbolje u – Vremeplovu. *Slobodna Dalmacija*. 18. srpnja 2005.
91. Pavičić, J. Dvije crne komedije o hrvatskom društvu. *Jutarnji list*. 18. srpnja 2005.
92. Borković, D. Prema ocjeni kritike i publike – hladna juha. *Večernji list*. 19. srpnja 2005.
93. Kosanović, J. Socijala vječna tema. *Slobodna Dalmacija*. 19. srpnja 2005.
94. Borković, D. Kućni video obilježio film. *Večernji list*. 20. srpnja 2005.
95. Kosanović, J. Kvaliteta stvar slabe ponude. *Slobodna Dalmacija*. 20. srpnja 2005.
96. Pavičić, J. Konačno dobar film Tomislava Radića. *Jutarnji list*. 20. srpnja 2005.
97. Kosanović, J. Hribar može što Sedlarovi ne mogu. *Slobodna Dalmacija*. 21. srpnja 2005.
98. Borković, D. i Miljuš, D. Hadžićevi lopovi slizani s vlašću uživaju u dvorcu. *Večernji list*. 22. srpnja 2005.
99. Pavičić, J. Dugo nije viđeno nešto tako besmisleno i neduhovito. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2005.
100. Borković, D. Simpatična komedija. *Večernji list*. 23. srpnja 2005.
101. Kosanović, J. Red lošijih ostvarenja za kraj. *Slobodna Dalmacija*. 23. srpnja 2005.
102. Pavičić, J. Lakogledljivi film Hitrecovih. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2005.
103. Tomić, Ž. Izvrsna komedija kao veliko iznenađenje domaće produkcije. *Jutarnji list*. 29. rujna 2005.
104. Pavičić, J. Ljubavno pismo epohi. *Jutarnji list*. 20. listopada 2005.
105. Kosanović, J. Dočekali Godota. *Slobodna Dalmacija*. 21. listopada 2005.
106. Pavičić, J. Muškarac bez brkova zasjenio sve filmove. *Jutarnji list*. 21. listopada 2005.
107. Kosanović, J. Trešnjevački mališani. *Slobodna Dalmacija*. 3. studenog 2005.
108. Kosanović, J. Adut bolje budućnosti hrvatskoga filma. *Slobodna Dalmacija*. 12. studenog 2005.

109. Jurak, D. Sjajna komedija za najširu publiku. *Jutarnji list*. 12. siječnja 2006.
110. Kosanović, J. Skokom na glavu u festival. *Slobodna Dalmacija*. 17. srpnja 2006.
111. Pavičić, J. Hribaru jedna od najviših ocjena filmske publike. *Jutarnji list*. 18. srpnja 2006.
112. Jurčić, J. Neuvjerljiv povratak dječjeg filma u Arenu. *Večernji list*. 19. srpnja 2006.
113. Kosanović, J. Harry Potter u Baranji. *Slobodna Dalmacija*. 19. srpnja 2006.
114. Pavičić, J. Naivno za djecu odraslu uz Cartoon Network. *Jutarnji list*. 19. srpnja 2006.
115. Jurčić, J. Ljubavni film u ritmu sevdaha. *Večernji list*. 20. srpnja 2006.
116. Kosanović, J. „Sve džaba“ rasprodao Arenu. *Slobodna Dalmacija*. 20. srpnja 2006.
117. Kosanović, J. HTV omeo Matanića, Nijemci minirali Trešetu. *Slobodna Dalmacija*. 21. srpnja 2006.
118. Pavičić, J. Matanić zaslužuje kinodistribuciju. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2006.
119. Jurčić, J. Sumoran pogled na život poslije rata. *Večernji list*. 22. srpnja 2006.
120. Kosanović, J. Schmidtov sedmi pečat. *Slobodna Dalmacija*. 22. srpnja 2006.
121. Pavičić, J. Samo korektni mainstream. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2006.
122. Jurčić, J. Što je Držić bez dubrovačkog jezika. *Večernji list*. 23. srpnja 2006.
123. Kosanović, J. S vrlo visokom prolaznom ocjenom. *Slobodna Dalmacija*. 24. srpnja 2006.
124. Pavičić, J. Ideje umjesto živih ljudi pred kamerom. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2006.
125. Kosanović, J. Mali mister Bosanske Krupe. *Slobodna Dalmacija*. 19. ožujka 2007.
126. Kosanović, J. Film bez voznog reda. *Slobodna Dalmacija*. 14. travnja 2007.
127. Oremović, A. Kad rock bend svira Fosile. *Večernji list*. 16. srpnja 2007.
128. Kosanović, J. Snimajte nešto cjelovito. *Slobodna Dalmacija*. 17. srpnja 2007.
129. Pavičić, J. Publika euforijom najavljuje novi hrvatski filmski hit. *Jutarnji list*. 17. srpnja 2007.
130. Kosanović, J. Izgledni kandidat za najlošiji film. *Slobodna Dalmacija*. 18. srpnja 2007.
131. Oremović, A. Ništa čudesno u Čudu. *Večernji list*. 18. srpnja 2007.
132. Kosanović, J. Armin izveo pravo čudo. *Slobodna Dalmacija*. 19. srpnja 2007.
133. Kosanović, J. Reklama za roman. *Slobodna Dalmacija*. 20. srpnja 2007.
134. Oremović, A. Kradljivac vremena. *Večernji list*. 20. srpnja 2007.
135. Pavičić, J. Loš film o devedesetima. *Jutarnji list*. 20. srpnja 2007.
136. Kosanović, J. Kasno Dejan na set stiže. *Slobodna Dalmacija*. 21. srpnja 2007.
137. Oremović, A. Nježna priča o odrastanju. *Večernji list*. 21. srpnja 2007.
138. Pavičić, J. Sasvim zgodna priča o braku iz sedamdesetih. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2007.
139. Kosanović, J. Obnova ratnog filma. *Slobodna Dalmacija*. 22. srpnja 2007.
140. Oremović, A. Europska poetika, američki kriteriji. *Večernji list*. 22. srpnja 2007.
141. Oremović, A. Armin. *Večernji list*. 27. srpnja 2007.
142. Kosanović, J. Duhovita zbirka skečeva. *Slobodna Dalmacija*. 15. rujna 2007.
143. Heidl, J. Odlična ratna drama. *Večernji list*. 9. veljače 2008.
144. Heidl, J. Emocionalni obiteljski spomenar ljepše prošlosti. *Večernji list*. 10. travnja 2008.
145. Heidl, J. Buick Riviera (nije) hrvatski Fargo. *Večernji list*. 20. srpnja 2008.
146. Pažin Laušić, V. Izbrušen i zaokružen film. *Slobodna Dalmacija*. 20. srpnja 2008.
147. Heidl, J. I kod nas se to može napraviti. *Večernji list*. 21. srpnja 2008.
148. Pažin Laušić, V. Da je bilo više hrabrosti. *Slobodna Dalmacija*. 21. srpnja 2008.
149. Pažin Laušić, V. Kako je počela ljubav u Brešanovu filmu. *Slobodna Dalmacija*. 22. srpnja 2008.
150. Pažin Laušić, V. Kronika jednog preljuba. *Slobodna Dalmacija*. 23. srpnja 2008.

151. Polimac, N. Zrinko Ogresta kao odličan francuski melodramatičar. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2008.
152. Heidl, J. U glavnim ulogama Španjolke i filmski kritičar. *Večernji list*. 24. srpnja 2008.
153. Pažin Laušić, V. Neživa istina. *Slobodna Dalmacija*. 24. srpnja 2008.
154. Polimac, N. Najintrigantniji film koji smo dosad vidjeli u Puli. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2008.
155. Heidl, J. Istina o ratu i stradanju Vukovara. *Večernji list*. 25. srpnja 2008.
156. Pažin Laušić, V. Vukovar za zaborav. *Slobodna Dalmacija*. 25. srpnja 2008.
157. Polimac, N. Zapamtite Vukovar kao bolji partizanski film. *Jutarnji list*. 25. srpnja 2008. str. 35.
158. Heidl, J. Tko to kaže, tko to laže. *Večernji list*. 26. srpnja 2008.
159. Pažin Laušić, V. Tko je ubio Srbina povratnika. *Slobodna Dalmacija*. 26. srpnja 2008.
160. Polimac, N. Prvi doista loš film. *Jutarnji list*. 26. srpnja 2008.
161. Heidl, J. Nadrealna stvarnost izoliranog ličkog sela. *Večernji list*. 25. rujna 2008.
162. Jurak, D. Matićev omnibus pun dobrih priča. *Jutarnji list*. 20. srpnja 2009.
163. Jurak, D. Ratni film o Glavaševu slučaju garaža favorit. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2009.
164. Jurak, D. Teška drama na hrvatski način. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2009.
165. Jurak, D. Nejasni sirotinjski Glembajevi s placa. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2009.
166. Heidl, J. Kenjac kandidat za Zlatne arene. *Večernji list*. 24. srpnja 2009.
167. Jurak, D. Izuzetna glumačka postava u upečatljivo snimljenom filmu. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2009.
168. Jurak, D. Crnci, Kenjac i Metastaze u borbi za Zlatnu arenu. *Jutarnji list*. 25. srpnja 2009.
169. Pavičić, J. Vrijeme je da ratni film dobije Mirka i Slavka. *Jutarnji list*. 25. srpnja 2009.
170. Oremović, A. Prokletstvo drugog filma nije izbjeglo ni Nuićeva lošeg Kenjca. *Večernji list*. 17. rujna 2009.
171. Oremović, A. Ambiciozan uradak Nevija Marasovića otvorio 57. Pulu. *Večernji list*. 18. srpnja 2010.
172. Oremović, A. Gangsterska grupa osmislila kako i poslije smrti babe ubirati dalje dolare. *Večernji list*. 19. srpnja 2010.
173. Pavičić, J. Marasović je sa specijalnim efektima jači nego s glumcima. *Jutarnji list*. 19. srpnja 2010.
174. Pavičić, J. Lički Topalovići mogli bi postati mali domaći hit. *Jutarnji list*. 20. srpnja 2010.
175. Oremović, A. Oslobođanje i po hrvatskim šumama. *Večernji list*. 21. srpnja 2010.
176. Pavičić, J. Film urbanog rasizma koji će sigurno imati sljedbu. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2010.
177. Njegić, M. Šerbedžije trče (po)časni krug. *Slobodna Dalmacija*. 22. srpnja 2010.
178. Oremović, A. Majka asfalta dosad je najzamišljeniji Matanićev film. *Večernji list*. 23. srpnja 2010.
179. Pavičić, J. Dobar, ali ne i originalan prikaz krize obitelji. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2010.
180. Zajović, M. O bahatim turistima i lokalnim primitivcima. *Večernji list*. 24. srpnja 2010.
181. Jergović, M. Ajoj Liko, voli li te iko. *Jutarnji list*. 31. srpnja 2010.
182. Njegić, M. Drama s plesom i pjevanjem. *Slobodna Dalmacija*. 17. srpnja 2011.
183. Njegić, M. Naš Harry Potter zove se Koko Milić. *Slobodna Dalmacija*. 18. srpnja 2011.
184. Oremović, A. Društveno angažiran film s elementima sapunice. *Večernji list*. 18. srpnja 2011.
185. Polimac, N. Ivanda odlazak u Auschwitz prikazao kao izlet u Samobor. *Jutarnji list*. 18. srpnja 2011.

186. Njegić, M. Dan loših očeva i divljih cura. *Slobodna Dalmacija*. 19. srpnja 2011.
187. Njegić, M. Duh babe Ilonke – pošten dječji film solidne priče. *Slobodna Dalmacija*. 20. srpnja 2011.
188. Oremović, A. Dok drugi glume režisere Matanić režira. *Večernji list*. 20. srpnja 2011.
189. Njegić, M. Dan velikog skidanja. *Slobodna Dalmacija*. 21. srpnja 2011.
190. Polimac, N. Kotlovinu nije lako pratiti, ali trud se isplati. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2011.
191. Radović, B. Film koji to nije. *Večernji list*. 21. srpnja 2011.
192. Oremović, A. Kotlovina nije za svakog. *Večernji list*. 22. srpnja 2011.
193. Polimac, N. Film za one koji još nisu zaboravili rat. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2011.
194. Njegić, M. Splitski film noir Dana Okija. *Slobodna Dalmacija*. 23. srpnja 2011.
195. Oremović, A. Najbolje na kraju Pule. *Večernji list*. 23. srpnja 2011.
196. Njegić, M. Sonja i Bik – rogati hit. *Slobodna Dalmacija*. 22. srpnja 2012.
197. Pavičić, J. Sonja i bik, to bi mogao biti mali hit. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2012.
198. Zajović, M. Razigrana komedija s odličnom scenom seksa. *Večernji list*. 23. srpnja 2012.
199. Njegić, M. Papić zapeo u devedesetima. *Slobodna Dalmacija*. 24. srpnja 2012.
200. Pavičić, J. Potpuni autsajder festivala, film Pismo ćaći velika je senzacija Pule. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2012.
201. Njegić, M. Moglo je bolje. *Slobodna Dalmacija*. 25. srpnja 2012.
202. Pavičić, J. Slučajni prolaznik – film koji je najbolje što prije zaboraviti. *Jutarnji list*. 25. srpnja 2012.
203. Zajović, M. Mnogi su u mom djetinjstvu kockali, pili, tukli ženu i djecu – sve sam to unio u ovaj film. *Večernji list*. 25. srpnja 2012.
204. Zajović, M. Tako gospođe iz molitvene zajednice zamišljaju pankere. *Večernji list*. 25. srpnja 2012.
205. Pavičić, J. Šest priča o urbanoj mladeži, a najbolja je ona Sare Hribar. *Jutarnji list*. 26. srpnja 2012.
206. Polimac, N. Gledali smo kako to radi Hollywood i čitali upute s interneta. *Jutarnji list*. 26. srpnja 2012.
207. Zajović, M. Film Sare Hribar najbolji u novim Zagrebačkim pričama. *Večernji list*. 26. srpnja 2012.
208. Pavičić, J. Ostojićeva Bosna je etnoselo kako ga zamišlja i vidi gledatelj sa Zapada. *Jutarnji list*. 27. srpnja 2012.
209. Zajović, M. Alma Prica kao Halima BiH pandan Majci hrabrosti. *Večernji list*. 27. srpnja 2012.
210. Njegić, M. Šaka suza, mrvu smija. *Slobodna Dalmacija*. 28. srpnja 2012.
211. Zajović, M. Najbolji u Žmegačevoj komediji su Vovk i Lj. Bogojević. *Večernji list*. 28. srpnja 2012.
212. Zajović, M. Vrlo aktualna satira o kondomima i crkvi. *Večernji list*. 29. prosinca 2012.
213. Njegić, M. Majstori – Pučka komedija sigurni je kinohit. *Slobodna Dalmacija*. 21. srpnja 2013.
214. Pavičić, J. Jubilarnu 60. Pulu otvorio je neobično zabavan film o nevjerojatno tužnim ljudima. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2013.
215. Oremović, A. Dva filma naviještaju dobru berbu. *Večernji list*. 22. srpnja 2013.
216. Pavičić, J. Marasovićev film, jedan od onih koji zanima insajdere, ali ne i publiku. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2013.

217. Oremović, A. Povratak u 3D humor Filipa Šovagovića lijepo iznenađenje, dok Oreškovićeve 3D komedija uopće nije zabavna. *Večernji list*. 24. srpnja 2013.
218. Pavičić, J. Neviđeni kaos Filipa Šovagovića i loša kopija Šijanovih Maratonaca. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2013.
219. Oremović, A. Jelčičeva Obrana i zaštita dosad najbolja na festivalu. *Večernji list*. 25. srpnja 2013.
220. Pavičić, A. Obrana i zaštita, glavni je kandidat za Zlatnu Arenu. *Jutarnji list*. 25. srpnja 2013.
221. Njegić, M. Projekcije kolektivne hrvatske psihoze. *Slobodna Dalmacija*. 26. srpnja 2013.
222. Oremović, A. Ogresta je Projekcijama podigao vlastitu ljestvicu. *Večernji list*. 26. srpnja 2013.
223. Pavičić, J. Ogrestin film je zanimljiv eksperiment a Orhelov krimić je poput TV serije. *Jutarnji list*. 26. srpnja 2013.
224. Njegić, M. Kauboji zagalopirali prema publici. *Slobodna Dalmacija*. 27. srpnja 2013.
225. Oremović, A. Film Šuti Lukasa Nole najmračnija je od svih drama, a Kauboji duhoviti. *Večernji list*. 27. srpnja 2013.
226. Pavičić, J. Tri glavna kandidata za Zlatnu Arenu. Kladite se na Obranu i zaštitu. *Jutarnji list*. 27. srpnja 2013.
227. Oremović, A. Od prva dva filma prikazana u Puli, Milićev je uspjeliji. *Večernji list*. 21. srpnja 2014.
228. Polimac, N. Šuvak uspješno debitirao a Milić snimio još jedan sjajan ratni film. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2014.
229. Oremović, A. Atmosfera je četvrti glavni junak filma. *Večernji list*. 23. srpnja 2014.
230. Oremović, A. Antikrimić kao antifilm i nezrela navlakuša Mosta na kraju svijeta. *Večernji list*. 24. srpnja 2014.
231. Polimac, N. Mudro je da su išli u kino Valli. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2014.
232. Polimac, N. Strasti malo, a političke korektnosti ipak previše. *Jutarnji list*. 24. srpnja 2014.
233. Polimac, N. Moderna ženska priča, prva nakon dugog niza godina. *Jutarnji list*. 25. srpnja 2014.
234. Zajović, M. Premijerno uzbuđenje nije bilo opravdano. *Večernji list*. 25. srpnja 2014.
235. Oremović, A. Čuvanje filmova za jače festivale oslabilo Pulu. *Večernji list*. 26. srpnja 2014.
236. Polimac, N. Jurićev film će impresionirati sve kojima ne smeta nizanje mučnih scena. *Jutarnji list*. 26. srpnja 2014.
237. Oremović, A. Schmidtova uvrnuta drama i autentično uvrnut Livaković. *Večernji list*. 20. srpnja 2015.
238. Pavičić, J. Svinjari – smjesa turbofolk mjuzikla i satire na trash TV. *Jutarnji list*. 20. srpnja 2015.
239. Njegić, M. I treće Zagrebačke priče prije prvih splitskih. *Slobodna Dalmacija*. 23. srpnja 2015.
240. Oremović, A. Omnibus Zagrebačke priče uporno ignorira duh života metropole. *Večernji list*. 23. srpnja 2015.
241. Pavičić, J. Zašto je dokumentarac o starčecima potresan i politički pronicljiv film. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2015.
242. Oremović, A. Zvizdan je najslojevitiji rad u karijeri D. Matanića. *Večernji list*. 24. srpnja 2015.
243. Njegić, M. Zvizdan najbolji hrvatski film. *Slobodna Dalmacija*. 25. srpnja 2015.

244. Zajović, M. Komediya u kojoj ustaše, četnici i partizani susreću hipstere i emo pjesnike. *Večernji list*. 31. prosinca 2015.
245. Zajović, M. U prevelikom pokušaju da se svidi postao je antipatičan. *Večernji list*. 3. siječnja 2016.
246. Oremović, A. Sve najbolje na festivalu u Puli. *Večernji list*. 9. srpnja 2016.
247. Pavičić, J. Napokon otvaranje bez političara i bez čačkanja po prošlosti. *Jutarnji list*. 11. srpnja 2016.
248. Pavičić, J. Ilegalni ljubavni život udovica ratnih veterana. *Jutarnji list*. 12. srpnja 2016.
249. Polimac, N. Život je truba. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2016.
250. Pavičić, J. Trampolin ipak nije ispunio velika očekivanja publike. *Jutarnji list*. 23. srpnja 2016.
251. Njegić, M. Ponajbolji dugometražni debi hrvatske kinematografije. *Slobodna Dalmacija*. 2. rujna 2016.
252. Zajović, M. Napokon hrvatska premijera „Ne gledaj mi u pijat“. *Večernji list*. 15. studenog 2016.
253. Oremović, A. Twin Peaks i braća Coen na hrvatski način. *Večernji list*. 17. studenog 2016.
254. Derk, D. Lavina na otvorenju položila test i nasmijala publiku u Areni. *Večernji list*. 17. srpnja 2017.
255. Pavičić, J. Je li Lavina najgori film koji je ikada otvarao filmski festival u Puli. *Jutarnji list*. 17. srpnja 2017.
256. Derk, D. Anđelo Jurkas uživa snimati samoga sebe. *Večernji list*. 18. srpnja 2017.
257. Pavičić, J. Predvodnik hrvatske indie kinematografije. *Jutarnji list*. 18. srpnja 2017.
258. Derk, D. Šoljanova lektira kao moderni art film. *Večernji list*. 19. srpnja 2017.
259. Njegić, M. 1,2,3,4... izgubljeni! ima nas još. *Slobodna Dalmacija*. 19. srpnja 2017.
260. Pavičić, J. Parabola o životnom putovanju s dozom folklorne egzotike. *Jutarnji list*. 19. srpnja 2017.
261. Njegić, M. Romantičan odj... je lansiran. *Slobodna Dalmacija*. 20. srpnja 2017.
262. Derk, D. Klaustrofobični prikaz poraća u Hercegovini. *Večernji list*. 21. srpnja 2017.
263. Pavičić, J. Nova filmska suradnja redatelja Kristijana Milića i pisca Josipa Mlakića. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2017.
264. Derk, D. Svećenik u ljubavnom trokutu s krizmanicima. *Večernji list*. 22. srpnja 2017.
265. Pavičić, J. Ozbiljan film koji teškoj temi pedofilije u crkvi pristupa s trezvenom smirenošću. *Jutarnji list*. 22. srpnja 2017.
266. Jergović, M. Kratki izlet: generacijska priča, pedeset godina kasnije. *Jutarnji list*. 29. srpnja 2017.
267. Zajović, M. Film neopterećen ratom. *Večernji list*. 16. srpnja 2018.
268. Zajović, M. Bolna priča o deložaciji nas podsjeća da pravo i pravda nisu isto. *Večernji list*. 17. srpnja 2018.
269. Zajović, M. Prikazana i drama „Lada Kamenski“. *Večernji list*. 17. srpnja 2018.
270. Pavičić, J. Problem filma je što je režiran kao komedija, a fali mu humora. *Jutarnji list*. 19. srpnja 2018.
271. Zajović, M. Najbolji je segment filma onaj u kojemu glumci uopće ne govore. *Večernji list*. 19. srpnja 2018.
272. Njegić, M. Psiho-triler kod kuće, ljubić u gostima. *Slobodna Dalmacija*. 20. srpnja 2018.

273. Pavičić, J. Unatoč slabostima, jedan od ovogodišnjih favorita za osvajanje Zlatne arene. *Jutarnji list*. 21. srpnja 2018.
274. Zajović, M. Antonio Nuić: ove ću likove snimati do njihove smrti. *Večernji list*. 21. srpnja 2018.
275. Njegić, M. Sočan krimić koji se odvija izvan kadra. *Slobodna Dalmacija*. 23. srpnja 2018.
276. Polimac, N. NOVO NA DVD-u: Comic sans. *Jutarnji list*. 26. srpnja 2018.
277. Pavičić, J. General je suh, siv i dosadan. *Jutarnji list*. 14. srpnja 2019.
278. Njegić, M. Malo filma, malo teatra, puno tv drame. *Slobodna Dalmacija*. 15. srpnja 2019.
279. Njegić, M. Talačka kriza kao odraz društva. *Slobodna Dalmacija*. 18. srpnja 2019.
280. Zajović, M. Žestoka kritika davno raštimanog sistema. *Večernji list*. 18. srpnja 2019.
281. Njegić, M. Vrisak protiv fašizma. *Slobodna Dalmacija*. 19. srpnja 2019.
282. Pavičić, J. Film koji najoštrije prokazuje ustašku vlast, a ne šteti ni onu nakon 1945. *Jutarnji list*. 19. srpnja 2019.
283. Pavičić, J. Triler s elementima komedije o talačkoj situaciji. *Jutarnji list*. 19. srpnja 2019.

Članci s portala analiziranih novina

1. Jurčić, J. Sat i pol dobre zabave. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/sat-i-pol-dobre-zabave-709673>. 2. veljače 2002. Pristupljeno 6. 4. 2022.
2. Jurčić, J. 24 sata. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/24-sata-800384>. 1. srpnja 2004. Pristupljeno 8. 4. 2022.
3. Jurčić, J. Subverzivnost iza humora. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/subverzivnost-iza-humora-724573>. 16. listopada 2002. Pristupljeno 8. 4. 2022.
4. Lijepo i isprazno. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/lijepo-i-isprazno-725160>. 26. listopada 2002. Pristupljeno 8. 4. 2022.
5. Jurčić, J. Nenametljivošću do zabave. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/nenametljivosc-dozabave-726627>. 22. studenog 2002. Pristupljeno 8. 4. 2022.
6. Jurčić, J. Sadržaj potonuo pod atmosferu. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/sadrzaj-potonuo-pod-atmosferu-728287>. 21. prosinca 2002. Pristupljeno 8. 4. 2022.
7. Heidl, J. Kada ste posljednji put plakali u kinu. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/kada-ste-posljednji-put-plakali-u-kinu-743910>. 23. listopada 2003. Pristupljeno 12. 4. 2022.
8. Kosanović, J. Tipovi instant ganuća. *Archive.org*. <https://web.archive.org/web/20040826174638/http://www.slobodnadalmacija.hr/20040320/kultura03.asp>. 20. ožujka 2004. Pristupljeno 15. 4. 2022.
9. Kosanović, J. Sve što filmskom epu treba. *Archive.org*. <https://web.archive.org/web/20040407005803/http://www.slobodnadalmacija.hr/20040405/kultura01.asp>. 5. travnja 2004. Pristupljeno 13. 4. 2022.
10. Heidl, J. Svjedoci. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/svjedoci-800943>. 30. rujna 2004. Pristupljeno 12. 4. 2022.

11. Heidl, J. Konjanik. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/konjanik-801111>. 28. listopada 2004. Pristupljeno 12. 4. 2022.
12. Jurčić, J. Priprosta priča o Hrvatskoj. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/priprosta-prica-o-hrvatskoj-801277>. 18. studenog 2004. Pristupljeno 15. 4. 2022.
13. Jurčić, J. Družba Isusova. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/druzba-isusova-801326>. 25. studenog 2004. Pristupljeno 15. 4. 2022.
14. Jurčić, J. Seks, piće i krvoproliće. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/seks-pice-i-krvoprolice-801386>. 2. prosinca 2004. Pristupljeno 20. 4. 2022.
15. Jurčić, J. Ta divna splitska noć. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/ta-divna-splitska-noc-803184>. 10. veljače 2005. Pristupljeno 15. 4. 2022.
16. Jurčić, J. Glavno da je dijete zdravo. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/glavno-da-je-dijete-zdravo-804465>. 24. ožujka 2005. Pristupljeno 15. 4. 2022.
17. Heidl, J. Infekcija. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/infekcija-805537>. 5. svibnja 2005. Pristupljeno 12. 4. 2022.
18. Jurčić, J. 100 minuta slave. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/100-minuta-slave-805538>. 5. svibnja 2005. Pristupljeno 15. 4. 2022.
19. Jurčić, J. Što je Iva snimila 21. listopada 2003. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/sto-je-iva-snimila-21-listopada-2003-811653>. 20. listopada 2005. Pristupljeno 20. 4. 2022.
20. Jurčić, J. Snivaj, zlato moje. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/snivaj-zlato-moje-811949>. 27. listopada 2005. Pristupljeno 20. 4. 2022.
21. Jurčić, J. Svjetsko čudovište. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/svjetsko-cudoviste-812142>. 3. studenog 2005. Pristupljeno 12. 4. 2022.
22. Heidl, J. Dva igrača s klupe. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/dva-igraca-s-klupe-812642>. 17. studenog 2005. Pristupljeno 20. 4. 2022.
23. Borković, D. Tragična izolacija jednog sidaša. *Nsk.hr*. <https://haw.nsk.hr/arhiva/vol1/6/5851/www.vecernji-list.hr/newsroom/culture/432770/index.do.html>. 19. prosinca 2005. Pristupljeno 22. 4. 2022.
24. Jurčić, J. Što je muškarac bez brkova. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/sto-je-muskarac-bez-brkova-825706>. 4. siječnja 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.
25. Jurak, D. Nefokusirano ludilo. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/nefokusirano-ludilo/3373934/>. 24. siječnja 2006. Pristupljeno 20. 4. 2022.
26. Pavičić, J. Karaula: Dobra melodrama bez imalo jugonostalgije. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/karaula-dobra-melodrama-bez-imalo-jugonostalgije/3395705/>. 20. ožujka 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.
27. Heidl, J. Karaula. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/karaula-817100>. 30. ožujka 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.
28. Pavičić, J. Dani hrvatskog filma: Tanja Golić, nova nada hrvatskog filma. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/dani-hrvatskog-filma-tanja-golic-nova-nada-hrvatskog-filma/3321911/>. 26. travnja 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.
29. Pavičić, J. 'Duh u močvari': Slab pustolovni krimić iz Baranje za najmlađu publiku. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/duh-u-mocvari-slab-pustolovni-krimic-iz-baranje-za-najmladu-publiku/3754998/>. 13. rujna 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.

30. Heidl, J. Duh u močvari. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/duh-u-mocvari-823520>. 14. rujna 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.
31. Heidl, J. Što je muškarac bez brkova. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/sto-je-muskarac-bez-brkova-814402>. 30. studenog 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.
32. Drach, S. 'Sve džaba': Izvrsna gorka komedija s trunom optimizma. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/sve-dzaba-izvrsna-gorka-komedija-s-trunom-optimizma/3244142/>. 6. prosinca 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.
33. Heidl, J. Sve džaba: Odlučno svojim putem. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/sve-dzaba-odlucno-svojim-putem-826167>. 14. prosinca 2006. Pristupljeno 22. 4. 2022.
34. Heidl, J. Seks, piće i krvoproliće. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/seks-pice-i-krvoprolice-826920>. 11. siječnja 2007. Pristupljeno 20. 4. 2022.
35. Pavičić, J. Put lubenica': Tjeskoba granice poratnog kaosa. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/put-lubenica-tjeskoba-granice-poratnog-kaosa/3836883/>. 18. siječnja 2007. Pristupljeno 22. 4. 2022.
36. Heidl, J. Put lubenica. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/put-lubenica-827444>. 25. siječnja 2007. Pristupljeno 22. 4. 2022.
37. Čavlović, P. i Heidl, J. Armin: Bez brzopoteznih štosova. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/armin-bez-brzopoteznih-stosova-829151>. 15. ožujka 2007. Pristupljeno 26. 4. 2022.
38. Čavlović, P. Libertas. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/libertas-829600>. 29. ožujka 2007. Pristupljeno 22. 4. 2022.
39. Polimac, N. Sve džaba. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/sve-dzaba/3256076/>. 6. srpnja 2007. Pristupljeno 22. 4. 2022.
40. Polimac, N. Armin. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/armin/3257525/>. 20. srpnja 2007. Pristupljeno 26. 4. 2022.
41. Polimac, N. Možda najslabiji film u opusu Lukasa Nole. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/mozda-najslabiji-film-u-opusu-lukasa-nole/3280901/>. 29. studenog 2007. Pristupljeno 26. 4. 2022.
42. Polimac, N. Pjevajte nešto ljubavno. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/pjevajte-nesto-ljubavno/3863673/>. 11. siječnja 2008. Pristupljeno 26. 4. 2022.
43. Njegić, M. ŽIVI I MRTVI: Vod živih mrtvaca. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/zivi-i-mrtvi-vod-zivih-mrtvaca-1751>. 27. ožujka 2008. Pristupljeno 26. 4. 2022.
44. Pavičić, J. MORAM SPAVAT' ANĐELE: Melodrama po modelu jugo amarkorda. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/moram-spavat-andele-melodrama-po-modelu-jugo-amarkorda/3919779/>. 9. travnja 2008. Pristupljeno 26. 4. 2022.
45. Njegić, M. NIJE KRAJ: Kako (ni)je prestao rat na mom 'otoku'. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/nije-kraj-kako-ni-je-prestao-rat-na-mom-otoku-11753>. 26. lipnja 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
46. Pavičić, J. KINO LIKA: Počešljani film po razbarušenoj knjizi. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/kino-lika-pocesljani-film-po-razbarusenoj-knjizi/3899547/>. 25. rujna 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.

47. Njegić, M. KINO LIKA: Kuda idu divlje svinje. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/kino-lika-kuda-idu-divlje-svinje-25034>. 18. listopada 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
48. Heidl, J. Film Zrinka Ogreste 'Iza stakla': Urbana drama o ljubavnom trokutu. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/film-zrinka-ogreste-iza-stakla-urbana-drama-o-ljubavnom-trokutu-844839>. 28. listopada 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
49. Jurak, D. Iza stakla: Sjajno režirana i zanimljiva analiza bračnog preljuba. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/iza-stakla-sjajno-rezirana-i-zanimljiva-analiza-bracnog-preljuba/3912249/>. 29. listopada 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
50. Njegić, M. IZA STAKLA: Krhotine jedne ljubavi. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/iza-stakla-krhotine-jedne-ljubavi-27582>. 6. studenog 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
51. Pavičić, J. Još jedan očajan film o domovinskom ratu. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/jos-jedan-ocajan-film-o-domovinskom-ratu/3981579/>. 19. studenog 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
52. Polimac, N. Moram spavat', anđele. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/moram-spavat-andele/3984978/>. 28. studenog 2008. Pristupljeno 26. 4. 2022.
53. Heidl, J. Premijera filma 'Tri priče o nespavanju' Tomislava Radića. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/premijera-filma-tri-price-o-nespavanju-tomislava-radica-849922>. 1. prosinca 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
54. Pavičić, J. Tomislav Radić u ovom je filmu ostao i Jekyll i Hyde. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/tomislav-radic-u-ovom-je-filmu-ostao-i-jekyll-i-hyde/3986607/>. 2. prosinca 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
55. Polimac, N. Nije kraj. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/nije-kraj/3987696/>. 5. prosinca 2008. Pristupljeno 28. 4. 2022.
56. Heidl, J. Pulski pobjednik 'Ničiji sin' od sutra igra u kinima. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/pulski-pobjednik-niciji-sin-od-sutra-igra-u-kinima-854890>. 6. siječnja 2009. Pristupljeno 28. 4. 2022.
57. Pavičić, J. Izgubljen u gomilanju dramatike. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/izgubljen-u-gomilanju-dramatike/3998853/>. 8. siječnja 2009. Pristupljeno 28. 4. 2022.
58. Njegić, M. NIČIJI SIN: Nagazna mina ratnih uspomena. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/niciji-sin-nagazna-mina-ratnih-uspomena-36886>. 17. siječnja 2009. Pristupljeno 9. 5. 2022.
59. Heidl, J. U kina stiže nagrađivana drama 'Buick Riviera': Napeti susret Srbina i Bošnjaka. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/u-kina-stize-nagradjivana-drama-buick-riviera-napeti-susret-srbina-i-bosnjaka-863288>. 3. ožujka 2009. Pristupljeno 28. 4. 2022.
60. Pavičić, J. Najbolji film prošle sezone u cijeloj regiji. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/najbolji-film-prosle-sezone-u-cijeloj-regiji/3799113/>. 3. ožujka 2009. Pristupljeno 28. 4. 2022.
61. Oremović, A. Najnovijim filmom 'Metastaze' Branko Schmidt pokazao ponajbolje izdanje. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/najnovijim-filmom-metastaze-branko-schmidt-pokazao-ponajbolje-izdanje-867155>. 30. ožujka 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.

62. Njegić, M. METASTAZE: Rak rana hrvatskog svagdana. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/metastaze-rak-rana-hrvatskog-svagdana-47750>. 11. travnja 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
63. Kosanović, J. Wittgensteinovska šutnja u Buick Rivieri. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/wittgensteinovska-sutnja-u-buick-rivieri-52026>. 11. svibnja 2009. Pristupljeno 28. 4. 2022.
64. Njegić, M. BUICK RIVIERA: Krvavi tragovi zvijeri. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/buick-riviera-krvavi-tragovi-zvijeri-52244>. 17. svibnja 2009. Pristupljeno 28. 4. 2022.
65. Pavičić, J. Kenjac – mediteranski film koji ruši mitove o jugu. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/kenjac-mediteranski-film-koji-rusi-mitove-o-jugu/2832377/>. 14. kolovoza 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
66. Jurak, D. Metastaze. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/metastaze/2836991/>. 31. kolovoza 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
67. Kosanović, J. Kenjac: čovik i tovar su pametniji. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/kenjac-covik-i-tovar-su-pametniji-70084>. 3. listopada 2009. Pristupljeno 9. 5. 2022.
68. Pavičić, J. 'Vjerujem u anđele': Poštar psihopat i lijepa vlajina na suhom otoku. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/vjerujem-u-andele-postar-psihopat-i-lijepa-vlajina-na-suhom-otoku/2812871/>. 14. listopada 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
69. Kosanović, J. Koje tajne kriju Lambasina misteriozna Dea i Mlikotin poštar. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/koje-tajne-kriju-lambasina-misteriozna-dea-i-mlikotin-postar-sime-71672>. 15. listopada 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
70. Oremović, A. Filmski debi u kojem nema ni priče ni junaka. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/filmski-debi-u-kojem-nema-ni-price-ni-junaka-34763>. 15. listopada 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
71. Njegić, M. KENJAC: Kino Drinovci. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/kenjac-kino-drinovci-71454>. 19. listopada 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
72. Njegić, M. VJERUJEM U ANĐELE: Ljubavna pisma s predumišljajem. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/vjerujem-u-andele-ljubavna-pisma-s-predumisljajem-72485>. 24. listopada 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
73. Oremović, A. "Zemlja čudesa" pokušava prodavati bajke. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/showbiz/zemlja-cudesa-pokusava-prodavati-bajke-48176>. 10. studenog 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
74. Pavičić, J. TEŠKA DRAMA Najgori hrvatski film u posljednjih pet godina. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/najgori-hrvatski-film-u-posljednjih-pet-godina/2867348/>. 13. studenog 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
75. Pavičić, J. DOMAĆI FILM Bizaran svijet malog čovjek kojeg muče. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/bizaran-svijet-malog-covjek-kojeg-muce/2878502/>. 14. prosinca 2009. Pristupljeno 2. 5. 2022.
76. Njegić, M. ČOVJEK ISPOD STOLA Drama iznad komedije. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/covjek-ispod-stola-drama-iznad-komedije-80781>. 19. prosinca 2009. Pristupljeno 9. 5. 2022.

77. Oremović, A. Suptilni ratni film u kojem su najveće bitke u samim likovima i dijalozima. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/showbiz/suptilni-ratni-film-u-kojem-su-najvece-bitke-u-samim-likovima-i-dijalozima-92350>. 5. veljače 2010. Pristupljeno 2. 5. 2022.
78. Njegić, M. CRNCI Natrag u 'garažu'. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/crnci-natrag-u-garazu-89792>. 27. veljače 2010. Pristupljeno 2. 5. 2022.
79. Zajović, M. Ono što nitko ne želi znati o vlastitim roditeljima. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/ono-sto-nitko-ne-zeli-znati-o-vlastitim-roditeljima-108192>. 9. ožujka 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.
80. Njegić, M. NEKA OSTATE MEĐU NAMA Ima li erosa bez thanatosa. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/neka-ostane-medu-nama-ima-li-erosa-bez-thanatosa-92393>. 20. ožujka 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.
81. Polimac, N. TJESKOBNA PRIČA Crnci. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/crnci/2237006/>. 23. ožujka 2010. Pristupljeno 2. 5. 2022.
82. Kosanović, J. 'Ljubavni život domobrana' – život nije janjetina, med i mlijeko. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/ljubavni-zivot-domobrana-zivot-nije-janjetina-med-i-mlijeko-96338>. 20. travnja 2010. Pristupljeno 2. 5. 2022.
83. Pavičić, J. Domobran' je iznenađenje u hrvatskom filmu. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/%E2%80%98domobran%E2%80%99-je-iznenađenje-u-hrvatskom-filmu/2262152/>. 20. travnja 2010. Pristupljeno 2. 5. 2022.
84. Zajović, M. Simpatična gomila zagrebačkih klišeja. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/simpatična-gomila-zagrebackih-kliseja-129272>. 21. travnja 2010. Pristupljeno 2. 5. 2022.
85. Njegić, M. LJUBAVNI ŽIVOT DOMOBRAHA Diskretni šarm tranzicije. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/ljubavni-zivot-domobrana-diskretni-sarm-tranzicije-97190>. 2. svibnja 2010. Pristupljeno 2. 5. 2022.
86. Žužić, J. Dan Oki se "Predstavom" predstavio u Puli. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kultura/dan-oki-se-predstavom-predstavio-u-puli-106079>. 21. srpnja 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.
87. Njegić, M. THE SHOW MUST GO ON Hrvatski film ide dalje. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/the-show-must-go-on-hrvatski-film-ide-dalje-107560>. 5. kolovoza 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.
88. Polimac, N. Toliko eksplicitne pornografije nikad nije prokuljalo iz domaćeg filma. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/toliko-eksplicitne-pornografije-nikad-nije-prokuljalo-iz-domaceg-filma/3123869/>. 25. listopada 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.
89. Pavičić, J. Gorak sendvič srednje klase. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/gorak-sendvic-srednje-klase/3124355/>. 30. listopada 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.
90. Njegić, M. ŠUMA SUMMARUM Vitez tame. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/suma-summarum-vitez-tame-116490>. 14. studenog 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.
91. Njegić, M. MAJKA ASFALTA Božićna drama o nama. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/majka-asfalta-bozicna-drama-o-nama-118977>. 10. prosinca 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.

92. Pavičić, J. 'Majka asfalta': Antibožić bez štalice, ali sa sretnim krajem. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/majka-asfalt-antibozic-bez-stalice-ali-sa-sretnim-krajem/1895124/>. 10. prosinca 2010. Pristupljeno 4. 5. 2022.
93. Pavičić, J. Stereotipna analiza čamotinje zapadne građanske klase. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/stereotipna-analiza-camotinje-zapadne-gradanske-klase/3100430/>. 19. siječnja 2011. Pristupljeno 4. 5. 2022.
94. Njegić, M. 2 SUNČANA DANA Oprosti za triler. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/2-suncana-dana-oprosti-za-triler-122444>. 25. siječnja 2011. Pristupljeno 4. 5. 2022.
95. Pavičić, J. Film 'The Show Must Go On': Dobra distopija s neuvjerljivim glavnim junacima. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/film-the-show-must-go-on-dobra-distopija-s-neuvjerljivim-glavnim-junacima/2044260/>. 28. travnja 2011. Pristupljeno 4. 5. 2022.
96. Njegić, M. FLEKE Lana i Irena kao hrvatske Thelma i Louise. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/fleke-lana-i-irena-kao-hrvatske-thelma-i-louise-139104>. 31. srpnja 2011. Pristupljeno 9. 5. 2022.
97. Njegić, M. ČAČA Kad se čaća sjekire laća. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/caca-kad-se-caca-sjekire-laca-139709>. 7. kolovoza 2011. Pristupljeno 9. 5. 2022.
98. Njegić, M. KOTLOVINA Što je Tomislav skuhao 20. srpnja 2011. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/kotlovina-sto-je-tomislav-skuhao-20-srpnja-2011-142694>. 13. rujna 2011. Pristupljeno 9. 5. 2022.
99. Pavičić, J. Kotlovina Tomislava Radića: Priča o hrvatskim malograđanima kao prijetvornoj i svadljivoj gomili. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/%E2%80%98kotlovina%E2%80%99-tomislava-radica-prica-o-hrvatskim-malogradanima-kao-prijetvornoj-i-svadljivoj-gomili/1819938/>. 16. rujna 2011. Pristupljeno 6. 5. 2022.
100. Njegić, M. JOSEF Više od političke provokacije. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/josef-vise-od-politicke-provokacije-143791>. 26. rujna 2011. Pristupljeno 6. 5. 2022.
101. Pavičić, J. JURICA PAVIČIĆ o Josefu: Ratni film o Titu s Thompsonom, a bez politike, i nije baš nešto. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/jurica-pavicic-o-josefu-ratni-film-o-titu-s-thompsonom-a-bez-politike-i-nije-bas-nesto/1821291/>. 24. rujna 2011. Pristupljeno 6. 5. 2022.
102. Pavičić, J. Dobar dječji film za Harry Potter fanove. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/dobar-djecji-film-za-harry-potter-fanove/1723638/>. 6. listopada 2011. Pristupljeno 6. 5. 2022.
103. Pavičić, J. Matanićev 'Čaća': Hrvatski horor zbiva se u zabitom selu u Lici. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/matanic-ev-%E2%80%98caca%E2%80%99-hrvatski-horor-zbiva-se-u-zabitom-selu-u-lici/1734105/>. 24. studenog 2011. Pristupljeno 6. 5. 2022.
104. Pavičić, J. '7sex7': Jedina provokacija u ovom filmu je par sisa i crni neglige. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/%E2%80%987sex7%E2%80%99-jedina-provokacija-u-ovom-filmu-je-par-sisa-i-crni-neglige/1632306/>. 14. siječnja 2012. Pristupljeno 6. 5. 2022.

105. Njegić, M. 7 SEX 7 7 puta u 87 minuta. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/mozaik/zivot/7-sex-7-7-puta-u-87-minuta-154619>. 18. siječnja 2012. Pristupljeno 9. 5. 2022.
106. Zajović, M. U Ivandinu prikazu Holokausta nema pravih negativaca. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/u-ivandinu-prikazu-holokausta-nema-pravih-negativaca-371246>. 29. siječnja 2012. Pristupljeno 6. 5. 2022.
107. Pavičić, J. 'Lea i Darija': Malograđanska fantazija o tome 'kakvi smo bili dok na vlast nisu došli divljaci. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/lea-i-darija-malogradanska-fantazija-o-tome-%E2%80%98kakvi-smo-bili-dok-na-vlast-nisu-dosli-divljaci/1636833/>. 4. veljače 2012. Pristupljeno 6. 5. 2022.
108. Zajović, M. premijera "Ljudožder vegetarijanac" našem društvu daje najtežu dijagnozu. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/ljudozder-vegetarijanac-nasem-drustvu-daje-najtezu-dijagnozu-381299>. 27. veljače 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
109. Polimac, N. 'Ljudožder vegetarijanac': Ovim je filmom Branko Schmidt postao najuzbudljiviji domaći filmaš. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/ljudozder-vegetarijanac-ovim-je-filmom-branko-schmidt-postao-najuzbudljiviji-domaci-filmas/1642497/>. 29. veljače 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
110. Njegić, M. LJUDOŽDER VEGETARIJANAC Ne zovi, mama, doktora. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/ljudozder-vegetarijanac-ne-zovi-mama-doktora-158981>. 6. ožujka 2012. Pristupljeno 9. 5. 2022.
111. Zajović, M. Ana Karić i Radko Polić svojom energijom nose "Noćne brodove". *Vecernji.hr*. <https://m.vecernji.hr/kultura/ana-karic-i-radko-polic-svojom-energijom-nose-nocne-brodove-386595>. 13. ožujka 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
112. Polimac, N. Noćni brodovi: Ovaj ne baš uspjeti film ceste spašava fantastična interpretacija Ane Karić. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/nocni-brodovi-ovaj-ne-bas-uspjeti-film-cesta-spasava-fantasticna-interpretacija-ane-karic/1645854/>. 14. ožujka 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
113. Njegić, M. NOĆNI BRODOVI Ljubav na prvu premosnicu. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/nocni-brodovi-ljubav-na-prvu-premosnicu-161355>. 22. ožujka 2012. Pristupljeno 9. 5. 2022.
114. Pavičić, J. Dvije klinke u ludoj noćnoj šetnji gradom. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/dvije-klinke-u-ludoj-nocnoj-setnji-gradom/1519659/>. 26. travnja 2012. Pristupljeno 6. 5. 2022.
115. Polimac, N. Svi akteri naći će se na otoku kojim vlada mafijaš. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/svi-akteri-naci-ce-se-na-otoku-kojim-vlada-mafijas/1536096/>. 28. lipnja 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
116. Njegić, M. IZGUBLJENI PRINC 'Larinom izboru' ponajprije je mjesto na malim ekranima. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/izgubljeni-princ-larinom-izboru-ponajprije-je-mjesto-na-malim-ekranima-171531>. 3. srpnja 2012. Pristupljeno 31. 5. 2022.
117. Oremović, A. HALIMIN PUT Uredna filmska drama i režija za kakvima smo vapili 1990-ih. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/uredna-filmska-drama-i-rezija-za-kakvima-smo-vapili-1990-ih-467767>. 24. listopada 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.

118. Polimac, N. Melodrama koja se vrlo predvidljivo poigrava osjećajima. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/melodrama-koja-se-vrlo-predvidljivo-poigrava-osjecajima/1356654/>. 24. listopada 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
119. Njegić, M. HALIMIN PUT Do posljednjeg sevdaha. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/halimin-put-do-posljednjeg-sevdaha-184369>. 6. studenog 2012. Pristupljeno 9. 5. 2022.
120. Polimac, N. Dobili smo 'Živu istinu' za 21. stoljeće. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/dobili-smo-%E2%80%98zivu-istinu%E2%80%99-za-21.-stoljece/1360611/>. 7. studenog 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
121. Oremović, A. Redatelj ne mari za finoću i dojam, stil mu je sirov i nemaran. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/redatelj-ne-mari-za-finocu-i-dojam-stil-mu-je-sirov-i-nemaran-473463>. 9. studenog 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
122. Njegić, M. PISMO ĆAĆI Oprosti mi, pape. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/pismo-caci-oprosti-mi-pape-185935>. 22. studenog 2012. Pristupljeno 9. 5. 2022.
123. Pavičić, J. SONJA I BIK 'Brz i duhovit film dobrih gegova, ali romansa mu je najslabija točka'. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/sonja-i-bik-brz-i-duhovit-film-dobrih-gegova-ali-romansa-mu-je-najslabija-tocka/1366653/>. 27. studenog 2012. Pristupljeno 11. 5. 2022.
124. Pavičić, J. 'Svećenikova djeca': Komedija koja će razgnjeviti Crkvu. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/svecenikova-djeca-komedija-koja-ce-razgnjeviti-crkvu/1373340/>. 21. prosinca 2012. Pristupljeno 13. 5. 2022.
125. Njegić, M. SVEĆENIKOVA DJECA Imate blagoslov za gledanje. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/svecenikova-djeca-imate-blagoslov-za-gledanje-190186>. 7. siječnja 2013. Pristupljeno 9. 5. 2022.
126. Polimac, N. Ovo je trebala biti komedija, no Papić to nije želio. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/ovo-je-trebala-biti-komedija-no-papic-to-nije-zelio/1187189/>. 18. siječnja 2013. Pristupljeno 11. 5. 2022.
127. Zajović, M. "Zagonetni dječak" razigraniji je i manje napet od prvog filma. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/zagonetni-djecak-razigraniji-je-i-manje-napet-od-prvog-filma-516282>. 26. veljače 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
128. Polimac, N. Koko je stariji, hrabriji i u mnogo boljem filmu. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/koko-je-stariji-hrabriji-i-u-mnogo-boljem-filmu/1198247/>. 27. veljače 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
129. Njegić, M. ZAGONETNI DJEČAK Dečko koji obećava. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/zagonetni-djecak-decko-koji-obecava-195530>. 5. ožujka 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
130. Bunjevac, L. Ljubav stanuje u Zagrebu... A vole se (i mrže) roditelji i djeca, lezbijke, par u krizi. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/ljubav-stanuje-u-zagrebu...-a-vole-se-i-mrze-roditelji-i-djeca-lezbijke-par-u-krizi.../1206449/>. 27. ožujka 2013. Pristupljeno 11. 5. 2022.
131. Njegić, M. Nevio Marasović pogodio metafilmom. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/vis-a-vis-nevio-marasovic-pogodio-metafilm-207221>. 22. srpnja 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.

132. Njegić, M. OBRANA I ZAŠTITA Hrvatski film rumunjske retorike. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/obrana-i-zastita-hrvatski-film-rumunjske-retorike-207828>. 29. srpnja 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
133. Njegić, M. NIJE SVE U LOVI Zlatna mladež i bankar iz horora. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/nije-sve-u-lovi-zlatna-mladez-i-bankar-iz-horora-208415>. 4. kolovoza 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
134. Polimac, N. 'OBRANA I ZAŠTITA' STIGLA U KINA Ozbiljan iskorak Bobe Jelčića u europski film. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/obrana-i-zastita-stiglau-kina-ozbiljan-iskorakbobe-jelcica-u-europski-film/1071971/>. 25. rujna 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
135. Pavičić, J. Mogu li filmski Kauboji dobaciti dalje od Zagreba. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/mogu-li-filmski-kauboji-dobaciti-dalje-od-zagreba/914129/>. 3. listopada 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
136. Polimac, N. 'NIJE SVE U LOVI' Bila bi ovo odlična TV premijera u subotu navečer, ali u kinu ne prolazi. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/nije-sve-u-lovi-bila-bi-ovo-odlicna-tv-premijera-u-subotu-navecer-ali-u-kinu-ne-prolazi/917513/>. 6. studenog 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
137. Oremović, A. Šegrt Hlapić Produkcija je dobra, ali režija škripi. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/produkcija-je-dobra-ali-rezija-skripi-901604>. 7. studenog 2013. Pristupljeno 17. 5. 2022.
138. Pavičić, J. ČUDNOVATE ZGODE ŠEGRTA HLAPIĆA Diletantski režiran klasik dječje literature. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/cudnovate-zgode-segrta-hlapica-diletantski-reziran-klasik-djecje-literature/918593/>. 9. studenog 2013. Pristupljeno 17. 5. 2022.
139. Njegić, M. ŠEGRT HLAPIĆ Nezaigrani film za djecu. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/segrt-hlapic-nezaigrani-film-za-djecu-217511>. 11. studenog 2013. Pristupljeno 17. 5. 2022.
140. Njegić, M. VISOKA MODNA NAPETOST Popijte čašicu za hrvatski film apsurd. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/visoka-modna-napetost-popijte-casicu-za-hrvatski-film-apsurda-219474>. 3. prosinca 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
141. Polimac, N. 'VISOKA MODNA NAPETOST' Nepregledne vinjete u stilu komedije apsurd. koje baš i nisu smiješne. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/visoka-modna-napetost-nepregledne-vinjete-u-stilu-komedije-apsurda-koje-bas-i-nisu-smijesne/924680/>. 3. prosinca 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
142. Njegić, M. ŠUTI Neugodna drama za neugodna vremena. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/suti-neugodna-drama-za-neugodna-vremena-221005>. 19. prosinca 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
143. Polimac, N. Nesporazum strašne teme i lijepih slika: 'Šuti' Lukasa Nole je prvi hrvatski film koji se bavi obiteljskim nasiljem. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/nesporazum-strasne-teme-i-lijepih-slika-%E2%80%98suti%E2%80%99-lukasa-nole-je-prvi-hrvatski-film-koji-se-bavi-obiteljskim-nasiljem/932948/>. 26. prosinca 2013. Pristupljeno 13. 5. 2022.
144. Njegić, M. CRO FILM 2013. Godina povijesnih kinorekorda, glumačkih debitantica i šačice jako dobrih ostvarenja. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/cro-film-2013-godina-povijesnih-kinorekorda-glumackih-debitantica-i-sacice-jako-dobrih-ostvarenja-221846>. 1. siječnja 2014. Pristupljeno 16. 5. 2022.

145. Polimac, N. 'PROJEKCIJE' Film koji mnogo toga skriva a nije nimalo dosadan. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/projekcije-film-koji-mnogo-toga-skriva-a-nije-nimalo-dosadan/854194/>. 25. siječnja 2014. Pristupljeno 13. 5. 2022.
146. Njegić, M. HITAC Jedan metak, dvije trudnice. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/hitac-jedan-metak-dvije-trudnice-227540>. 2. ožujka 2014. Pristupljeno 13. 5. 2022.
147. Polimac, N. Ovo je još jedna blamaža hrvatske kinematografije. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/polimac-ovo-je-jos-jedna-blamaza-hrvatske-kinematografije/988715/>. 28. ožujka 2014. Pristupljeno 6. 5. 2022.
148. Njegić, M. SIMON ČUDOTVORAC Maratonci ne trče počasni krug. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/simon-cudotvorac-maratonci-ne-trce-pocasni-krug-234949>. 14. svibnja 2014. Pristupljeno 13. 5. 2022.
149. Njegić, M. TAKVA SU PRAVILA Iznimno kvalitetan 'festivalac' Sviličićev je dosad najbolji film. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/takva-su-pravila-iznimno-kvalitetan-festivalac-svilicicev-je-dosad-najbolji-film-245886>. 8. rujna 2014. Pristupljeno 19. 5. 2022.
150. Pavičić, J. FILM DARKA ŠUVAKA Mikrosvijet post-radničkog Zagreba u kojem je svatko svakom dužan. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/film-darka-suvaka-mikrosvijet-post-radnickog-zagreba-u-kojem-je-svatko-svakom-duzan/570214/>. 22. listopada 2014. Pristupljeno 17. 5. 2022.
151. Njegić, M. HAPPY ENDINGS Država bez sretnog završetka. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/happy-endings-drzava-bez-sretnog-zavrsetka-251825>. 30. listopada 2014. Pristupljeno 17. 5. 2022.
152. Polimac, N. 'LJUBAV ILI SMRT' Film o ljubavnim zgodama kultnog Kušanova junaka. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/ljubav-ili-smrt-film-o-ljubavnim-zgodama-kultnog-kusanova-junaka/576472/>. 4. studenog 2014. Pristupljeno 19. 5. 2022.
153. Njegić, M. KOKO 3: LJUBAV ILI SMRT Ljubi, ljubi, ali Facebook ne gubi. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/koko-3-ljubav-ili-smrt-ljubi-ljubi-ali-facebook-ne-gubi-252701>. 8. studenog 2014. Pristupljeno 19. 5. 2022.
154. Njegić, M. BROJ 55 Prijelomni film hrvatske žanrovske kinematografije. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/broj-55-prijelomni-film-hrvatske-zanrovske-kinematografije-253696>. 18. studenog 2014. Pristupljeno 17. 5. 2022.
155. Oremović, A. U KINIMA Potresnije od Broja 55 bile bi samo stvarne snimke. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/potresnije-od-broja-55-bile-bi-samo-stvarne-snimke-975731>. 26. studenog 2014. Pristupljeno 17. 5. 2022.
156. Pavičić, J. KRITIKA 'MOST NA KRAJU SVIJETA' Neuspjeli krimić o zločinima 90-ih na prostoru Krajine. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/kritika-most-na-kraju-svijeta-neuspjeli-krimic-o-zlocinima-90-ih-na-prostoru-krajine/462499/>. 3. siječnja 2015. Pristupljeno 17. 5. 2022.
157. Njegić, M. CRO FILM 2014. Manje gledatelja – više nagrada. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/cro-film-2014-manje-gledatelja-vise-nagrada-258814>. 4. siječnja 2015. Pristupljeno 17. 5. 2022.

158. Polimac, N. Da je Sviličić neki rumunjski filmaš, imao bi Zlatnog lava. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/da-je-svilicic-neki-rumunjski-filmas-imao-bi-zlatnog-lava/470263/>. 28. siječnja 2015. Pristupljeno 19. 5. 2022.
159. Oremović, A. Sviličićev film za one koji imaju oko za detalje. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/svilicicev-film-za-one-koji-imaju-okozadetalje-986886>. 29. siječnja 2015. Pristupljeno 19. 5. 2022.
160. Njegić, M. KOSAC Putovanje na mjesto nesreće. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/kosac-putovanje-na-mjesto-nesrece-264927>. 26. veljače 2015. Pristupljeno 17. 5. 2022.
161. Njegić, M. ZAGREB CAPPUCCINO Crnom kavom na šareni 'Seks i grad' koktel. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/zagreb-cappuccino-crnom-kavom-na-sareni-seks-i-grad-koktel-267588>. 21. ožujka 2015. Pristupljeno 17. 5. 2022.
162. Pavičić, J. Dalibor Matanić trijumfalno vratio Hrvatsku u Cannes. *Archive.org*. <https://web.archive.org/web/20150521231826/http://www.jutarnji.hr/dalibor-matanic-trijumfalno-vratio-hrvatsku-u-cannes/1351122>. 19. svibnja 2015. Pristupljeno 1. 6. 2022.
163. Zajović, M. Dvoiposatni rašomon hrvatske stvarnosti od Čupka i Mamića do Josipa Katalenića. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/dvoiposatni-rasomon-hrvatske-stvarnosti-od-cupka-i-mamica-do-josipa-katalenica-1006673>. 21. svibnja 2015. Pristupljeno 19. 5. 2022.
164. Polimac, N. 'TI MENE NOSIŠ' Prvi hrvatski film koji traje dva i pol sata, a odličan je. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/ti-mene-nosis-prvi-hrvatski-film-kojitraje-dva-i-pol-sata-a-odlican-je/389302/>. 25. svibnja 2015. Pristupljeno 19. 5. 2022.
165. Njegić, M. TI MENE NOSIŠ Inarritu i Almodovar u balonu sapunice. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/ti-mene-nosis-inarritu-i-almodovar-u-balonu-sapunice-275018>. 29. svibnja 2015. Pristupljeno 19. 5. 2022.
166. Jergović, M. 'Ti mene nosiš' film je bez usporedbe u suvremenoj hrvatskoj kinematografiji. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/pise-miljenko-jergovic-ti-mene-nosis-film-je-bez-usporedbe-u-suvremenoj-hrvatskoj-kinematografiji-390817>. 30. svibnja 2015. Pristupljeno 19. 5. 2022.
167. Njegić, M. IMENA VIŠNJE 'Ljubav' je na selu ili starosti, i Hrvatima si teška. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/imena-visnje-ljubav-je-na-selu-ili-starosti-i-hrvatima-si-teska-286852>. 19. rujna 2015. Pristupljeno 19. 5. 2022.
168. Pavičić, J. ZAGREB JE DOBIO SVOJU PRVU PRAVU KOMEDIJU NAKON GOLIKA Od sutra u kinima 'Život je truba' Antonija Nuića. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/zagreb-je-dobio-svoju-prvu-pravu-komediju-nakon-golika-od-sutra-u-kinima-%E2%80%98zivot-je-truba%E2%80%99-antonija-nuica/192523/>. 2. prosinca 2015. Pristupljeno 23. 5. 2022.
169. Njegić, M. ŽIVOT JE TRUBA Komedija koja ne pita gdje si bio '91. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/zivot-je-truba-komedija-koja-ne-pita-gdje-si-bio-91-294926>. 3. prosinca 2015. Pristupljeno 23. 5. 2022.
170. Polimac, N. POLIMAC JE POGLEDAO KOMEDIJU GODINE I NIJE BAŠ JAKO ODUŠEVLEN: 'Ljiljan Vidić' trebao je biti nešto puno provokativnije, međutim... *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/polimac-je-pogledao-komediju-godine-i-nije-bas-jako-odusevlen-%E2%80%98ljiljan-vidic%E2%80%99-trebao-je-biti-nesto-puno-provokativnije-medutim.../202408/>. 30. prosinca 2015. Pristupljeno 23. 5. 2022.

171. Njegić, M. NARODNI HEROJ LJILJAN VIDIĆ Nova 2016. godina u znaku ustaša i partizana. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/narodni-heroj-ljiljan-vidic-nova-2016-godina-u-znaku-ustasa-i-partizana-298375>. 9. siječnja 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.
172. Njegić, M. S ONE STRANE Iz Haaga s ljubavlju. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/s-one-strane-iz-haaga-s-ljubavlju-304499>. 5. ožujka 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.
173. Polimac, N. 'TAKO NEŠTO JOŠ NISMO VIDJELI U NAŠOJ KINEMATOGRAFIJI' Filmski kritičar Jutarnjeg o novom Ogrestinom filmu 'S one strane'. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/tako-nesto-jos-nismo-vidjeli-u-nasoj-kinematografiji-filmski-kriticar-jutarnjeg-o-novom-ogrestinom-filmu-s-one-strane/29509/>. 8. ožujka 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.
174. Njegić, M. TRAMPOLIN Zlostavljanje iz srednjeg sloja za (i)skočiti iz kože. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/trampolin-zlostavljanje-iz-srednjeg-sloja-za-i-skociti-iz-koze-320775>. 24. srpnja 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.
175. Polimac, N. POLIMAC O ZG80: Film koji kroz priču navijača dočarava atmosferu skorog raspada Jugoslavije. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/polimac-o-zg80-film-koji-kroz-pricu-navijaca-docarava-atmosferu-skorog-raspada-jugoslavije/4661561/>. 2. rujna 2016. Pristupljeno 26. 5. 2022.
176. Njegić, M. Ratnici podzemlja u Žikinoj dinastiji. *Archive.org*. <https://web.archive.org/web/20160905142630/http://www.slobodnadalmacija.hr/misljenja/cinemark/clanak/id/347299/zg80-ratnici-podzemlja-u-zikinoj-dinastiji>. 3. rujna 2016. 26. 5. 2022. Pristupljeno 23. 5. 2022.
177. Pavičić, J. 'NE GLEDAJ MI U PIJAT' Najbolji hrvatski film u posljednjih desetak godina. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/ne-gledaj-mi-u-pijat-najbolji-hrvatski-film-u-posljednjih-desetak-godina/4664327/>. 4. rujna 2016. Pristupljeno 25. 5. 2022.
178. Vitas, Z. Navijači Dinama Bad Blue Boysi kao inspiracija za hit-film. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/sport/bad-blue-boysi-kao-inspiracija-za-hit-film-1115298>. 21. rujna 2016. Pristupljeno 26. 5. 2022.
179. Pavičić, J. Grličeva i Tomićeva posve drukčija verzija svehrvatske pomirbe. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/grliceva-i-tomicева-posve-drukčija-verzija-svehrvatske-pomirbe/4734110/>. 28. rujna 2016. Pristupljeno 25. 5. 2022.
180. Njegić, M. USTAV REPUBLIKE HRVATSKE Najhrabriji hrvatski film novog milenija. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/ustav-republike-hrvatske-najhrabriji-hrvatski-film-novog-milenija-427988>. 6. listopada 2016. Pristupljeno 26. 5. 2022.
181. Gall, Z. Ustav Republike Hrvatske. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/ustav-republike-hrvatske-429406>. 13. listopada 2016. Pristupljeno 26. 5. 2022.
182. Njegić, M. ZBOG TEBE Anđelovo srce. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/zbog-tebe-andelovo-srce-448104>. 27. listopada 2016. Pristupljeno 26. 5. 2022.
183. Njegić, M. MINISTARSTVO LJUBAVI Ljubavni život udovica branitelja. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/ministarstvo-ljubavi-ljubavni-zivot-udovica-branitelja-448738>. 4. studenog 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.

184. Polimac, N. 'MINISTARSTVO LJUBAVI' Dopadljiv domaći film koji se ne bi smio propustiti. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/ministarstvo-ljubavi-dopadljiv-domaci-film-koji-se-ne-bi-smio-propustiti/5247603/>. 11. studenog 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.
185. Njegić, M. GORAN 'Fargo' i 'Gore ne može' iz Gorskog kotara ili kako je Marasović ogolio Volarića i hrvatski film. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/goran-fargo-i-gore-ne-moze-iz-gorskog-kotara-ili-kako-je-marasovic-ogolio-volarica-i-hrvatski-film-450704>. 18. studenog 2016. Pristupljeno 26. 5. 2022.
186. Pavičić, J. Film 'Goran' htio bi biti hrvatski 'Fargo', no ne uspijeva u tome. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/pise-jurica-pavicic-film-goran-htio-bi-bit-hrvatski-fargo-no-ne-uspijeva-u-tome/5276995/>. 18. studenog 2016. Pristupljeno 25. 5. 2022.
187. Njegić, M. SVE NAJBOLJE Slatki blagdanski kinokolačić u obliku srca. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/sve-najbolje-slatki-blagdanski-kinokolacic-u-obliku-srca-456832>. 6. prosinca 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.
188. Polimac, N. Božićna komedija u kojoj će publika doista uživati. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/nenad-polimac-o-novoj-komediji-snjezane-tribuson-bozicna-komedija-u-kojoj-ce-publika-doista-uzivati/5355203/>. 7. prosinca 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.
189. Pavičić, J. i Polimac, N. 15 NAJBOLJIH FILMOVA PO IZBORU JURICE PAVIČIĆA Još jednom odlična godina domaćeg filma i još jednom bez publike. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-televizija/15-najboljih-filmova-po-izboru-jurice-pavicica-jos-jednom-odlicna-godina-domaceg-filma-i-jos-jednom-bez-publike-5402463>. 19. prosinca 2016. Pristupljeno 23. 5. 2022.
190. Polimac, N. Ako vas ne šokiraju ubojstva i seks među muškarcima, onda tu nema ničega šokantnog. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-televizija/filmski-kriticar-jl-a-o-jednom-od-najiscekivanih-domacih-filmova-ako-vas-ne-sokiraju-ubojstva-i-seks-medu-muskarcima-onda-tu-nema-nicega-sokantnog-5431711>. 24. prosinca 2016. Pristupljeno 26. 5. 2022.
191. Njegić, M. UZBUNA NA ZELENOM VRHU Najbolji 'Koko' dosad. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/uzbuna-na-zelenom-vrhu-najbolji-koko-dosad-465068>. 24. siječnja 2017. Pristupljeno 26. 5. 2022.
192. Polimac, N. Ekranizacija prvog romana o Koku od kojega je sve i počelo. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/ekranizacija-prvog-romana-o-koku-od-kojega-je-sve-i-pocelo/5541855/>. 24. siječnja 2017. Pristupljeno 26. 5. 2022.
193. Polimac, N. POLIMAC O 'ANKI': Sjajni efekti kao u 'Gospodaru prstenova' i impresivna produkcija filmske priče nalik Šumi Striborovoj. Ali kad Cantona progovori... *Jutarnji.hr*. https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/polimac-o-anki-sjajni-efekti-kao-u-gospodaru-prstenova-i-impresivna-produkcija-filmske-price-nalik-sumi-striborovoj-ali-kad-cantona-progovori/5660263/?fb_comment_id=1451209561570585_1451308638227344. 21. veljače 2017. Pristupljeno 25. 5. 2022.
194. Vitas, Z. 'Bilo je teško savladavati dijaloge na hrvatskom, jezik me znao izluđivati' Dejan Aćimović i ekipa ne moraju se bojati međunarodne distribucije. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/showbiz/vi-ste-divni-i-ponosni-ljudi-a-najviše-sam-zapamtio-velicanstvene-slapove-krke-1151188>. 21. veljače 2017. Pristupljeno 31. 5. 2022.

195. Njegić, M. ANKA Hrvatska bajka francuskog naglaska. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/anka-hrvatska-bajka-francuskog-naglaska-470668>. 27. veljače 2017. Pristupljeno 25. 5. 2022.
196. Zajović, M. NOVO U KINIMA 'Svinjari' su postali trash koji ismijavaju. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/svinjari-su-postali-trash-koji-ismijavaju-1170304>. 17. svibnja 2017. Pristupljeno 19. 5. 2022.
197. Njegić, M. SVINJARI Šokiraš me, cajke mi. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/svinjari-sokiras-me-cajke-mi-488261>. 27. svibnja 2017. Pristupljeno 19. 5. 2022.
198. Polimac, N. DEBAKL SVINJARA 'Kupio sam ulaznicu da vidim kako će na film reagirati publika, ali u dvorani nije bilo nikoga, osim mog kolege filmskog kritičara'. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/debaki-svinjara-kupio-sam-ulaznicu-da-vidim-kako-ce-na-film-reagirati-publika-ali-u-dvorani-nije-bilo-nikoga-osim-mog-kolege-filmskog-kriticara/6153896/>. 30. svibnja 2017. Pristupljeno 19. 5. 2022.
199. Njegić, M. MRTVE RIBE Ždralovi rano lete. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/mrtve-ribe-zdralovi-rano-lete-505378>. 5. rujna 2017. Pristupljeno 25. 5. 2022.
200. Njegić, M. LAVINA Tišina, ne smijemo se. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/lavina-tisina-ne-smijemo-se-512193>. 17. listopada 2017. Pristupljeno 25. 5. 2022.
201. Zajović, M. Zabavan i iznenađujuće jeziv horor iz Vodnjana. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/zabavan-i-iznena-ujuce-jeziv-horor-iz-vodnjana-1205924>. 6. studenog 2017. Pristupljeno 31. 5. 2022.
202. Pavičić, J. 'EGZORCIZAM' DALIBORA MATANIĆA Nusprodukt kazališne predstave koji redatelju ne ide u korist. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/egzorcizam-dalibora-matanica-nusprodukt-kazalisne-predstave-koji-redatelju-ne-ide-u-korist/6732150/>. 10. studenog 2017. Pristupljeno 31. 5. 2022.
203. Njegić, M. EGZORCIZAM Eto ti te, đavle. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/egzorcizam-eto-ti-te-davle-516914>. 14. studenog 2017. Pristupljeno 31. 5. 2022.
204. Njegić, M. AGAPE Bobu pop, popu bob. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/agape-bobu-pop-popu-bob-520428>. 5. prosinca 2017. Pristupljeno 25. 5. 2022.
205. Pavičić, J. i Polimac, N. ODABRALI JURICA PAVIČIĆ I NENAD POLIMAC Saznajte koji su najbolji filmovi u godini na izmaku, kako u svijetu, tako i u regiji. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/odabrali-jurica-pavicic-i-nenad-polimac-saznajte-koji-su-najbolji-filmovi-u-godini-na-izmaku-kako-u-svijetu-tako-i-u-regiji-6827502>. 9. prosinca 2017. Pristupljeno 26. 5. 2022.
206. Pavičić, J. RAZLIČIT OD SVEGA SNIMLJENOG U HRVATSKOJ Od danas u kinu Europa film koji je na opće iznenađenje osvojio Zlatnu arenu. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/razlicit-od-svega-snimljenog-u-hrvatskoj-od-danas-u-kinu-europa-film-koji-je-na-opce-iznadenje-osvojio-zlatnu-arenu/6862929/>. 21. prosinca 2017. Pristupljeno 25. 5. 2022.
207. Njegić, M. OSMI POVJERENIK Trečić, najvećić? Vengo coj! Ovo je film koji će opravdati povjerenje gledatelja i čitatelja.

- Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/osmi-povjerenik-trecic-najvecic-vengo-coj-ovo-je-film-koji-ce-opravdati-povjerenje-gledatelja-i-citatelja-525507>. 8. siječnja 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
208. Car, M. OSMI POVJERENIK Imamo li dobar film? Vengo coj. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/imamo-li-dobar-film-vengo-coj-1219359>. 11. siječnja 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
209. Polimac, N. NEZAPAMĆENI KRAH FILMA KOJI JE OD HAVC-a DOBIO 3,9 MILIJUNA KUNA U dva tjedna u Hrvatskoj ga je pogledalo samo 80 ljudi, u BiH je situacija još gora. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/nezapamceni-krah-filma-koji-je-od-havc-a-dobio-39-milijuna-kuna-u-dva-tjedna-u-hrvatskoj-ga-je-pogledalo-samo-80-ljudi-u-bih-je-situacija-jos-gora/6931242/>. 14. siječnja 2018. Pristupljeno 25. 5. 2022.
210. Jergović, M. Da je kulture, ovaj bi film vidjelo pola milijuna ljudi. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/komentari/da-je-kulture-ovaj-bi-film-vidjelo-pola-milijuna-ljudi/6996147/>. 3. veljače 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
211. Njegić, M. COMIC SANS Skok u 'Vis-a-Vis'. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/comic-sans-skok-u-vis-a-vis-534875>. 8. ožujka 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
212. Polimac, N. KAKO JE ANTONIO NUIĆ SNIMIO NOVI NASTAVAK SAGE O FRENKIJU Vrlo malo likova i dramskih motiva dočarali su ponor i korupciju u hrvatskom društvu. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/kako-je-antonio-nuic-snimio-novi-nastavak-sage-o-frenkiju-vrlo-malo-likova-i-dramskih-motiva-docarani-su-ponori-korupciju-u-hrvatskom-drustvu/7604943/>. 15. srpnja 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
213. Pavičić, J. 2018. PULA FILM FESTIVAL Među prikazanim filmovima ne strši niti jedan koji miriše na nagradu. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-televizija/pula-film-festival-medu-prikazanim-filmovima-ne-strsi-niti-jedan-koji-mirise-na-nagradu-7624167>. 18. srpnja 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
214. Zajović, M. Priča o Hrvatskoj kao ishodišnoj točki emigracije. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/prica-o-hrvatskoj-kao-ishodisnoj-tocki-emigracije-1259511>. 20. srpnja 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
215. Njegić, M. LADA KAMENSKI Žene, glumice, radnice u metafilmu o glumi iza glume. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/lada-kamenski-zene-glumice-radnice-u-metafilmu-o-glumi-iza-glume-558208>. 27. srpnja 2018. Pristupljeno 1. 6. 2022.
216. Njegić, M. ZA ONA DOBRA STARA VREMENA Sve (ni)je lako kad si mlad. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/za-ona-dobra-stara-vremena-sve-ni-je-lako-kad-si-mlad-558210>. 28. srpnja 2018. Pristupljeno 1. 6. 2022.
217. Njegić, M. ALEKSI Mila naša milenijalka. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/aleksi-mila-nasa-milenijalka-560097>. 8. kolovoza 2018. Pristupljeno 9. 5. 2022.
218. Vitas, Z. Nuićev Mali: Slobodno zaboravite Krpu, jer stigao je Frenki. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/slobodno-zaboravite-krpu-jer-stigao-je-frenki-1263603>. 12. kolovoza 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
219. Pavičić, J. U SARAJEVU PRIKAZAN NOVI FILM BOBE JELČIĆA 'Sam samcat' ne pršti atrakcijom. Film je tih, suptilan i promišljen, ima i slabosti. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/u-sarajevu-prikazan-novi-film-bobe-jelcica-sam>

- [samcat-ne-prsti-atrakcijom-film-je-tih-suptilan-i-promisljen-ima-i-slabosti/7715502/](#). 13. kolovoza 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
220. Vitas, Z. 'Sam samcat': Mračna drama o razvodu s ruba. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/sam-samcat-mracna-drama-o-razvodu-s-ruba-zagreba-1263727>. 13. kolovoza 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
221. Njegić, M. SAM SAMCAT Otac u raljama brakorazvodna života. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/sam-samcat-otac-u-raljama-brakorazvodna-zivota-561097>. 15. kolovoza 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
222. Vitas, Z. Odličan film za mlade Psihološki triler čije ludilo ide uz bok američkih hitova horora. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/psiholoski-triler-cije-ludilo-ide-uz-bok-americkih-hitova-horora-1270884>. 19. rujna 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
223. Pavičić, J. JURICA PAVIČIĆ O NOVOM FILMU ARSENA A. OSTOJICA Unatoč malom budžetu 'F20' izgleda raskošno i ušminkano, a najbolji dio su akcijske scene. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/jurica-pavicic-o-novom-filmu-arsena-a-ostojica-unatoc-malom-budzetu-f20-izgleda-raskosno-i-usminkano-a-najbolji-dio-su-akcijske-scene/7890639/>. 1. listopada 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
224. Njegić, M. F20 Mladenačko ludilo s filtrom videoigre. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/f20-mladenacko-ludilo-s-filtrom-videoigre-569134>. 8. listopada 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
225. Polimac, N. 'ALEKSI' Zanimljiv doprinos kod nas sve češćem žanru ženskog filma. Ipak, ima par stvari koje smetaju. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/aleksi-zanimljiv-doprinos-kod-nas-sve-cescem-zanru-zenskog-filma-ipak-ima-par-stvari-koje-smetaju/7992989/>. 29. listopada 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
226. Pavičić, J. i Polimac, N. KOLUMNISTI MAGAZINA IZABRALI 15 NAJBOLJIH FILMOVA 2018. GODINE! Jurica Pavičić i Nenad Polimac sastavili svoje liste. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/magazini/kolumnisti-magazina-izabrali-15-najboljih-filmova-2018-godine-jurica-pavicic-i-nenad-polimac-sastavili-svoje-liste-8178938>. 15. prosinca 2018. Pristupljeno 31. 5. 2022.
227. Vitas, Z. 'Kakva je ovo država' Brešanov klasik s dobro odmjerenom dozom bizarnosti. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/bresanov-klasik-s-dobro-odmjerenom-dozom-bizarnosti-1289576>. 17. prosinca 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
228. Njegić, M. KOJA JE OVO DRŽAVA 'Svećenikova djeca' su mala beba za ovaj film. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/koja-je-ovo-drzava-svecenikova-djeca-su-mala-beba-za-ovaj-film-580661>. 19. prosinca 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
229. Pavičić, J. KRITIČAR JURICA PAVIČIĆ O NOVOM BREŠANOVOM FILMU 'Zanimljiv je kao društveni simptom i kulturalna dijagnoza'. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/kriticar-jurica-pavicic-o-novom-bresanovom-filmu-zanimljiv-je-kao-drustveni-simptom-i-kulturalna-dijagnoza/8193782/>. 19. prosinca 2018. Pristupljeno 3. 6. 2022.
230. Polimac, N. POSLJEDNJI SRBIN U HRVATSKOJ Za gledatelje koji žele žaoke o međunacionalnim netrpeljivostima – ima ih dovoljno, samo jedna stvar nije uvjerljiva. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/posljednji-srbini-u-hrvatskoj-za-gledatelje-koji-zele-zaoke-o-medunacionalnim-netrpeljivostima-ima-ih-dovoljno-samo-jedna-stvar-nije-uvjerljiva/8407457/>. 22. veljače 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.

231. Zajović, M. Zemlja je u bankrotu, vladaju zombiji, ali ne prestajemo brojiti krvna zrnca. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/zemlja-je-u-bankrotu-vladaju-zombiji-ali-ne-prestajemo-brojiti-krvna-zrnca-1302621>. 22. veljače 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.
232. Njegić, M. POSLJEDNJI SRBIN U HRVATSKOJ Ustaše, četnici i živi mrtvaci ili promućurno prodavanje vode za rakiju i zombi epidemiju. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/posljednji-srb-in-u-hrvatskoj-ustase-cetnici-i-zivi-mrtvaci-ili-promucurno-prodavanje-vode-za-rakiju-i-zombi-epidemiju-591226>. 1. ožujka 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.
233. Polimac, N. NENAD POLIMAC O 'LADI KAMENSKI': Tri glumice glavni su adut ove hrvatske komorne drame. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/nenad-polimac-o-ladi-kamenski-tri-glumice-glavni-su-adut-ove-hrvatske-komorne-drame/8458001/>. 7. ožujka 2019. Pristupljeno 31. 5. 2022.
234. Pavičić, J. KAKAV JE 'MOJ DIDA JE PAO S MARSA'? Domaći dječji film za globalno tržište koji izgleda kao besprijeoran proizvod ozbiljne filmske industrije. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/kakav-je-moj-dida-je-pao-s-marsa-domaci-djecji-film-za-globalno-trziste-koji-izgleda-kao-besprijeoran-proizvod-ozbiljne-filmske-industrije/8601002/>. 21. ožujka 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.
235. Njegić, M. MOJ DIDA JE PAO S MARSA Gosta iz galaksije nikad dosta u hrvatskom filmu s dosad najboljim vizualnim efektima. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/moj-dida-je-pao-s-marsa-gosta-iz-galaksije-nikad-dosta-u-hrvatskom-filmu-s-dosad-najboljim-vizualnim-efektima-594872>. 22. ožujka 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.
236. Špero, T. Prvi hrvatski film u 4DX tehnologiji. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/kultura/prvi-hrvatski-film-u-4dx-tehnologiji-1310948>. 3. travnja 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.
237. Njegić, M. DUBOKI REZOVI Trešnje i 'šljive' iz Dalmatinske zagore. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/duboki-rezovi-tresnje-i-sljive-iz-dalmatinske-zagore-598024>. 9. travnja 2019. Pristupljeno 31. 5. 2022.
238. Njegić, M. DO KRAJA SMRTI Oprosti zbog patetike, to je zbog romantike. *Slobodnadalmacija.hr*. <https://slobodnadalmacija.hr/kolumne/do-kraja-smrti-oprosti-zbog-patetike-to-je-zbog-romantike-601227>. 30. travnja 2019. Pristupljeno 31. 5. 2022.
239. Polimac, N. i Raknić, D. VIDEO: KAKAV JE 'GENERAL'? Filmski kritičar Jutarnjeg Nenad Polimac pogledao je film o Anti Gotovini: 'Ovako nešto do sada nisam nikada vidio...'. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/video-kakav-je-general-filmski-kriticar-jutarnjeg-nenad-polimac-pogledao-je-film-o-anti-gotovini-ovako-nesto-do-sada-nisam-nikada-vidio/9220895/>. 9. kolovoza 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.
240. Polimac, N. i Raknić, D. VIDEO: POGLEDALI SMO FILM O KOJEM BRUJI HRVATSKA Naš kritičar kaže da zaslužuje čistu peticu: 'Na kraju vam stvarno ostane knedla u grlu'. *Jutarnji.hr*. <https://www.jutarnji.hr/kultura/film-i-tv/video-pogledali-smo-film-o-kojem-bruji-hrvatska-nas-kriticar-kaze-da-zasluzuje-cistu-peticu-na-kraju-vam-stvarno-ostane-knedla-u-grlu/9459428/>. 8. listopada 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.
241. Ivkošić, M. 'General' – na kraju priče duge više od sedamdeset godina. *Vecernji.hr*. <https://www.vecernji.hr/premium/general-na-kraju-price-duge-vise-od-sedamdeset-godina-1351374>. 11. listopada 2019. Pristupljeno 3. 6. 2022.

Dr. sc. Zlatko Vidačković (Šibenik, 25. kolovoza 1972.) hrvatski je znanstvenik, naslovni docent, filmski kritičar, nakladnik i urednik tiskanih i elektroničkih publikacija te selektor i producent filmskih manifestacija i programa. U rodnom je Šibeniku završio srednju školu odgojno-obrazovne struke. Studirao je engleski i talijanski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zadru i novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, gdje je stekao titulu magistra novinarstva. Doktorirao je na Poslijediplomskom studiju informacijskih i komunikacijskih znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

U studenom 2023. zaposlen je kao urednik kazališnih publikacija Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu, a u istom mjesecu izabran je u zvanje naslovnog docenta. Od rujna 2024. je arhivist i voditelj filmskog programa HNK.

RADNO ISKUSTVO

Od 1997. surađuje kao prevoditelj (engleski i talijanski jezik) u Agenciji SPES, Zagreb

Nevladine organizacije

Prva iskustva u međunarodnoj suradnji i interkulturalnoj komunikaciji stekao je od 1996. do 1999. kada je radio u nevladinim organizacijama mladih: bio je glavni tajnik i predsjednik Hrvatske organizacije mladih Europljana, glavni tajnik i potpredsjednik Nacionalnog saveza mladeži Hrvatske, a član europskog izvršnog odbora pomlatka Europskog pokreta (JEF Executive Board), pokretač i prvi tajnik Europolisa – Saveza za međunarodnu suradnju nevladinih udruga mladih 1998. te je održao izlaganje na Kongresu Europe u Haagu 1998. u panelu *Europe in the World*, kao hrvatski predstavnik sudjelovao na međunarodnim konferencijama u Madridu, Strasbourgu, Parizu, Londonu, Belfastu, Bruxellesu, Amsterdamu, Luksemburgu, Beču, Varšavi, Bukureštu, Sofiji, Kopenhagenu, Ventoteneu i Novosibirsku.

Od 2008. predsjednik je udruge za popularizaciju znanosti Kulturni klub.

Od 2019. voditelj je Umjetničke organizacija Metropolis.

Novinarski, kritičarski i urednički rad

27 godina radi u novinarstvu u nacionalnim medijskim kućama (dnevni listovi, portali, radio, tjednici, dvotjednici, mjesečnici, tromjesečnici, polugodišnjaci, godišnjaci) u svim novinarskim vrstama (intervjui, reportaže, kritike, kolumne, komentari...)

- novinarsku karijeru počeo je kao novinar *Jutarnjeg lista* gdje je radio od 1998. do 2000., objavio oko 200 članaka, uključujući intervjuje s nekoliko državnika i drugih dužnosnika vezane za položaj

Hrvatske u Europi i svijetu (ministar vanjskih poslova UK Robin Cook, slovenski premijer Janez Drnovšek, talijanski ministar vanjskih poslova Lamberto Dini, izaslanik UN Carl Bildt i dr.)

- kazališni kritičar i novinar *Vijenca* 1999. godine
- 2000. godine radi kao novinar *Globusa*
- pomoćnik glavnog urednika i novinar *Vijenca* od 2000. do 2008. godine, zadužen za izvedbene umjetnosti i film. U *Vijencu* je objavio i više od dvije stotine opsežnih intervjua s istaknutim osobama iz kulturnog života Hrvatske
- godine 2008. inicijator je osnivanja i glavni urednik *Kulisa.eu*, internetskih novina za kulturu i izvedbene umjetnosti
- godine 2009. inicijator je osnivanja i urednik internetskog filmskog časopisa *Filmovi.hr*, a potom i *Kazaliste.hr*, *Klasika.hr*, *Plesnascena.hr*, *Opera.hr*, *Baleti.hr* nastalih na temelju rubrika *Kulisa.eu*
- od 2010. glavni je urednik časopisa Hrvatskog društva dramskih umjetnika *Hrvatsko glumište*, koji je od 2020. elektronički *Hrvatskoglumiste.hr*
- godine 2012. pokreće portal *Kulturaugrebu.hr* s ciljem da se na jednom mjestu pregledno i pristupačno predstave sva kulturna događanja u Zagrebu
- godine 2021. pokreće i uređuje online *Leksikon nezavisnog filma*

Tijekom novinarskog rada posebno se bavio filmskom kritikom.

- godine 2001. kolumnist je časopisa *IQ* i recenzent filmova za Filmski program HRT-a
- godine 2002. urednik rubrike *Kinorepertoar* u *Hrvatskom filmskom ljetopisu*
- kino i DVD kritike objavljuje od 2002. godine na filmskom portalu *hej.hr*, zatim od 2007. na *tportal.hr* i od 2009. na *net.hr* do 2011. godine
- godine 2004. autor emisije o filmu *Igra snova* na Hrvatskom katoličkom radiju
- od godine 2003. objavljuje filmske kritike u *Vjesniku*, u kojem je filmski kolumnist i dopisnik s najvećih međunarodnih filmskih festivala od 2005. do 2012. U *Vjesniku* je objavio više od tisuću filmskih kritika i bio član žirija *Vjesnikove* filmske nagrade za životno djelo *Krešo Golik*
- godine 2012. festivalske izvještaje piše za *Slobodnu Dalmaciju*
- godine 2013. s festivala izvještava za *tportal.hr* u kolumni *Filmski globetrotter*
- od 2022. godine filmski je kroničar časopisa *HAZU Forum*

Sudjelovanje na znanstvenim projektima

Kao istraživač suradnik je na aktivnosti *Film i visokoškolsko obrazovanje novinara* koja se provodi u okviru trogodišnjeg međunarodnog znanstvenog institucionalnog projekta Visokoškolsko obrazovanje novinara u digitalnom okruženju (HEJDE) u razdoblju od 2021. do 2023. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Ovaj znanstveni projekt odvija se uz potporu UNESCO Communication and Information Sector (Pariz).

Autorstvo i uređivanje knjiga

Objavio je dvije knjige. Koautor je, s Ivom Rosanda Žigo, znanstvene monografije *Hrvatski film u 21. stoljeću – Dugometražna igranofilmska produkcija od 2001. do 2022. i dnevna novinska filmska kritika*, objavljene u izdanju MET-a i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Autor je znanstvene knjige *Hrvatska novinska kritika i suvremena nacionalna kinematografija* zasnovane na doktorskoj disertaciji *Trendovi novinske kritike hrvatskog dugometražnog igranog filma od 2001. do 2019. godine* obranjenom 2. ožujka 2023. na Poslijediplomskom studiju informacijskih i komunikacijskih znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

HRVATSKI FILM U 21. STOLJEĆU

Zlatko Vidačković
Iva Rosanda Žigo

Zlatko Vidačković
Iva Rosanda Žigo

Met
Umetnička organizacija
Metropolis

HRVATSKI FILM U 21. STOLJEĆU

Dugometražna igranofilmska produkcija od 2001. do 2022.
i dnevna novinska filmska kritika

Uredio je deset knjiga, uključujući prvih 5 knjiga u nakladi Hrvatskog društva filmskih kritičara:

- Irena Paulus, *Brainstorming: zapisi o filmskoj glazbi*, 2002.
- Tomislav Kurelec, *Filmska kronika: zapisi o hrvatskom filmu*, 2004.
- Dragan Rubeša, *Govor tijela: zapisi o neholivudskom filmu*, 2005.
- Živorad Tomić, *Užitak gledanja: zapisi o svjetskom filmu*, 2007.
- Tomislav Čegir, Joško Marušić, Tomislav Šakić, *Hrvatski filmski redatelji I.*, 2009.

te 2 knjige Arsena Dedića:

- *Hladni rat* u izdanju Nakladnog zavoda Matice hrvatske
- *Zabranjena knjiga* u nakladi AGM-a, koja je izdana u 3 izdanja i osvojila prvu nagradu Kiklop za najbolju knjigu poezije 2004.

Uredio je (s Nikicom Gilićem) zbornik radova znanstvenog skupa *60 godina igranog filma u Puli i hrvatski film* (2013.) te (s Nikšom Sviličićem) zbornik radova *Filmske i televizijske ekranizacije hrvatske dramske književnosti do 1990. godine i njihov kritički odjek*.

Glavni je urednik Umetničke organizacije Metropolis koja je objavila monografije *Naša Ivanka Boljkovac* i *Hrvatske zvijezde opernih pozornica* Marije Barbieri te *7 drama* Mate Matišića.

Programiranje filmskih i kazališnih programa i manifestacija

- Umetnički je ravnatelj Festivala u Puli od studenog 2004. do veljače 2014. i ponovno od ožujka 2017. do ožujka 2021. Za vrijeme njegovog mandata broj gledatelja povećan je sa 18 tisuća na 78 tisuća, a Festival je 2013. ušao u program MEDIA Europske unije. Program je proširen na Zagreb, Rijeku, Dubrovnik i Split, a Pulu su posjetili glumci Greta Scacchi, Christopher Lee i Ralph Fiennes te redatelj James Ivory. Na Festivalu je uveo natjecateljsku sekciju manjinskih koprodukcija,

međunarodne programe Europolis i Meridijani te program Hrvatski filmski fokus koji je u Puli okupljao selektore, festivalske dužnosnike, novinare i kritičare iz cijelog svijeta u cilju promocije hrvatske kinematografije i kulture

- Godine 2003. u Matici hrvatskoj u suradnji s Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu pokreće Scenu Strozzi, u okviru koje su monodramske predstave izvodili Pero Kvrgić (*Stari nostalgичni šlageri*), Špiro Guberina (*Shakespirijada*), Marija Kohn (*Vremeplov*) i Dragan Despot (*Na rubu pameti*).

- Inicijator je osnivanja i programski voditelj art-kina Metropolis u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu u rujnu 2010. te čelnik grupe (*network leader*) hrvatskih kina koja je pod njegovim vodstvom primljena u članstvo Europa Cinemas (Metropolis, Ljetna pozornica Tuškanac, Kinoteka Zlatna vrata Split, Kino Novska, POU Daruvar, KIC) te sudjelovao na radionicama usavršavanja u organizaciji Europa Cinemas u Bologni i Valladolidu i generalnim skupštinama u Lisabonu i Parizu
- producent je Dana europskog filma 2012-2013. i Revije europskog filma 2014-2022.
- izbornik je i producent 10 izdanja programa Pula u Zagrebu u Kinu Metropolis MSU
- izbornik je Dana hrvatskog filma Ivo Gregurević od 2020. do 2023.
- član selekcijskog odbora Ischia Film Festivala 2022.
- ravnatelj Festivala europskog filma od 2023.

Organizirao Reviju suvremenog hrvatskog filma i izložbu fotografija hrvatske baštine *Veni, vidi Croatia* u Rimu 2019. te reviju suvremenog hrvatskog filma u Stockholmu 2020. godine uz potporu Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske.

Sudjelovao je na nizu međunarodnih i regionalnih filmskih festivala – osim u desetak navrata u Cannesu, Berlinu i Veneciji, bio je na festivalima u San Franciscu, Busanu, Rimu, Sankt Peterburgu, Jeruzalemu, Oulu (Nordic Panorama, Finska), Taormini, Bariju, Viareggiu, Ženevi, Karlovym Varyma, Haifi, Istanbulu, Pilsenu, Pečuhu, Beogradu (FEST i Beldocs), Sarajevu, Bitoli, Portorožu i Herceg Novom.

Nastavna i znanstvena djelatnost

Predavao je ili predaje ukupno 18 kolegija (11 na hrvatskom i 7 na engleskom jeziku) na 4 hrvatska sveučilišta, od kojih je za dvanaest autor silabusa, te je bio pozvani predavač u Južnoj Koreji i Španjolskoj. U naslovnom je znanstveno-nastavnom zvanju docenta informacijskih i komunikacijskih znanosti.

Na Fakultetu hrvatskih studija na Odsjeku za komunikologiju od ak. godine 2024/2025. nositelj je i izvođač kolegija:

- *Povijest i teorija filma*
- *Medijske i novinarski žanrovi*
- *Veliki režiseri europske kinematografije*

Na Sveučilištu Sjever od ak. godine 2024/2025 na doktorskom studiju

Mediji i komunikacija predaje kolegij

- *Intercultural and International Communication Through Audiovisual Media*

- a na diplomskom studiju *Novinarstvo* predavao je *Psihologiju medija* (2018. i 2020.)

Na Odsjeku novinarstva Sveučilišta VERN predavao je kolegije

- *Suvremeni društveni sustavi III – Film i društvo* (2014.)

- *Introduction to Croatian Cinema*, za studente programa Erasmus (2014.-2019.)

- *Novinarstvo u kulturi* (2015.)

- *Filmski žanrovi* (2015.)

- *Croatian Contemporary Culture*, za studente programa Erasmus (2016.-2020.)

- *Croatian Cultural Heritage*, za studente programa Erasmus (od 2020. do 2023.)

- a predaje *Croatian Culture*, za studente programa Erasmus (od 2024.)

Na Odjelu za komunikologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta predavao je

- *Povijest i teoriju filma* (2018.-2019.), a predaje

- *Novinarstvo u kulturi* (od 2021.)

- *Film i društvo* (od 2023.)

- *Criticism and Modern Journalism Genres* (od ak. godine 2024/2025)

- *Mass Audiovisual Media and Society in the Digital Age* (od ak. godine 2024/2025)

Od 2013. predaje predmet *Filmski festivali* (za koji je i autor silabusa) na Akademiji dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu.

Bio je pozvani predavač na Sveučilištu Gyeongsang, Jinju, u Južnoj Koreji (2019.) na temu *Contemporary Croatian film history*.

Bio je gostujući predavač na ESIC Sveučilištu u Madridu, Španjolska (2023.) u sklopu ERASMUS programa, gdje je predavao na teme:

Rise of the documentary film in the beginning of the 21st century i

Cultural journalism and the role of the critic in the digital era

Bio je predsjednik organizacijskog odbora te suurednik zbornika znanstvenog skupa Matice hrvatske *60. godina Festivala igranog filma u Puli i hrvatski film* održanog 2013. te znanstvenog skupa *Filmske i televizijske ekranizacije hrvatske dramske književnosti do 1990. i njihov kritički odjek* održanog u organizaciji Matice hrvatske i HAZU 2023. godine.

Objavio je 2 znanstvene knjige i 16 znanstvenih radova, od čega četiri u međunarodnim časopisima (u bazama WoSCC, Scopus i Erih plus), četiri u zbornicima međunarodnih konferencija i jedno poglavlje u knjizi (sveučilišnom udžbeniku), te veći broj stručnih radova.

Izlagao je na 16 znanstvenih skupova i konferencija, od čega na osam međunarodnih.

U MSU u Zagrebu završio je program stručnog usavršavanja u području produkcije i programiranja audio-vizualnih programa i manifestacija. Završio je tromjesečno usavršavanje u programiranju audiovizualnih manifestacija pri Ischia Film Festivalu 2021.

Na VERN-u je završio program stjecanja pedagoških kompetencija 2015.

Dužnosti u profesionalnim i stručnim organizacijama i institucijama

Obavljao je nekoliko odgovornih dužnosti u struci:

- bio je predsjednik Hrvatskog društva filmskih kritičara u pet mandata, od 2003. do 2008. godine. Za vrijeme njegova mandata HDFK je priznat od Ministarstva kulture i Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika kao umjetnička strukovna udruga, objavljeno je nekoliko knjiga u izdanju HDFK, pokrenute nagrade *Vjekoslav Majcen* i Zlatni Oktavijan za životno djelo, objedinjene dvije hrvatske frakcije pri Međunarodnoj federaciji filmskih kritičara FIPRESCI te nakon duge neaktivnosti ostvareno 28 sudjelovanja hrvatskih kritičara u žirijima FIPRESCI
- bio je prvi hrvatski član žirija Međunarodne kritike FIPRESCI festivala u **Cannesu** (2004.), San Franciscu (2005.) i **Veneciji** (2007.), a bio je i član FIPRESCI žirija na **Berlinaleu** (2006.).
- od 2011. zamjenik je pročelnika Odjela za kazalište i film Matice hrvatske, u kojem inicira pokretanje znanstvenih skupova
- potpredsjednik je Federacije filmskih kritičara Europe i Mediterana FEDEORA od 2010.
- potpredsjednik je International Press Academy sa sjedištem u Los Angelesu, od 2015.

Godine 2014. honorarni je savjetnik za audiovizualne djelatnosti i elektroničke publikacije Ministarstva kulture. Od 2022. godine član je Kulturnog vijeća za interdisciplinarne i nove umjetničke prakse i Stručnog povjerenstva za monografije iz područja kulture i umjetnosti Ministarstva kulture i medija.

Predsjednik je ogranka Male redakcije Hrvatskog novinarskog društva od veljače 2023.
Potpredsjednik je udruge Alumni Fakulteta političkih znanosti od veljače 2025.

K&K
Kulturni klub